fókuszban az alapvető értékek
Letegyük vagy felvegyük?
Mindenki oda érkezik, ahová indult
A hagyomány

élő víz
Elveszett és megtaláltatott
Isten akkor is Isten!
Legyen munkátokon áldás!

híd

evangélikus missziói magazin

8. *oldal*

Az érték nem valami, hanem Valaki. Tud beszélni.

Iancu Laura

2021. I. szám
http://misszio.lutheran.hu

Tartalom

fókuszban az alapvető értékek

3 **Isten az embert saját képére és hasonlatosságára alkotta** *Szeverényi János*
4 **Kitekintés** | *Szeverényi Jánosné*
5 **Letegyük vagy felvegyük?** | *Balog Zoltán*
6 **A példa** | *Jásdi Beáta*
7 **Ha anyám nem harcol értem, kidobnak mint selejtet** *Gável András*
8 **Mindenki oda érkezik, ahová indult** | *Iancu Laura*
9 **A házasság dicsérete** | *Id. Zászkaliczky Pál és felesége*
10 **A boldogságtól ordítani** | *Bakondi Gábor*
11 **Mozaik** | *Szabados Ádám*
12 **Körkérdés**
13 **Imádkozzunk!** | *Szeverényi Jánosné*
14 **Év eleji számvetés – gazda vagy béres-e az ember?** *Hetesi Zsolt*
16 **Érték(&)ítélet** | *Szakács Tamás*
17 **Ennyire hiszékenyek vagyunk?** | *Szák Kocsis Pál*
18 **Egy érték akkor lesz hitelessé, ha életformáló erővé válik** *Stifner-Kőháti Dorottya*
20 **Széljegyzet – avagy róluk ki készít majd sikerfilmet?** *Széchey Rita*
23 **A hagyomány** | *Gyarmati Gábor*
24 **A liberális erkölcs hiányzó pillérei** | *Szabados Ádám*
26 **Haladó vagy halódó egyház?** *Ferenczy Péter, Dechertné Ferenczy Erzsébet*
27 **Őrállás Németországban** | *Lupták György*
28 **Amiből nem engedhetünk** | *Ribár János*
30 **Biztos!** | *Weltler Gábor*
31 **Az idők jelei** | *Cseri Kálmán*
34 **Azóta** | *Váci Mihály*
35 **Könyvajánló**
Rejtvény | *Szeverényi Jánosné*
Keresztrejtvény | *Meleg Dávid*

élő víz

36 **VILÁGJÁRVÁNY – Üzenet a kórházból** | *Dr. Tóth Anna*
Barátság járvány idején | *Szák Kocsis Pál*
37 **EVANGÉLIKUSOK FELVIDÉKEN – Veled van Istened!** | *Lóczy Tibor*
38 **BIZONYSÁGTÉTEL – Elveszett és megtaláltatott** *Semes-Bogya Tibor Ferenc*
39 **ÉLETJELEK – „Véredből való utódot…"** | *B. Zs.*
40 **BESZÉLGETÉS – Isten akkor is Isten!** | *Erdészné Kárpáti Judit*
42 **TANÚSÁGTÉTEL – Isteni sugallatok** | *Rátóti Zoltán*
43 **ÜLDÖZÖTT KERESZTYÉNEK – Elhallgatott keresztény-üldözés** | *Azbej Tristan*
44 **INTERJÚ – A valódi szabadság: Isten kezébe tenni az életünket** | *E. K. J.*
46 **KITEKINTÉS** | *Ribár János*
48 **Legyen munkátokon áldás!** | *Szeverényi János, Weltler Sándor*
49 **ÜLDÖZÖTT KERESZTYÉNEK – A legüldözöttebb vallás** *Lupták György*
50 **DROGMISSZIÓ – Bocsánatot kapni és hirdetni a legnagyobb öröm** | *Erdészné Kárpáti Judit*
52 **APOLÓGIA – A hit szabálya** | *Dr. Szalai András*
53 **IDÉZHETŐ IDÉZETEK**
54 **LÁBAM ELŐTT MÉCSES A TE IGÉD** | *Szeverényi János*
55 **ÉNEKEM AZ ÚR – Legyetek irgalmasak!** | *Bence Imre*
56 **RÁDIÓMISSZIÓ – Lélekhangoló: a Magyar Evangélikus Rádiómisszió műsora / Visszajelzések**
Előzetes a 2021. év missziói programjából
57 **KÖNYVAJÁNLÓ – A lelkészi szolgálat három sarokpontja** *Eugene H. Peterson*
DERŰ
58 **KÖNYVAJÁNLÓ – K3 – A kereszténység tanítása – rendhagyó formában és közegben** | *Garádi Péter*
59 **VILLÁMINTERJÚ – Gryllus Dánielle**l
60 **VERS** | *Lackfi János*

Címlapfotó: Bakos Zoltán

HÍD MAGAZIN ELŐFIZETÉS

A *Híd* magazin negyedévente megjelenő, önálló sajtótermék, nem az *Evangélikus Élet* magazin része.
Év közben a decemberig megjelenő lapszámokra lehet előfizetni.
A következő teljes évi előfizetés december folyamán történhet.
Emellett egyes lapszámok külön is megrendelhetők a kiadónál.
Telefon: 06 1 400 3057 * E-mail: evmis@lutheran.hu

Egy lapszám ára: 600 Ft, előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Támogatói előfizetési díj egy évre: 5000 Ft

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma: 11716008-20157087

Az előfizetés nem fedezi az előállítási költségeket.

Kérjük, támogassa a *Híd* magazin szolgálatát!

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2021. I. szám
Megjelenik negyedévente.

HU ISSN 1787–5749

Kiadó és szerkesztőség:
Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
http://misszio.lutheran.hu
számlaszám: 11716008–20157087

Felelős szerkesztő:
Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu
www.szeverenyijanos.hu

Munkatársak:
Balog Eszter, Erdészné Kárpáti Judit,
Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Kőháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné, ifj. Zászkaliczky Pál

Olvasószerkesztő:
Miklósné Székács Judit

Layout, grafikai tervezés, tördelés:
PERL Creative
Perl Andrea, Perl János
www.perlcreative.com

Nyomdai kivitelezés:
Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Támogatói előfizetési díj egy évre: 5000 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangélikus Élet* hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

magyar nyomástermék

Isten az embert saját képére és hasonlatosságára alkotta. Bevonta terveibe, gondolataiba. Rábízta a kertet; mandátumot, feladatot adott neki: gondozd, őrizd. Szeresd asszonyod, szaporodjatok, gyarapodjatok.

Az ember nem gép vagy ösztönlény. Egyik legszebb ajándék a Teremtőtől a gondolkodás, a kérdezés képessége. Viszont ha megszakad a kapcsolat Isten és ember között, minden a visszájára fordul. Isten szerepét próbálja átvenni az ember, ő dönti el, hogy mi a jó és mi a rossz.

Ezen az úton nincs megállás. Ma ilyen korban élünk, amely nem becsüli az élet törvényét, hanem félreteszi, átírja, relativizálja. Ez a hozzáállás életveszélyes. Isten azért adta a törvényt, hogy segítsen az embernek a szabadság, az emberré válás útján járni.

Isten előbb kiszabadította népét az egyiptomi rabszolgaságból, a lehetetlen helyzetből. Ők átélték hatalmát, erejét, ajándékát. Ezek után kapták az utat az új élethez, a segítséget; annak módját, hogy miképpen éljenek szabadságukkal. A törvény csak annyiban gát és korlát, amennyiben az istenkapcsolatot, az életet, a családot, a becsületet, a vagyont védi.

A történelemben talán először épül Európában olyan világ, „kultúra", amely vallástalan. A Covid19-nél veszélyesebb vírus terjed, neve: istennélküliség. Ebből következik a második kőtábla igéinek kiiktatása, elfelejtése.

Ha negligálja az ember a szülők iránti tisztelet igéjét, bekövetkezik az, amit napjainkban átélünk. Lerombolódott az egészséges tekintély, a gyermekek engedetlenek, az internet rendszere neveli, sok esetben rontja meg őket, a szülők tanácstalanok, tehetetlenek.

Az életről, a házasságról, a helyes beszédről, a vagyon védelméről szóló isteni törvény kiiktatásának tragikus következményeit éljük át ma. Olyan visszafordíthatatlannak látszó, negatív, romboló folyamatok indultak el, melyeket a kormányok, hatóságok sem tudnak kezelni, megállítani: terror, erőszak, a család és a házasság szétesése és a párkapcsolat sokféle idegen és igazolhatatlan formában való megjelenése, a vagyon gátlástalan használata, emberek jóhírének tönkretétele a médiában pár perc alatt...

Pedig a törvény olyan, mint víz a halnak, mint az életet védő korlát a szerpentinen vagy a közlekedési lámpák rendszere egy városban.

A kérdezés, kételkedés nem bűn. Jézus sok esetben kérdéssel felelt a vele beszélgetőknek, gondolkodásra, az igazság keresésére motiválta őket. Nem kiskorúsította hallgatóit.

Fotó: Magyari Márton

Napjainkban sem spórolhatjuk meg a töprengés néha gyötrelmes útját. Kortársainkat nem ítélgetni kell, hanem segíteni őket az alapvető értékek újra felfedezésében.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Kitekintés

Világszerte több mint hatvan népcsoportról hatszáznál több feljegyzést készítettek a szakemberek, amely kutatás a világon egyedülállónak tekinthető. Az eredmények arra engednek következtetni, sokkal több a közös bennünk, emberekben, mint eddig gondolhattuk – már ami az erkölcsi értékeket illeti.

Hét jellemzőt emeltek ki az egyes kultúrákban: a család támogatása, a csoport segítése, cselekedetek viszonzása, bátorság, tisztelet, az erőforrások megosztása (méltányosság), valamint a tulajdonjogok tiszteletben tartása.

A kutatócsapat megállapította, hogy ezt a hét értéket minden kultúra pozitívan ítéli meg és erkölcsileg helyesnek tartja.

Pálvölgyi Ferenc egy univerzális értékkatalógust állított össze, amelynek elsődleges célja a pedagógiai célrendszer elősegítése az értékközpontú erkölcsi nevelés megvalósításához. A szuperértékek listája:

1. **Élettel kapcsolatos kompetenciák**
   Az emberi élet felbecsülhetetlen értékét és minden körülmények közötti megóvásának kötelességét fejezi ki.
2. **Személyiségkompetenciák**
   Az emberi személy nemtől, életkortól, társadalmi, faji és vallási hovatartozástól független értékének, továbbá az embert minden körülmények között megillető tiszteletének és méltóságának a védelmét fejezi ki.
3. **Társas kompetenciák**
   A családnak mint a társadalom alapsejtjének és a kisebb-nagyobb dimenziókban felfogott társadalmi közösségeknek a védelmét fejezi ki.
4. **Érvényesítési kompetenciák**
   Az igazságnak, vagyis a jogok egyenlő érvényesítésének és a mindenkit megillető személyes és cselekvési szabadságnak a védelmét fejezi ki.
5. **Megóvó kompetenciák**
   Az egészség megőrzésének, a természeti környezet megóvásának, továbbá a harmonikus testi-lelki fejlődés biztosításának a védelmét fejezi ki.
6. **Tudásápoló kompetenciák**
   A szellemi értékek megóvásának, fejlesztésének és továbbadásának, vagyis az egész emberi kultúrának a védelmét fejezi ki.
7. **Természeti kompetenciák**
   Az egyén és a társadalom anyagi javainak, megtermelt értékeinek, továbbá a fölöttük való helyes diszponálás erkölcsi erényeinek a védelmét fejezi ki.

HOGYAN MŰKÖDNEK AZ EMBERI ÉRTÉKEK?

Több évtizedes nemzetközi kutatások és kultúraközi elemzések eredményeként ötvennyolc egyetemesen előforduló értéktényezőt sikerült azonosítani, amelyek egy körben tíz értékcsoportba rendezhetők, így segítve egymáshoz való viszonyuk megértését.

Legnagyobb jelentőséggel az önmagunkon túlmutató értékek bírnak (az ábra jobb felső része). A kutatás következtetése néhány egyszerű, de lényeges szabály arra vonatkozóan, hogy ezek az értékek hogyan lépnek egymással kölcsönhatásba.

Ha egy adott érték aktivizálódik, akkor a vele szomszédos értékek is aktivizálódni fognak. Például az egyetemesség aktivizálása erősíteni fogja a jóindulat (kedvesség) és az önállóság értékét is. Ez a tovagyűrűző hatás.

Másrészt az is megmutatkozott, hogy ha bizonyos értékeket sokra tartunk, vagy aktiválódnak, akkor a kör ellentétes oldalán lévő értékek sokkal kevésbé lesznek fontosak, vagy el lesznek nyomva. Például azok, akik nagyra becsülik a teljesítményt, alacsonyabbra fogják becsülni a jóindulatot. A teljesítmény és a hatalom megerősítése az egyetemesség és a jóindulat gyengülését jelenti. Ezt libikókahatásnak hívjuk. Nem szabad azzal a feltételezéssel élnünk, hogy az önmegvalósítás „természetes" emberi vágy, hiszen bebizonyosodott, hogy ez nem igaz. Az idegtudományi kutatások azt igazolják, hogy a fiatal gyerekek sokkal inkább együttérzésre vannak huzalozva, mint versengésre.

Összeállította: Szeverényi Jánosné

Letegyük vagy felvegyük?

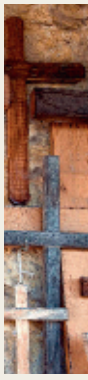

Az elmúlt évben Németországban, a Boden-tó környékén bezárt templomok és kolostorok eltávolított berendezési tárgyai közül több tucat feszületet és keresztet mentettek meg a protestáns Johannita Lovagrend tagjai, s hoztak el Magyarországra és Kárpátaljára. A művészeti alkotásként is értékes faragványok olyan helyekre kerültek – templomokba, kápolnákba, menedékhelyekre, iskolákba –, ahol egy élő közösség fejezi ki hitét a hontalanná vált keresztek befogadásával.

Szép-szomorú jelképes történet ez. Hát még akkor, ha felidézzük azt a mai napig tartó vitát, amely az elmúlt évtizedekben Németország fővárosában, az elképesztő méretű építkezéseiről és helyreállításairól híressé lett Berlinben zajlik. A lerombolt porosz királyi kastély, a Schloss helyén, a város közepén az NDK idejében felhúzták a csupa üveg, csupa fém (nép)köztársasági palotát, majd a német egyesülés után azbesztveszélyre hivatkozva azt is gyorsan eltakarították. Megszületett a döntés, hogy a porosz hatalom szimbolikus épületének mindenben pontosan úgy kell kinéznie, ha újra felépítik, mint az eredetinek. Egyetlen ponton akartak kivételt tenni a városatyák és némely „kulturális" szervezetek: a kereszt nem kerülhet vissza a csúcsra, eredeti helyére, hiszen az egy elnyomó, imperialista vallás szimbóluma, sértené a város több százezres muszlim közösségét. Igaz, hogy az ő vallási vezetőik kinyilvánították: nem zavarja az iszlám ottani híveit a kereszt, hiszen az hozzátartozik a város és Németország történetéhez. De ez a keresztellenes szövetséget nem zavarja. Ők kitartanak követelésük mellett.

Először tűnjön el a kereszt, majd minden olyan jelkép és szerveződés, amely mások, értsd, „bárki" érzékenységét sértheti. **Mi marad így a végén? Költői a kérdés. Marad a nagy semmi.** A purifikátorok, akik csupasz köztereket akarnak, nemcsak a városokat és falvakat fosztanák meg a vallási szimbólumaiktól, hanem magát a kultúrával, történelemmel terhesen gazdag emberi közösséget is, magát az embert. S ha már sem épületeink, sem ruházatunk, sem énekeink, sem Bibliánk (hiszen némely nyugati egyetemeken már ennek a megtisztítását követelik a diszkriminatív kijelentésektől) nem marad a miénk, akkor azt sem fogjuk tudni, hogy hová, kikhez tartozunk, hogy honnan jöttünk s hová megyünk. S akkor a tömegben atomizálódott emberrel bármit meg lehet tenni, hiszen védtelen. Azt fogja tenni, azt fogja enni, inni, nézni, hallgatni, fogyasztani, gondolni, amit neki a piac „jóindulatúan" kigondolt és kötelező beszerzésre kínál.

Így lesz a kereszt viselése nem egyszerűen dísz a ruhán, hanem ellenállás, hitvallás. Hirdeti, hogy hová tartozom, s ezen túl elsősorban azt, hogy Kihez tartozom. Akik a keresztet nemcsak a nyakukban viselik, hanem a vállukon is hordják, azok a kereszten értünk meghalt Názáretihez tartoznak. S a kereszt, amelyet viselnek, amellett, hogy a külvilágot tájékoztatja hovatartozásukról, őket magukat is szüntelenül emlékezteti arra, hogy **akik a megfeszített Krisztushoz tartoznak, azok embertársaiknak tartoznak: szolgáló szeretettel.** S tartoznak hitvallással is, hogy a szavaikkal és mindenekelőtt életükkel bizonyítsák hitük szabadító és életet megtartó, gazdaggá tévő erejét.

Szerény hozzájárulás a keresztért folytatott világméretű küzdelemhez a Magyarországi Református Egyház leköszönő zsinati elnök-püspökének javaslata: a magyar reformátusok, akik történelmi okokból a keresztet szimbolikus tárgyként nem vagy csak itt-ott használják, s templomuk tornyait inkább a csillag ékesíti, fogadják be a keresztet mint jelképet, s viseljék büszkén. „Vegyük fel a kereszt jelét... az üldözöttekért, akik Krisztusért szenvednek háborúságot. S azokért is, akik a földre dobták a keresztet, mint valami kellemetlen, zavaró tárgyat" – javasolja *Bogárdi Szabó István.*

Ha néhány százezer magyar református a jövőben nem csupán a feladat és hivatás sokszor nehéz keresztjét viseli majd a vállán, hanem a jelképet is a ruháján, ezzel persze még nem váltjuk meg a világot. De az nem is a mi dolgunk. Elég, ha a keresztünkkel Jézusra mutatunk, s hisszük, hogy ő a Golgotán megváltotta a világot.

BALOG ZOLTÁN

A szerző a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke.

A példa

Értékválságban élünk, jónéhány alapértékünk idejétmúlttá, értetlenséget kiváltóvá és sajnos sokak számára nevetségessé vált. Ha így van, csak saját magunkat okolhatjuk: nem voltunk elég jó példaképek.

„Légy mindig őszinte, fiam!" „A hazug embert hamarabb utolérik, mint a sánta kutyát." Így tanítottak erre az alapvető értékre a szüleink, és ezt mondtuk mi is a gyerekeinknek. Hozzátéve, hogy azért akad olyan helyzet, nem is kevés, amikor a teljes igazság kimondása veszélyes, és ezért jobb elkerülni. Mi, a hatvanas években gyerekeskedők, hamar megtanultuk például, hogy a nagypapa elbeszéléseit az ötvenhatos forradalomról még véletlenül se meséljük az iskolában, ahol kizárólag ellenforradalmat tanított történelemórán az a tanár, akinek mindenről megvolt a maga – egészen más természetű – véleménye. A kiskamasznak, aki életkoránál fogva mindig az igazság harcosa, azt tanácsoltuk, ne vallja be őszintén a tanárnak, mennyire unatkozik a gépiesen leadott, minden érdekességet és izgalmat nélkülöző óráján. Később a munkahelyi főszabályt is megtanulja: A főnöknek mindig igaza van! Akkor is, ha nincs... Megtanulja, mert gyakran hallja otthon, hogy panaszkodunk a felettesünkre, aki tehetségtelen, ellenszenves gyengeelméjű (más szót szoktunk használni). Őszinte vélemény? Inkább ne! Még a Facebookon sem kifizetődő: ha én azt is lájkolom, aki voltaképpen nem tetszik nekem, legközelebb számíthatok az elismerésére, akkor is, ha nem érdemlem.

Őszinte vélemény? Inkább ne!

„Légy mindig önzetlen, kislányom! Olyan ember, aki nem a maga hasznát keresi, hanem mások javára cselekszik." Biztosan ezt látta otthon? Hiszen sokszor még a tévé távirányítójáért is harc megy, mindenki magának akarja... A munkahelyeken sem divat az önzetlenség: harcolunk a pozícióért, a jobb pénzért vagy legalább a könnyebben, gyorsabban teljesíthető munkáért. Hogy önként a nehezebbet válasszuk? Nem őrültünk meg...

Ami meg a politikusainkat illeti, nekik kellene a legönzetlenebbnek lenniük. Akik értünk, polgárokért, s nem a saját boldogulásukért dolgoznak. Vannak ilyenek is – de őket ritkán látjuk. Vagy ha igen, már nem hiszünk nekik...

„Légy szerény!" Ezt már a mi nemzedékünk se nagyon hallotta, ami pedig a gyerekeinket illeti, félnénk őket szerénységre buzdítani. Nem olyan világot élünk.

Aki nem dicsekszik saját erényeivel, eredményeivel vagy teljesítményével, nem helyezkedik ügyesen, nem tolja előtérbe magát, az lemarad. A verseny már kisgyermekkorban kezdődik: az elitiskoláért, a nyelvtagozatért, a menő egyetemért, a külföldi ösztöndíjért, később a jobb állásért, több fizetésért, nagyobb házért, menőbb autóért.

És mégis. Minden ellenkező tapasztalat ellenére **meggyőződésem, hogy a legtöbben igyekszünk őszintén, becsületesen élni.** „A becsületeseket megmenti igazságuk, de a hűtleneket rabul ejti saját mohóságuk." (Péld 11,6)

Nagy bajban rendszerint az is kiderül, mennyien adnak önzetlenül a nehéz helyzetben lévőknek, még akkor is, ha ők maguk nem dúskálnak a javakban. „Van, aki bőven osztogat, mégis gyarapszik, más meg szűken méri a járandóságot, mégis ínségbe jut." (Péld 11,24)

Végül pedig tapasztaljuk, hogy az igazán tehetségesek, nagy tudósok, neves művészek, mérnökök, tanárok, mesteremberek, akik sokat tettek már le az asztalra, többnyire szerények. Nekik már van mire. „Az elbizakodottságnak gyalázat a társa, a szerényeknél a bölcsesség lakik." (Péld 11,2)

JÁSDI BEÁTA

Ha anyám nem harcol értem, kidobnak mint selejtet

Megtudtam: az orvosok úgy ítélték meg, hogy beteg, béna, fogyatékos leszek. Azt javasolták anyámnak, vetessen el. Ha valamiben megmutatkozhat annak harcossága, aki kilenc hónapon át otthont adott nekem a saját testében, akkor leginkább abban, ahogyan a gyerekeiért küzdött. Ez a gondoskodása a megfoganásom pillanatában kezdődhetett, és azt hiszem, máig is tart átalakult formában – az imák szintjén és lélekben –, amikor már én is hét gyermeket nevelek. Nem tudok mást mondani: „Köszi, anyu!"

Épp letettem a telefont. Az édesanyámmal beszéltem. A szemeim még párásak. Hála van bennem, sok hála. Most tudatosult bennem, amit réges-régen talán már hallottam tőle, és aminek a jelentőségét negyven-egynéhány évesen kezdem csak felfogni.

Lengyel testvéreink hűséges, példamutató, jelenleg is folyó küzdelmeiről beszélgettünk, amikor egyszer csak megállt, és azt kérdezte: „Téged is meg akartak ölni, Andriskám, azt ugye tudod?"

A szavai valahol legbelül érintettek meg. Úgy éreztem, mintha ugyanazzal a hangszínnel és a hozzá párosuló érzelemmel tenné fel a kérdést, amellyel annak idején jelen volt, miközben a nőgyógyász orvossal konzultált az előtte álló szülésről. A tét akkor nem volt se több, se kevesebb: az én életemről volt szó. És valahol természetesen az anyám életéről, aki minden küzdelmet és veszélyt kész volt vállalni értem.

„A testvéred rubeolás volt – folytatta. – Majdnem három hónapos voltam veled, amikor közölték, hogy »Anyuka, magának nem lesz ép a gyereke! Nem elég önnek a már meglévő kettő?« Arról faggattak, hogy ugyan miért ragaszkodom ehhez a harmadikhoz. Mire én azt feleltem, hogy ő is az én gyermekem, akkor is, ha nem egészségesen születik. Kijelentettem, hogy minden körülmények között vállalom, és világra hozom az életet, a gyermekemet. Csak azt kértem, hogy erősítsék meg az immunrendszeremet, amivel csak lehet." Ragaszkodott az anyám hozzám; ugyanúgy Isten ajándékának tekintett, mint a bátyáimat.

„Alá kellett írnom egy papírt, hogy nem vállalom az abortuszt. Tudtam, hogy az Isten gyermekét hozom a világra, akkor is, ha púpos, akkor is, ha beteg vagy ha fogyatékos. A méhemben megjelent élet az Istené. Én csak ajándékba kaptam. Vállaltam a felnevelését, akárhogyan is alakul. Ilyen küzdelmes előzmények után születtél meg. Teljesen egészségesen" – emlékezett vissza az édesanyám, aki a döntésével szintén hozzájárult a világ sorsának alakulásához. A hite éppen elegendő erő és szabadság volt számára. Örökre hálás vagyok neki ezért. És azt hiszem, a feleségem és a hét gyermekem is.

GÁVEL ANDRÁS
Az Eucharist együttes vezetője

Forrás: Vasárnap.hu
Fotó: Tóth Gábor

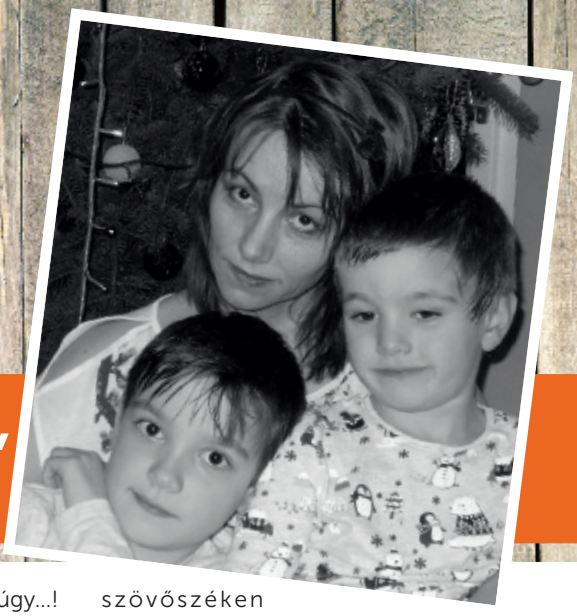

Mindenki oda érkezik, ahová indult

Nem szeretek. Ezt nem hallgathatom el. Bizonyos szavakat nem szeretek használni. Nem tehetek róla. A szavak sem tehetnek erről. És nem hibások ők sem, akik más, aktuális, píszí tartalommal töltik újra örökölt szavainkat. Ezekről a fogalmakról csípős vitákat szeretnek folytatni, és a közfelfogással ellentétben nekem a vitáról nincsen jó véleményem. Az okosabb, a műveltebb, az erősebb és a hangosabb és az, aki jó helyen és jókor született, rendre legyőzi vitatársát, megnyeri a vitát. Persze mindenben korrektül jár el. Tehát nem meggyőzi: legyőzi! Éljen! Taps. Főhajtás. Díjazás. A győztes azonban, ha valóban okos, amint az hírlik róla, azt is tudja: a pillanat győztese. Az Igazságról pedig még kiderülhet, hogy a legyőzött szerencsétlen vitaképtelenségében rejtőzött el. Csak úgy megsúgom! – hogy egyik jeles teológiai professzoromat idézzem, aki nemrég magunkra hagyott. Legyen áldott az emléke!

Változnak az idők – mondják. Tényleg? Újraolvasom a Prédikátor könyvét, és úgy találom: a dolgokhoz, az élethez, az emberhez, a világhoz és annak Urához való viszonyunk változik. Manapság végzetesnek tűnő gyorsasággal. De erről most nincs idő beszélni, fogjuk fel végre: változnak az idők, és ez kényszerűen fogalmaink, értékeink újragondolását követeli meg. Sajnálom, én ebben a körben nem húzhatok kártyát, mert máshová adtam le voksomat. **Nem tudok arról, hogy értéktáram forrása, Isten átírta volna szavazólapomat.** Ha elaludtam: ébresszenek fel, testvérek!

Mer' az egyház így meg úgy...! Igen. Júdások, Péterek és... Jézus Krisztus gyülekezete. Az ajtó tárva-nyitva. Parancsoljon. Beljebb. Tessék. A tökéletes példában követni fogjuk. Nyáj módjára viselkedünk, a jó szó után megyünk. Megtanultuk, hogy az élet rövid. A letérések és a zsákutcák nem a magunkfajta „birkáknak" valók, ott még több a farkas...

Mer' a keresztények így meg úgy...! Igaza van. Ilyenek is, olyanok is. Emberek. Ez így most hihetőbb, igaz? Ja! És ha nem veszi tolakodásnak. Jöjjön közelebb, súgok valamit a fülébe! Ezeknek a keresztényeknek vagy egy furcsa bogár a fejükben – vagy a szívükben? Nem is tudom. Itt is, ott is. Ettől aztán mást se hallani ajkukról, mint azt, hogy: Ajj, a csudába, ezt de elrontottam. Ma is. Ez nagyon gáz... De legalább tudom, hogy ezt elrontottam. Ezt is. A múltkor is. Szépen vagyok... „Felkelek, atyámhoz megyek, és azt mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened." Ezzel a „dumával" kelnek s fekszenek. Fura szerzetek, igaz? Azért az atyai ölelésért, öregem, mindenre képesek!

Mer' a család így meg úgy...! Hú... Tudnék mesélni! Ne tudja meg, ezek milyenek! És nekem együtt kell velük élni! És én lüke, valamelyik éjszaka, amikor a kisebbik úriemberke lázasan szenvedett, az ágya mellett azt találtam mondani magamban: Istenem! Ha én is megfelelek, engem vigyél. Láttam, hogy a gyerek hovatovább még betegebb. Akkor megfenyegettem Istent. Azt mondtam: ha őt viszi, fogok valamit, magam ellen irányítom, és betörök hozzá. Ahol egy elfér, ott kettőnek is van hely. Másnap a nagylegény azt kiabálja: Éédeees-aaa-nnnyaaa! Mit kiabálja? Énekli! De milyen szépen csengő dallammal! Már megint mi bajod van? – pattogtam felé e mérgező szavakkal. Semmi, semmi, csak szólítottam a nevedet. A nevemet... Édesanya... És gondolja el, hogy ezek a kölykök kifeküdtek a nevetéstől, amikor reszkető kezemből a forró tea lábamra csurrant. Hogy te milyen félős vagy, édesanya! Így mondják: félős. A madaraknak fészke, a rókának odúja, az embernek családja. Necces, mert ilyesmit a boltok nem árulnak. Illetve hát, mit tudom én, de egy biztos: a családom test a testemből, vér a véremből... Istenem! Micsoda szövőszéken szőtted e köteléket, hogy még a halál sem tudja kettévágni!

Mer' az érték így meg úgy... Innen már nincs tovább: ideje megértenem: változnak az idők. Kinek hideg, kinek meleg. Hogy mi az érték: én mondom meg. Amikor ilyeneket mondok – mert aztán tudok ám én mindenféléket is mondani –, szóval, amikor ilyeneket mondok: tudom, az ízlésemnek kívánok érvényt szerezni. Minél erősebben harcolok értékeim kanonizálásáért, annál világosabban látom, hogy mi van e harc mögött. Bizony, nem én mondom meg, mi az érték. Az Érték mondja meg: ki vagyok én, és azt is, hogy mit érek én. **Mert az érték nem valami, hanem Valaki. Tud beszélni.** Mindenkihez külön nyelve van, de mindenkinek ugyanazt mondja. Az értékek sokfélesége az Értékhez való személyes viszonyulás végtelen számú változata. Az Érték úgy állt be, mint a nap. Ha egy gondolatnyit is odébb állna: itt a mese vége, fussanak, amerre látnak, örök álom az emberiségre. Az Érték úgy állt be, hogy az egynek és az egésznek is egyaránt jó legyen. Rossz hír, tudom, de csak azért, mert a rossz híreket hallgattatják meg velünk. Ha jó hírnek mondom: átkapcsolnak, átlapoznak. Be kell csempészni a Jóhírt a rossz hírek közé. Mert megváltoztak az idők.

Ha a fentiekből az következik, hogy útját állom a progressziónak, és változásstagadó vagyok, akkor én a megszületésre várók sorában állok, és azon gondolkodom, hogy egyáltalán jó sorba állítottak-e, és vajon mik az esélyeim...

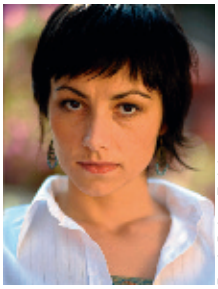

Fotó: Bakos Zoltán

IANCU LAURA

József Attila-díjas magyar író és költő, néprajzkutató

A házasság dicsérete

Részletek a bibliai teremtéstörténetből: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására […], férfivá és nővé teremtette őket. Azután megáldotta őket Isten, és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet, és hajtsátok uralmatok alá!" (1Móz 1,27–28) „Ezért hagyja el a férfi apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és ezért lesznek egy testté." (1Móz 2,24) A törvényadáskor „mondta el Isten mindezeket az igéket: Én, az Úr vagyok a te Istened […]. Ne paráználkodj! […] Ne kívánd felebarátod feleségét […]!" (2Móz 20,1–2.14.17) Jézus megerősítette Atyánk akaratát: „Amit tehát Isten egybekötött, azt ember el ne válassza!" (Mt 19,6)

A szerető és hűséges házastárs földi életünk számára Isten legnagyobb ajándéka.

Hiszem, hogy Isten teremtette az embert férfivá és asszonnyá, s azt akarja, hogy sírig tartó házasságban éljünk egymással. Tudom, hogy Isten minden törvénye a nekünk adott ajándékait védi – a másnak adott ajándékát tőlünk, a nekünk adottakat másoktól –, ezért tiltja az Úr mind a házasságtörést, mind a másik ember társának megkívánását. A törvény szigorú, de szigorúsága bőségesen megtérül a házasélet évtizedei alatt. A szerető és hűséges házastárs földi életünk számára Isten legnagyobb ajándéka. Egy elsietett, át nem gondolt házasság önvizsgálattal történt felbontása után egy újabb házasságban is lehet boldogan élni Isten akaratát keresve és követve.

Vallom, hogy az *Isten akarata szerinti házasság* az, amikor a férfi és a nő kölcsönösen szeretik egymást, és hűségesek egymáshoz. A *keresztyén házasság* pedig azzal kezdődik, hogy a házastársak Isten kezéből fogadják el egymást. Igaz, szeretetük és akaratuk ellenére is vétkeznek és mulasztanak egymás ellen. Esténként azonban meg tudják beszélni a nap eseményeit, azt is, amivel megbántották a másikat, a sérelmeket és a félreértéseket. S a Krisztustól nyert *bűnbocsánat erejével* kiengesztelődnek: ezért „a nap nem megy le haragjukkal" (vö. Ef 4,26). Házasságuk így a naponkénti bűnbánatban megtisztul, és a kölcsönös megbocsátásban erősödik. Nemcsak a társuk hibáit ismerik, hanem a magukét is, számukra *a házasság az Isten nevelőiskolája*.

A házastársak a szerelemben *társai* egymásnak – ajándékozók és megajándékozottak –, s mint Krisztus megváltottjai, egymásnak *testvérei* is az Úrban. Hiszen mindketten testvérei Krisztusnak. Együtt hajolnak a Szentírás fölé, együtt járnak Krisztus nyomában. A *legjobb barátai* is egymásnak: mindent megbeszélnek, ami életükre és családjukra, munkájukra és pihenésükre tartozik. Így egészül ki az egy testté lét ajándéka teljes testi-lelki-szellemi közösséggé. Íme, ez az Isten ajándéka!

Tapasztaltuk mások és a magunk életében, hogy házastársak a megállíthatatlanul múló évtizedek után félszavakból is értik egymást, szokásaikban és mozdulataikban hasonlítanak egymásra. Imádságos figyelemmel, életük példaadásával, a szeretet és a szigorúság egyensúlyával nevelik szerelmük gyümölcseit, gyermekeiket. Később is próbálnak tanácsot adni unokáik nevelésére. Együtt járulnak az úrvacsorához, s kézen fogva készülnek az utolsó útra. S amikor egyikük elindul, tudják, hogy az Úrnál találkoznak.

Szomorúan tekintünk azokra, akik nem találták meg párjukat. Reméljük, hogy az egyedül élőkre figyelő Urunk segítségével találnak családjukban és azon kívül is szeretetükre szoruló testvéreket „Jézusunk kicsinyei" között.

Istennek ezt a boldogító útját ajánljuk fiataljainknak, akik – okkal vagy anélkül – halogatják párjuk keresését, vagy félnek megtenni a házasságkötés felelős lépését.

Sajnáljuk azokat, akik azonos nemű társsal kötik össze életüket. Ők döntésükkel elutasítják Istennek egész életükre vonatkozó gazdag ajándékát, nem élik meg a közös gyermekekkel való törődés felelősségét és az értük elmondott imádság semmivel sem pótolható örömét. Nem értünk egyet azokkal a protestáns egyházakkal, amelyek a Szentírás tanításával szembekerülve házasságnak tekintik és megáldják az egynemű párok kapcsolatát. Meg vagyunk győződve arról, hogy a házasságot szerző és törvényadó Isten betartja ígéretét: „…irgalmasan bánok ezer nemzedéken át azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsolataimat." (2Móz 20,6)

Földi életutunk végéhez közeledve – eltávozott szeretteink sírjánál és élő családtagjainkra gondolva is – imádkozunk kedves énekünk szavaival:

„Uram, ó add, ha vándorutam
Majd véget ér itt a borúban,
Elérjek hozzád, S te fényes orcád
Hadd lássam én! […]

Ott álljunk üdvbe öltözötten
Én és szeretteim köröttem!"
(EÉ 525,1.6)

Hisszük, hogy így lesz. Ezt ígérte házasságunkat megáldó Urunk.

Id. Zászkaliczky Pál és felesége,
házasságunk 59. évében

A boldogságtól ordítani

Az emberek többsége feltehetően a boldogságot tekinti alapvető értéknek az életben, de hogy milyen úton szerezhető meg, arról már megoszlanak a vélemények. Földünkön körülnézve a legderűlátóbb ember sem állítaná, hogy világunkat átjárja a boldogság és az öröm. Meglepő, hogy még a legsikeresebb emberek sem felhőtlenül boldogok, sőt gyakran depressziósak, és eldobják az életüket. Miért van az, hogy olyannyira hajszoljuk a boldogságot, és mégis egyre távolabb kerül tőlünk, vagy ha meg is ragadjuk pillanatokra, hamar tovatűnik?

A rejtély kulcsa az lehet, hogy nem jó helyen keressük azt a felemelő érzést, amelyet *Csíkszentmihályi Mihály* pszichológus flow-nak nevez. Időnként megcsillan előttünk a szerelemben, egy gyönyörű táj látványában, a győzelem, siker elérésekor, szeretteink örömét látva, de másnap felébredve már csak egy kellemes emlék és ásító űr marad utána. A hiányt kétségbeesetten próbáljuk betölteni tárgyakkal, emberekkel, élményekkel, manipulálva az agyunkat, a testünket, a többieket, de hiába.

„Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?" – kérdezi Jézus Máté evangéliumában (Mt 16,26). Aki ezt komolyan veszi, már sejtheti, hogy az öröm valahol a lelki dolgok között keresendő, és nem a tárgyi világban. De melyek azok a lelki dolgok?

A mai tudomány korlátja, hogy minden jelenséget csak fizikai megnyilvánulásában képes megragadni, az atomok, a molekulák, a hullámok, a rezgések, a fotonok jelentik számára a valóságot, így tévesen arra a következtetésre juthat, hogy a lélek nem független a testtől, így tulajdonképpen az agyban található.

A Biblia szerint az ember három részből áll (egyes teológusok az első két részt egynek tekintik): a szellemből (görögül pneuma), a lélekből (pszükhé) és a testből (szóma). A három egységet alkot, de független is egymástól. Az embernek van egy örökkévaló, testtől független része (a szellem, vagy ha úgy tetszik, lélek). „Mert akik test szerint élnek, a test dolgaira törekszenek, akik pedig Lélek [pneuma] szerint, a Lélek dolgaira. A test törekvése halál, a Lélek törekvése pedig élet és békesség…" (Róm 8,5–6)

Pál apostol levelében rávilágít valami fontosra a boldogságra törekvő világ boldogtalanságának okáról. Az emberi élet középpontjában (kezdettől, de ma még inkább) a test törekvése áll. Ez természete szerint a romlással és az elmúlással áll kapcsolatban, tehát soha nem biztosíthatja a vágyott örömöt. Aki nem hiszi, elég, ha belegondol, hogy mi az a három „érték", amelyet a tudomány és a média közvetít, és mit sugall egyre inkább a művészet is: 1. Csak az van, amit látsz. 2. A boldogság forrásai a tárgyak (az emberek is, amennyiben együttműködnek veled a boldogságod érdekében; ha nem, lecserélheted őket, tehát majdhogynem a kapcsolatok is tárgyiasulnak). 3. Alapvető szabadságjogod, hogy boldog légy.

Ez nem vezethet máshoz, mint hogy a lelkünkben az űr egyre csak tátong, fekete lyukként szippantva magába mindent. Ez alapján logikus, hogy a leggazdagabb, legsikeresebb, leghatalmasabb embertársaink kétségbeesnek, reményvesztetté válnak, hiszen az ő lehetőségeik szinte végtelenek, hogy fizikai valósággal tömködjék be a lelki űrt, de a vágyott boldogság csak nem következik be (legfeljebb annak eltorzított, ideig-óráig tartó mű-anyag változata, amelyet a siralmas kijózanodás követ). A kevésbé „szerencsés" emberek még ringathatják magukat abban a reményben, hogy majd ha ezt vagy azt megszerzem, akkor boldog leszek, de számukra is közeleg az igazság pillanata egy betegség vagy az öregedés formájában.

A legtöbb ember jelenleg nem a boldogságra alkalmas állapotban él a Földön. El van választva attól az Istentől, aki az élet (= boldogság) forrása. Isten lélek (pneuma) – mondja róla Jézus –, vele csak lélekben teremthetünk kapcsolatot. **Ha megtérünk, ő újjászül minket, és az ő Lelke (Pneuma) belénk költözik. Tehát a vele való közösség a boldogság.** A bennünk lévő űr Isten alakú, írta a francia tudós, gondolkodó, *Pascal*. Ő tehát képes betölteni a hiányunkat. Arra vágysz, hogy megszabadulj a bűntudattól? Ő megbocsát. Akarod, hogy értékesnek tartsanak? Ő annak tart. Szeretetre vágysz? Ő szeret. Dicsőségre vágysz? Ő megdicsőít, és mindent neked ad, ami csak a javadra válik.

Sokszor úgy képzeljük el Istent, mint aki fukar Dagobert bácsiként éppen csak csepegtet nekünk valami jót, de ezért meg is követeli a teljesítményt. „Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent?" – mutat rá Pál Isten alapvető tulajdonságára (Róm 8,32).

A legértékesebb dolog tehát nem valami, hanem Valaki. Az Istennel, Jézussal való szeretetkapcsolatban miénk lehet az öröm és a béke, és ami a legfontosabb, az örök élet. Mit tanít tehát nekünk Isten szava a boldogságról? 1. A legértékesebb dolgok lelki (szellemi) természetűek és láthatatlanok. 2. Az öröm forrása nem tárgyi, hanem lelki, maga a Szentháromság Isten. 3. A boldogságot Isten nélkül keresni hiábavaló (sőt a Biblia szerint ez minden bűn alapja).

És ha te már megkaptál mennyei Atyádtól mindent, akkor miért ne koncentrálhatnál a körülötted lévők boldogságára? Amelyik mag nem hal el, az egyedül marad, és nem hoz termést – tanít minket Krisztus. Aki tehát a saját boldogságát hajszolja, maga körül forog, az végül légüres térben találja magát. De miért is kellene megszerezned azt, ami már a tiéd Krisztusban? Bontsd hát ki az Istentől kapott ajándékod, ne hagyd, hogy kibontatlanul a sarokban porosodjon!

BAKONDI GÁBOR
A szerző pszichológus, a budaörsi evangélikus gyülekezet tagja.

Mozaik

Bejegyzések Szabados Ádám Facebook-oldaláról

Richard Wurmbrand zsidó származású evangélikus lelkész volt. Tizennégy évet töltött Románia kommunista börtöneiben, három évet magánzárkában, kilenc méterrel a föld alatt. Rendszeresen kínozták, de a hitét mindvégig megtartotta. Nyugatra kimenekítve már a '60-as években előrevetítette a marxizmus ottani terjedésének lehetséges jövőbeni következményeit.

„Európa és Amerika gyülekezeteiben és egyetemein azt tapasztaltam, hogy az emberek, bár gyakran mélyen megindultak szavaimon, mégsem hitték, hogy valódi veszély fenyegeti őket. Azt mondták: »Itt más lenne a kommunizmus. A mi kommunistáink kevesen vannak és ártalmatlanok.« Mi is ezt gondoltuk Romániában, amíg a párt még kicsiny volt. A világ tele van kicsiny, várakozó kommunista pártokkal. Amíg a tigris fiatal, játszadozhatsz vele, de amikor megnő, felfal.

Találkoztam nyugati egyházi vezetőkkel, akik azt tanácsolták, hogy prédikáljam az evangéliumot, és ne támadjam a kommunizmust. Ezt a tanácsot hallottam már a bukaresti titkosrendőrségen is. De a gonoszt néven kell nevezni. Jézus a farizeusokat viperáknak mondta. Ezért, és nem a Hegyi beszédért kellett neki keresztet szenvednie.

Azért leplezem le a kommunizmust, mert szeretem a kommunistákat. Gyűlölhetjük a bűnt, miközben szeretjük a bűnöst. A keresztyéneknek kötelességük, hogy megnyerjék a kommunisták lelkét, ha pedig nem tesszük, hatalmukba kerítik a Nyugatot, és itt is kiirtják a keresztyénséget. A vörös vezetők boldogtalan, nyomorult emberek. Megmenthetők, és Istennek az a módszere, hogy valakire rábízza ezt a feladatot. Egyiptomból nem ő maga vezette ki a zsidókat, hanem elküldte Mózest. Meg kell hát nyernünk a kommunista vezetőket Istennek minden területen: a művészetben, a tudományban és a politikában is. Ha megnyerjük azokat, akik mások gondolkozását formálják a Vasfüggöny mögött, az általuk vezetett és befolyásolt népet nyerhetjük meg.

Szvetlana Sztálin, a legnagyobb keresztyénüldöző tömeggyilkos leánya a legszigorúbb kommunista fegyelemben nevelkedett. Az ő megtérése azt bizonyítja, hogy a kommunizmus ellen van az atombombánál is hatékonyabb fegyver: a Krisztus szeretete."

(Richard Wurmbrand: *Mélységben járatta őket*)

Szinte mindent elmond az amerikai kultúra dekonstrukciójának előrehaladott állapotáról, hogy bár most novemberben van a puritánok Amerikába érkezésének (a Mayflower hajón) négyszázadik évfordulója (ehhez kötődik a hálaadás ünnepe és bizonyos értelemben a modern Amerika eredete), szinte alig hallok erről a fősodratú médiában. Száz éve még teljesen más volt a helyzet – a puritán atyák azóta kimentek a divatból. Új történelem íródik, amelyben az első új-angliai kolóniák istenfélő alapítói lényegében feleslegesekké és haszontalanokká váltak. Szomorú.

A reformáció és a progresszió gondolata aligha állhatna távolabb egymástól. Egyik sem tradicionalista, de míg a progresszió az időlegesnek veti alá az örökkévalót, a reformáció az örökkévalónak veti alá az időlegest. A reformáció nem az emberiség fejlődésében hisz, hanem Isten igéjében, ezért Isten igéjét teszi a fejlődés mércéjévé.

A progresszió az emberiség fejlődésében hisz, az általa korhoz kötöttnek tartott Szentírás ellenében is, ezért Isten igéjét a vélt haladás fényében bírálja fölül. A két gondolatkör fundamentálisan különbözik egymástól, és a szakadék olyan mély, hogy csak az egyik lehet valódi keresztténység. Perintfalvi Rita (katolikus teológus, a Magyarországi Teológusnők Ökumenikus Egyesületének elnöke, a Keresztények a melegekért csoport tagja) szerint az alapokhoz való visszatérés vágya a bizonytalanságtól való félelemből fakad. Biztosan van ilyen félelem, de bennem meg az a gyanú fogalmazódik meg, hogy az alapok tagadását valahol mélyen az igazságtól való félelem táplálja. És ami igazán hiányzik belőle, az az istenfélelem.

„Norvégiában ezentúl három év börtönnel sújtják azt, akit »bifób« és »transzfób« »gyűlöletbeszéden« kapnak – ha magánbeszélgetés keretein belül hangzik el ilyesmi, azért pénzbírság járhat" – írja *Szilvay Gergely* a *Mandiner*en.

Tudjuk, hogy a homofóbia, transzfóbia stb. szavak elsősorban a hagyományos keresztény szexuáletikát jelölik. Skandináviában eszerint ma börtön járhat Krisztus parancsainak megtartásáért és tanításáért.

A fenyegetés valós, lélektanilag pedig szinte példátlanul kifacsart és lidércesen nyomasztó, hiszen a gyógyító szeretet evangéliumának hirdetőit vádolják beteges félelemmel és gyűlölettel.

Bennünket ez egy pillanatig ne tévesszen meg: a Krisztus tiszta evangéliuma mellett kiálló – és ezért a fenti vádakkal megbélyegzett és a jövőben meghurcolt – skandináv hívők hithősök! Ne feledkezzünk el róluk imáinkban!

Körkérdés

Változó korunkban mi az, amit elengedhetünk, és melyek azok a bibliai, erkölcsi, emberi értékek, amelyekhez ragaszkodnunk kell?

Interneten vásároltam, majd a bolt – figyelve a vásárlói véleményekre – megkérdezte tőlem, elégedett vagyok-e a vásárolt áru ár-érték arányával. E kérdőív is jelzi, hogy már az érték meghatározása sem annyira egyszerű kérdés, hiszen mind a gazdaságban, mind a szellemi világban, mind a hit világában jelen van. Minden közös vonásuk ellenére nagyon is eltérő értelemben használjuk a kifejezést. Míg a piaci körülmények között őrizni kell az ár-érték arányt, hitünk szempontjából a legfontosabb érték Istenünk emberszerető irgalma, amelyet cselekedetekké kellene formálnunk. Ezt az értéket nem szükséges létrehozni, mert adott, nem szükséges termelni, mert nem a mennyiség a döntő, egyszerűen engednünk kell, hogy magával ragadjon az ereje, és átformálódott élettel legyünk a Legfőbb Értéket tükröző életű emberek.

Laborczi Géza
evangélikus lelkész

Úgy gondolom, hogy megoldatlan kérdésekkel teli korunkban a tiszta beszéd nagyon fontos érték, amelyhez tudatosan ragaszkodnunk kell. „Semmiféle bomlasztó beszéd ne hagyja el a szátokat, hanem csak akkor szóljatok, ha az jó a szükséges építésre, hogy áldást hozzon azokra, akik hallják.” (Ef 4,29)

A beszéd az emberek közti kapcsolat alapvető eszköze. Emberi létünket ez határozza meg, agyunkba be van építve, és születésünktől kezdve tanuljuk és használjuk. A körülöttünk és velünk együtt élő hétmilliárd embernek közös létalapja a glóbusz és annak környezete. Gyerekeink és unokáink jövőjének oltalmazása a beszéd biztosította kérdezésen és ezáltal egymás megértésén nyugszik.

Réthelyi Miklós, az UNESCO
Magyar Nemzeti Bizottság elnöke

Elengedhetetlen keresztyén hitbeli tartalom: a Biblián való tájékozódás. Isten igéjének olvasása és hallgatása, a keresztyén közösség megélése és építése korosztály szerint.

Isten létének megvallása mint Atya, Fiú, Szentlélek, Jézus Krisztus Megváltóként való imádata. A földi és örök élet együttes hangsúlyozása. A keresztyén hitben való járás, hit és erkölcs komolyanvétele és összetartozása. Az újrakezdés lehetőségének esélye a megbocsátás és kegyelem ajándékaként. Család- és hazaszeretet. A keresztyén házasság védelme. Hitünkről való biblikus tanúskodás. A keresztség és úrvacsora nem fegyelmi, hanem kegyelmi eszközként való értelmezése.

Ami különböző lehet: egyháztörténet-értelmezés, kegyességi típushoz tartozás, liturgikus és gyülekezeti hagyomány értékelése, bizonyos közéleti, világi, gazdasági, politikai kérdésekben való eseti állásfoglalás, a keresztyén kulturális értékek missziói jelentősége, az egyházi könnyűzene szerepe és helye az istentiszteleti hagyományban.

D. Szebik Imre
nyugalmazott evangélikus püspök

Máté evangéliuma 5. fejezet 16–19. versek

„Úgy fényljék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat. Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek vagy a prófétáknak eltörlésére. Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább, hogy betöltsem. Mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik, a míg minden be nem teljesedik. Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebb lészen; valaki pedig cselekszi és úgy tanít, az a mennyeknek országában nagy lészen.”

Pál apostol Timóteushoz írt második levele, 3. rész 13–17. versek

„A gonosz emberek pedig és az ámítók nevekednek a roszszaságban, eltévelyítvén és eltévelyedvén. De te maradj meg azokban, a miket tanultál és a mik reád bízattak, tudván kitől tanultad, és hogy gyermekségedtől fogva tudod a szent írásokat, melyek téged bölccsé tehetnek az idvességre a Krisztus Jézusban való hit által. A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.”

(Az idézetek a Károli-fordításból származnak.)

Raduch Zsolt
nyugalmazott brassói esperes-lelkész

Mi, mai Jónások – veszteségeink és az alapvető értékek viszonya Jónás könyve alapján

Egy éve mosolyogtunk a japán és koreai képeken; az emberek utcán, metrón, buszon is maszkban járnak. Nem gondoltuk korábban, hogy a templomainkba nem mehetünk be, vagy ha be is jutunk, maszkban fogunk énekelni. „Nem hallatszik vőlegény és menyasszony éneke!" Láthatjuk-e valaha szent helyedet, Istenünk? Mai valóság: egészségügyiek kezeslábasban, pajzsban, légzésszűrős maszkban mentik az embereket és küzdenek az életekért.

A vihar bennünket is körülvesz. Nekünk a niniveiek zsákruháiból csak egy tenyérnyi maszk jutott. Mi is hánykolódunk a hajóban, és ébresztget Istenünk. Vajon felébredünk-e mi, mai Jónások, akik alszunk a hajófenéken, hogy vallást tegyünk a viharban velünk együtt lévő istenteleneknek a menny és föld Teremtőjéről? Nem miattunk támadt ez a vihar?

Vagy talán már térdre ereszkedtünk a cetbe zárt életünkkel, hogy könyörüljön rajtunk Istenünk, aki küldetésbe szólított bennünket? Meghallgatja-e innen Istenünk az imádságot? De eszünkbe kell jusson: a vihar nem ragadott el bennünket! A kirendelt mentő cet gyomrában böjtre vagyunk kényszerítve, de ez Isten kegyelmének nagyszerű megnyilvánulása.

Isten még egyszer türelmesen és szeretettel elmondja a megmenekült Jónásnak, hogy mi a feladata. Gondolnánk, hogy egy ilyen kemény kiképzés megerősítőleg és felszabadítólag hatott rá. De ő rezignáltan, beletörődve ment, és kezdett hozzá Ninivében az ige hirdetéséhez. Sok mai Jónás is a kiégés határán ténfereg életútján, és várja, reméli a nyugdíjas éveit; valahogy ki kell addig húzni, aztán már semmi sem érdekli őket.

De az Isten figyelt, és egy percre sem vette le a szemét sem az akkori, sem a mai Ninivéről és az ott lakókról. „...látta, amit tettek, és hogy mindenki megtért a maga gonosz útjáról, megbánta Isten, hogy pusztulásba akarta dönteni őket..." (Jón 3,10)

Jónás veszi a bátorságot, hogy Isten szemére vesse sérelmét. Mi is kicsinyesen kiöntjük a haragunkat. Mondogatjuk: ismerjük Istent, tudjuk róla, hogy ő kegyelmes és irgalmas Úr, de ha mással cselekszik így, az fáj nekünk, mert az nekünk járna. Tudjuk, az ő népe és követei vagyunk. Pökhendi, nagy arcunkkal még imádságban is arról beszélünk, amikor mi menekültünk Tarzuszba. És ha megkérdezné: Miért menekültél? Nem volt feladatod? Mit vártál? Hogy majd a magad választotta menekülésedben meg tudlak áldani?

És nem jut eszünkbe hálát adni mindazért, ami a mi megmenekülésünket is szolgálta, amit Isten a szívekben elvégzett. Bárcsak elébe állnánk Istennek, és megvallanánk neki: „Mi sem érdemlünk mást, Urunk, csak hogy elvesszünk a magunk Ninivéjével együtt. De ha már megkegyelmeztél mindannyiunknak, mit akarsz, hogyan cselekedjünk? Merre vezet tovább az út?" Annyira belefáradtunk a magunk gyártotta igazságokba, hogy nem számít milliók megmenekülése és a szivárvány a fejünk felett, hanem elvonulunk, és kalyibát építünk magunknak. Közösséget sem vállalunk a megmenekültekkel, hanem duzzogunk a töklevél ernyőink, légkondijaink, fűtött lakásunk kényelmében, individuális szórakozásainkban gyönyörködünk, ahogy Jónás is ott ült a város felé fordulva, és várta, hogy na, mikor kezd hullani a kénkő.

Mik a terveid Ninive után? Megváltozol-e? Akarsz-e újból teljes szívvel szolgálni Istennek, vagy csak duzzogsz, és várod a halált?

Mindenkori Jónások! Kössük fel az övünket, és igyekezzünk megalázkodni Istenünk előtt. Kérjük, erősítsen meg bennünket a rendíthetetlen alapban, Krisztusban, az ő küldetésében; hirdessük erejét, igéjét, bűnbocsánatát, feltámadását! Ez a három nap, amit még a cetbe zárva kell töltenünk, legyen küldetésünk és Istennel való elkötelezettségünk megújításának ideje!

Dr. Tolnay Lajos
szülész-nőgyógyász főorvos, ambulanciavezető,
Budai Irgalmasrendi Kórház

Imádkozzunk!

Szeverényi Jánosné

„Az a döntő, hogy milyen a viszonyunk Istenhez. A kételkedések mindig olyan szívből jönnek, amely még Isten és a világ között ide-oda ingadozik. Jézus nevében imádkozni azt jelenti, hogy nem annyira magunkért, hanem inkább másokért és mindenekelőtt Isten országa ügyéért állunk elébe."
Carl Eichhorn

ADJUNK HÁLÁT, MERT...

– Urunk nem hagyott bennünket magunkra, útmutatóul adta az ő törvényét, a Tízparancsolatot;
– Isten törvénye az élet törvénye, védőkorlát, nem azért adta, hogy megnehezítse az életünket;
– akik az Istent szeretik, azok vele biztonságban vannak minden körülmények között, akkor is, amikor az istenellenes erők kerekednek felül körülöttük.

KÖNYÖRÖGJÜNK...

– felülről kapott erőért, hitért, hogy igaz legyen ránk Jézus szava: „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt" (Mt 10,32–33);
– bátor vezetőkért, akik ki mernek állni az örök értékek, az isteni igazságok mellett, és erősíteni tudják a rájuk bízottakat;
– országunkért, népünkért, egyházunkért, hogy Urunk adjon józanságot, és tartson meg bennünket a jelenkori kihívások között is.

Év eleji számvetés – gazda vagy béres-e az ember?

Jegyzetlapok egy kényszer szülte hírhozó naplójából

Úgy lehet gondolni, hogy az ember kicsit megpihen a karácsony és az újesztendő ünnepe környékén, amiben van igazság, de a valósághoz közelebb áll, hogy korábban sötétedik – már négykor villanyt kell gyújtani –, és esténként végig kell gondolni az elmúlt évet, számvetést kell tartani magunk és számadást Isten felé. Aki felelős, ilyentájt ezt cselekszi. Nehéz év áll mögöttünk, ki tudja, milyen előttünk.

Most a világszintű folyamatokra figyelő környezetkutató számvetéséből idézek fel néhány fontos dolgot. Ez ugyanakkor számadás is kell, hogy legyen, mert az ember nem magának felelős, hanem a Teremtőnek, aki rábízta a Földet, hogy „művelje és őrizze" (1Móz 2,15). Kinekkinek a helyén kellene megállni és számadást készíteni; jelen sorok írójának azonban nem az a szándéka a felsorolással, hogy bárkiben felesleges lelkiismeret-furdalást keltsen, hanem inkább hasonló, mint az orvosé a diagnózissal: legyen ez a gyógyulás felé vezető út első lépése.

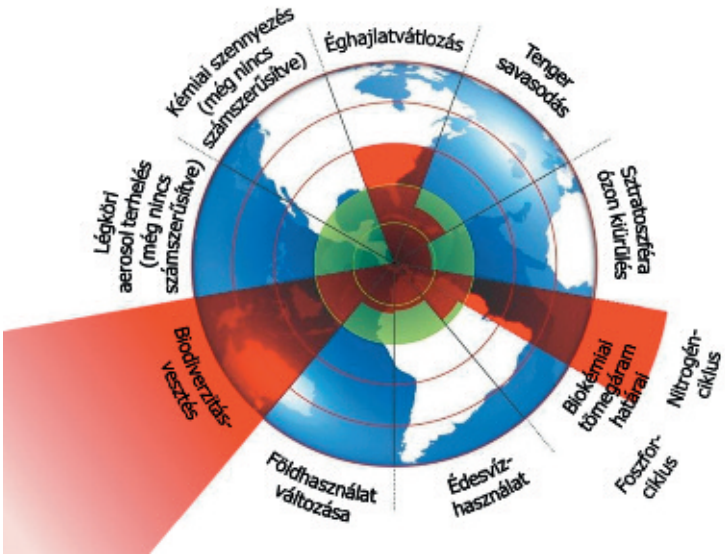

1. ábra. A bolygó rendszereinek és ciklusainak korlátait túllépő és a természet megfelelő működését veszélyeztető emberi tevékenység. Forrás: Rockström, Johan et al. 2009. Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity. Ecology and Society, 14. évf. 2. sz. Rajz: Kükedi Zsolt.

ÖSSZKÉP ÉS NÉHÁNY ZAVARBA EJTŐ RÉSZLET

2009-ben jelent meg Svédországban egy azóta sokat idézett, a Föld természeti korlátairól és azok sérüléseiről írott, *Rockström* és munkatársai által jegyzett cikk. A kutatást 2015-ben megismételték, eközben a helyzet semmit sem javult. A kutatások eredményei alapján bolygónkon az emberi tevékenység több területen is jelentősen túllépte azt a szintet, amelynek következményeit még kezelhetően korlátok között tudnánk tartani. Az emberi hatás kiterjed a bolygó minden részére, és a természeti rendszerben, illetve a szabályozó folyamatok, az anyagforgalom zavaraiban is tetten érhető.

Az 1. ábra alapján a legkomolyabb kihívást az a *fajkihalási hullám* jelenti, amely az emberi tevékenység következtében zajlik. Ez az élőhelyek elpusztításán, a túlhasználaton (lehalászás, vadászat) és a természetes növénytakaró átalakításán keresztül közvetlenül, egyéb hatásokon keresztül (szennyezés, invazív fajok betelepítése) pedig közvetve zajlik. A kutatások azt mutatják, hogy a jelenlegi fajkihalás sebessége a természetes folyamatoknál két-három nagyságrenddel gyorsabb.

A másik fontos terület, ahol jelentős többlethatás mutatható ki, a természetes *nitrogénkörforgás felborulása.* Ennek a zöld forradalom mezőgazdasága és az emberi eredetű szennyvíz az oka.

Az *éghajlat változása* szintén olyan terület, ahol meghaladtuk azt a szintet, ahol a természet még képes visszafordítani a kedvezőtlen emberi hatást. Az éghajlatváltozásról több részben is lehet később olvasni.

Az *édesvízhasználat növekedése* és a *kémiai szennyeződés* mértékének káros irányú változása szintén jelentős probléma. A cikk készítői még nem ítélték úgy, hogy ezek közvetlen veszélyt jelentenének, de a 2009 óta eltelt idő mutatja: a jövőben egyre komolyabb gondokat okoznak majd.

NÉHÁNY PROBLÉMA RÉSZLETEZVE

1. Fajok kihalása, a biológiai sokszínűség csökkenése

Anyagforgalmát és összes élőtömegét tekintve az emberiség és háziállatai ma már a Föld meghatározó élőlényei. A társadalmi rendszer anyagforgalma a természetével összemérhető, bár az ember csak egy a Föld több mint nyolcmillió egyéb növény- és állatfaja mellett. Mára egyre inkább igaz, hogy az ember táj- és környezetátalakító munkája a legnagyobb létező hatás a Földön.

Amennyiben hatásunkat egyetlen adat történelmi változásával kellene alátámasztanunk, úgy a szárazföldi gerincesek össztömegének változását érdemes megvizsgálni. Az elmúlt tizenkétezer évben az ember eltüntette a szárazföldön élt gerincesek nagy részét, és manapság annyi házi- és haszonállatot tart, hogy azok összsúlya kb. hétszer nagyobb a tízezer évvel ezelőtt élt gerinces vadállatokénál.

A folyamat úgy zajlik, hogy sok lépésünk jövőbeli következményeiről nincsenek világos fogalmaink, nem értjük eléggé azon természeti rendszerek (például erdők, óceánok) működését, amelyekre sokkal nagyobb hatással vagyunk, mint képzeljük, vagy mint ahogy azok zavartalan működéséhez lehetséges lenne.

Az Egyesült Államokban lefolytatott Millennium Ecosystem Assessment (ezred-

fordulós ökoszisztéma-felmérés) átfogó vizsgálata a földi nagy biomok károsodását mérte fel. Fő megállapításai a következők voltak:

– A Földön elkülönített huszonnégy alrendszer közül csupán négy mutatta gyarapodás jeleit az elmúlt ötven évben, tizenöt az emberi hatás következtében jelentősen degradálódott, a maradék pedig, bár magán viseli az ember beavatkozásának jegyeit, még nem került végveszélybe.

– Az utolsó ötven év változásai nagyobbak, mint az azt megelőző emberi hatás együttvéve.

– A jövőben romló tendenciák és folyamatok várhatók.

– A helyreállítás érdekében javasolt lépések még arra is képesek lennének, hogy a jövőben fellépő igényeket is ki tudja elégíteni az ökoszisztéma, de a jelenlegi (2005-ös!) erőfeszítések nem elegendőek (azóta sem történt világszerte javulás, csak egy-két helyileg sikeres kezdeményezés létezik).

2. Éghajlatváltozás

A Föld éghajlata nem volt állandó a múltban sem, de akkor a változás természetes okokból történt. Az utóbbi tizenötezer évben azonban a klíma meglepő állandóságot mutatott, lehetővé téve az alapvetően földművelő társadalom, majd az ipari-technológiai civilizáció felemelkedését. Azonban a földműveléshez kapcsolódó erdőirtás és az ipari forradalom eredményeként a légkörbe jutott üvegházhatású gázok kibillentették ebből az állandóságból az éghajlati rendszert, amely egyre gyorsabban változik: nő a bolygó átlaghőmérséklete, és szaporodnak a szélsőséges időjárási események is.

Az emberi eredetű tájátalakítás és a fosszilis források felhasználása egyaránt jelentős változásokat idézett elő a légköri üvegházhatásban:

– az erdők jelentős visszaszorulása többek között az azokban megkötött szén-dioxid felszabadulásával járt együtt, továbbá megváltoztatta a szárazföldi páraképződés folyamatait;

– a fosszilis források felhasználása jelentős szén-dioxid-többletet juttatott a légkörbe.

3. A talajok pusztulása és a nitrogénkörforgás felborulása

A mezőgazdaságnak itthon és világszerte az éghajlatváltozás okozta problémákkal – szárazság, szélsőséges időjárási események gyakoriságának növekedése, szűk tűrésű nemesített növények alkalmazkodási képtelensége – és az iparszerű gazdálkodásból fakadó talajromlással kell szembenéznie.

A növényi maradványok bomlásából és a porló kövekből nagyjából kétszáz év alatt képződik egy centiméternyi termőtalaj. Mivel a növények takarják, a gyökerek rögzítik, a szél és a víz nem vagy alig tudja elhordani. Ha viszont a földet művelik, a szélviharok hordják, az esőzések elmossák a fedetlenül maradt talajt. Az amerikai nagy síkságon – százévnyi művelés után – a termőtalaj fele már odaveszett. Az 1930-as években az amerikai prérin kialakuló porviharok, az ún. Dust Bowl közvetlen oka a préri átgondolatlan mélyszántásos feltörése volt. Végeredményben 400 ezer km^2 művelt föld vált kopárrá.

Nemcsak a talaj mennyisége fogy, illetve a művelés miatt csökken a szerves-anyag-tartalom. A termesztett növények – főként az intenzív gazdálkodás keretei között – nagy mennyiségű tápanyagot vonnak ki a talajból. Ahhoz, hogy a talaj teremjen, egyre több műtrágyára van szükség; arra nincs idő, hogy a termőterületet pihentessék. A műtrágya nem a talajt, hanem közvetlenül a növényt táplálja, és számos kedvezőtlen hatása van: a műtrágyák savasítják a talajt, csökkentik a felvehető tápanyagok mennyiségét és hozzáférhetőségét. Ezért egyre több műtrágya szükséges ahhoz, hogy a talaj jól teremjen.

Sajnos a nitrogén alapú műtrágya csaknem kétharmad része hasznosulás nélkül a talajvízbe és a felszíni vizekbe kerül, és azokat szennyezi. Az élő vizek nitrátosodásához vezet az emberi eredetű szennyvizek nem megfelelő kezelése és kezelés nélkül az élő vizekbe juttatása is. Mindezek következtében a felszíni vizek nitrátosodnak, a nitrogénkörforgás felborul.

MIT TUDUNK – ÉS MIT TUDUNK TENNI?

Amikor a rövid távú haszonszerzés lehetősége miatt megkezdődött a táj túlhasználata, világszerte sok helyen megszűnt a természet és az ember törékeny egyensúlya, bekövetkezett a természeti rendszer leépülése.

Mind Magyarország, mind pedig a világ ugyanattól a tünettől küzd, ebben az írásban is számtalanszor elhangzottak a vonatkozó szavak: túlfogyasztás, túlhasználat, túlterjeszkedés. Mindezek mögött, állapítja meg *Gyulai Iván Fenntartható fejlődés* című könyvében, nem elsősorban helytelen technológia vagy helytelen tudás áll – bár részben az is –, de sokkal fontosabb az erkölcs hiánya. A teremtett világhoz való felelőtlen, béres

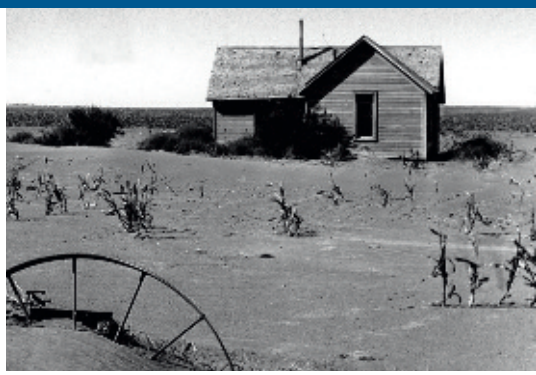

2. ábra. A Dust Bowl hatása az Egyesült Államokban: elhagyott farmok, futóhomok, kiszáradt föld. Forrás: https://www.britannica.com/place/Dust-Bowl.

nézőpontú hozzáállás az, ami az „utánunk az özönvíz" szemlélethez vezetett, a földtörténeti korokhoz képest szempillantásnyi idő alatt élte fel a bolygó erőforrásait, és láthatóan visszavonhatatlan károkat okozott. **A megoldás tehát nem a jobb technológia, hanem a jobb ember lehet.** Az az ember, aki alázatosan tanul Isten alkotásaiból, a természetben fellelt mintákat alkalmazza, sokkal inkább bölcs lesz, és talán kevésbé okos.

Valaha nem értettem egy mondatot a Bibliában: „Bár nem hagyja egészen büntetés nélkül, hanem megbünteti az atyák bűnéért a fiakat és a fiak fiait is három, sőt négy nemzedéken át" (2Móz 34,7), de saját munkám, a környezet vizsgálata rádöbbentett igazságára. Nem lehet büntetlenül felélni, kizsákmányolni, divatos szóval lerabolni mindent, aztán élni tovább, mintha mi sem történt volna. Felelőtlen, anyagközpontú életünk még unokáink számára is hagy majd munkát, a sok kár, zavar, ami a természetes rendszerben történt, nem múlik el egy csapásra – nem is beszélve az erkölcsi rombolásról, amelyet az anyagi és gazdasági növekedés hamis istene okozott a lelkekben. A kiút: magunkra találni és kimondani végre: Isten nem az anyagi gyarapodás hamis mítoszának követésére szánt minket, és az anyag imádata valójában bálványimádás.

HETESI ZSOLT

egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víztudományi Kar

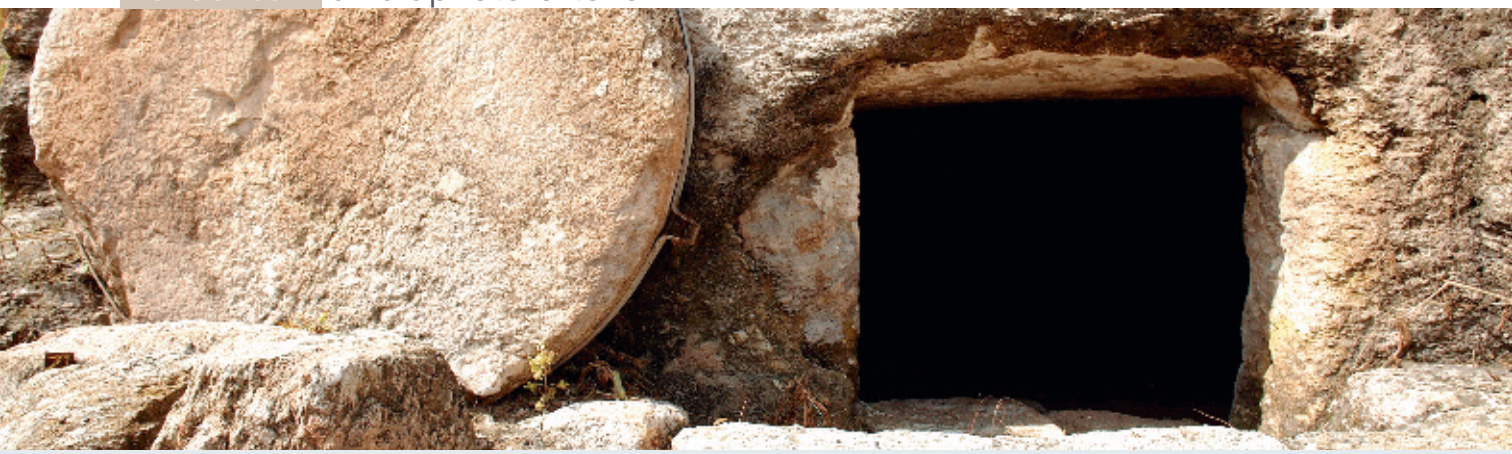

Érték(&)ítélet

Mennyi az értéke kettő plusz kettőnek? Mennyi az értéke a tudásnak? Mennyi az értéke a biztos egzisztenciának? Mennyi az értéke az egészségnek? Mennyi az értéke az erkölcsösségnek? Mennyi az értéke szeretteinknek? Mennyi az értéke az életnek – akár egy magzatnak? Mennyi az értéke az üdvösségnek? Hogyan ítélünk az értékek tekintetében? Melyek is az alapvető értékek? Ki lehet hiteles és elfogadott tekintély az értékítéletben? Sokan és sokat beszélnek az értékekről – miközben szavai(n)k, gondolatai(n)k és tettei(n)k is teljesen elértéktelenedtek. Valamikor még ezek mintha értéket képviseltek volna – mára ez elillant... Manapság egyre megy, hogy valaki igazat mond vagy sem. Hajdan azt mondták, hogy a hazug embert hamarabb utolérik, mint a sánta kutyát. Ma már mit számít ez, amikor épp a hazug indíthat (és akár nyerhet) pert leleplezője ellen?!

Mondják, hogy értékválságban élünk. Csakhogy ami nincs, az nem lehet válságban. Márpedig a jelek azt mutatják, hogy világunkban a globális relativizálás megszüntette az egyetemesen érvényes értékeket, és érdekekre cserélte fel. Legfeljebb bizonyos csoportok, illetve egyének képviselnek egyfajta, mások pedig másfajta értéket/érdeket – de nem tudnak egymással megegyezni még valamiféle értékminimumban sem, egyáltalán nincs közös nevezőjük... Úgy is mondhatjuk, hogy kiüresedett az objektív igazság, megszűnt tartalommal rendelkezni, helyette csak szubjektív vélemények vannak. Az is jelzi ezt, hogy számtalanszor halljuk, hogy valaki egy – általában rá vonatkozó – állítást cáfol, miközben ő csak tagadja. Hiszen a cáfolat egyfajta bizonyítást is igényel, nemcsak az állítás – sokszor durva – elutasítását. Pont ez (is) a relativizálás!

Sajnos mára már oda is beszüremkedett mindez, amit tudománynak neveznek. Ideológiák rabja lett a tudományos igazság is, ma már csak a fő ideológiai áramlatba illeszkedő „igazságokat" szabad kimondani, és azonnal virtuális (szellemi) máglyára küldik, szociális fő- és állásvesztésre ítélik azokat, akik nem illeszkednek a trendbe, e kétes „trendibe". Bármiféle hit, végképp, ami a kereszténységgel kapcsolatos, mindenképpen a legnagyobb intoleranciára méltó ebben a miliőben. Bizony, a bélyeget szigorúan odanyomják manapság az ember homlokára, hogy se venni-eladni, se állást találni, se véleményt formálni ne tudjon, akin nincs ott e jel (Jel 13,16–17).

Hajdan azt mondták, hogy a hazug embert hamarabb utolérik, mint a sánta kutyát.

Értékvesztetté lettek a legalapvetőbb értékek. Az igaz hit helyett a tévhitek, az okkultizmus hódít. Az igaz tudomány helyett az áltudományok, tudománytalanságok virágzanak. Nem elég, hogy egy diák riposztként odavetheti a matematikatanárnak, hogy azt sem tudja bebizonyítani, hogy kettő plusz kettő az négy, még szomorúbb, hogy a tanár mindezt beismeri, tehát valóban nem tudja bebizonyítani! Ez esetben ki hihet a tudósoknak?! Vajon amikor egy egyháztagnak vagy akár lelkészeknek szegeznek néhány alapvető hittételt, hogy „bizonyítsuk be", azaz magyarázzuk el, akkor vajon nem bizonyulunk mi is ugyanilyen hitelteleneknek? Lenne-e feleleted azok számára, akik egyes történészek érveit hangoztatják, miért is lehetetlen, hogy Jézus feltámadjon a halálból, és végeérhetetlenül sorolnák „cáfolataikat" a jászollal, a Golgotával, az üres sírral szemben?

Persze ne csodálkozzunk, hogy világunk tele van hazugságokkal, hiszen Édentől fogva jelen van a Hazugság Atyja, aki csupán kérdez: „Csakugyan azt mondta Isten?" Ám meg is válaszolja: „Dehogy haltok meg!" A kettő plusz kettőhöz hasonlóan kérdőjelezik meg Isten létének, a világ eredetének, teremtett rendjének evidenciáját is. A felvilágosodás a „tudomány/ész nevében" először „csak" a vallást száműzte. A forradalom azóta nyilvánvalóan felfalta gyermekét, a mai „forradalmárok/ideológusok" a rációt is száműzve úgy vélik, mi, emberek építjük fel magunknak a világot és törvényeit. Ma szenvedünk ettől, de Isten már kimondta: „...nem úgy lesz" (Ézs 7,7), így hát tudhatjuk, hogy – mint minden birodalom – ez is csak ideig való lesz. Hiszen saját értékeit, alapjait is ledönti, nemcsak a hagyományos, józan alapértékeket.

Amikor Isten a próféta által azt mondta: „nem úgy lesz", akkor ezt az Áház királyra és Júdára támadó ellenségre mondta ugyan, de a prófécia nem állt meg, hanem folytatódott az Immánuel-jövendöléssel. Mert Isten a Nagy Hazug munkáit legfőképpen Jézusban rombolta le (1Jn 3,8b). Ő lett a legfőbb érték, az üdvösség záloga. **Ő teszi értékessé a temérdek hazugság között az igazságot is, mert ő maga az Igazság.** Nem a korszellemben, hanem csak őbenne lelhetünk valódi értéket, mégpedig a legalapvetőbbet!

SZAKÁCS TAMÁS

Ennyire hiszékenyek vagyunk?

A feleségem egyházi gimnáziumban tanít. Arra panaszkodik, hogy a gyerekeket egyre kevésbé érdekli a tanulás. Akiket még igen, azokat is csak „hasznossági alapon", hogy mi kell nekik a továbbtanuláshoz. A többi tárgy érdektelen számukra. Kiszorítja az iskola értékközvetítő látásmódját az okostelefon által kínált „lelki kábítószer", a média „párhuzamos valósága", a fantasyirodalom, a sokféle lehetőséggel kecsegtető, vágykeltő internetes tartalom. Ez világszintű függőséghez, motiváció nélküli tunyasághoz, kapcsolatnélküliséghez, elbutuláshoz vezet. Az „okos" eszközökkel és a felvilágosodás angyalaként megjelenő Luciferrel (Luxfer) szemben ilyen hiszékenyek vagyunk?

Az „okos" eszközökkel és a felvilágosodás angyalaként megjelenő Luciferrel szemben ilyen hiszékenyek vagyunk?

A konzervatív emberek ragaszkodnak bizonyos szabályokhoz és értékekhez, amelyek társadalmi és személyes életünk határkövei. Ezek a Tízparancsolatból ismertek: Isten és az elődök tisztelete, a „ne ölj", „ne lopj", „ne hazudj", „ne akard elvenni a másét" parancsa, az élet feltétlen tisztelete, a szeretetre való törekvés, a másik ember megbecsülése, az adott szó ereje, a közjóról való gondoskodás stb. Ezek biztosítják a társadalmi rendet és a létbiztonságot.

Mit látunk a neoliberális oldalon? Egyfajta szinkretizmus zajlik. Értékrombolás. A jó és a rossz közti különbségtétel helyett a destruktív, excentrikus, életellenes elméletek és életfelfogások felkarolása, támogatása. A történelemből, a tudományból, a vallásból és a természetből levonható tanulságok megértése helyett „érzékenyítés" zajlik a normalitástól való eltérés elfogadására. Mint akik a fejük tetejére álltak. Pedig ha a szüleik, elődeik is hasonló álláspontot képviseltek volna, mint ők, talán meg sem születnek ezek a véleménybajnokok. **Miért hiszünk mégis zavaros világképüknek, miért igyekszünk alkalmazkodni, felzárkózni hozzájuk, az úgynevezett mainstreamhez?**

Hasonló erkölcsi hanyatlást már megélt az emberiség. A több mint ötezer éves írásbeliség kezdetén, az ókori Egyiptomban, Asszíriában, Babilonban, amikor a látható és a láthatón túli világ még egységet alkotott, együtt éltek a fából, bronzból, kőből faragott képű „égi istenek", Baál, Istár-Asera, Ízisz és az uralkodó istenkirályok, akiknek hasonló tiszteletben volt részük. Ebben a hitvilági közegben élt az Ószövetség népe.

Jézus korában az akkor ismert világot már a rómaiak uralták. A római császárok is istenként tiszteltették magukat, miközben közülük nem egy hedonista, fajtalan életet élt. A „szent prostitúciótól" a szodómiáig, ha még ismerjük a nemi eltévelyedésnek ezt a kifejezését. E mentális-erkölcsi mélypont következménye a birodalom összeomlása lett. Az önpusztítás démona saját híveit pusztította el, miközben a szeretet üldözött vallása győztesen tovább élt.

Az értékvesztés okát és megoldását talán más dimenzióban találhatjuk meg. Mióta is állt az ember – az emberiség – a feje tetejére? A Biblia első könyvének második-harmadik fejezete tudósít erről. Az Isten teremtette ember eredeti helye a Paradicsomban, Teremtője mellett volt. Ott jelent meg először a kígyó, a megtévesztő, a behízelgő, a halált hozó. Tett egy „visszautasíthatatlannak" tűnő ajánlatot az embernek, hogy olyanná lehet, mint Isten. És az ember neki hitt a Teremtő helyett. E hiszékenység következménye lett a Paradicsom elvesztése, „az ember tragédiája", ami bővebben az emberiség története. Hasonló, hiszékenység okozta „elveszéstörténet" ma is lejátszódik sokak személyes életében.

Te kinek, kiben hiszel?

Pál apostol meggyőződéssel írja tanítványának: „...tudom, kiben hiszek..." (2Tim 1,12)

Jézus kereszthalála előtt arra biztatta tanítványait: „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem!" (Jn 14,1) A sok csalódást, bukást és bűnt hozó hiszékenységünkön túllépve, levonva a tanulságokat: végre higgyünk neki! Térjünk az Úrhoz őszinte, szerelmes hittel, akinél egyedül találhatók maradandó értékek, örök életre szóló kincsek.

SZÁK KOCSIS PÁL

Egy érték akkor lesz hitelessé, ha életformáló erővé válik

Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke orvosdinasztiába született. Isten hívó szavára már gimnazistaként kimondta az igent, és a lelkészi pályát választotta. Két, immár egyetemista gyermek édesapja. Szeret sportolni, derűs, mindig a megoldásra törekvő személyiség, aki honlapjának bemutatkozó írásában így fogalmaz: „Szeretem egyházamat. Tudom, hogy minden szolgálatunknak akkor van értéke, ha a ránk bízott testvérek, gyülekezetek és közösségek Krisztusban épülnek. Ezáltal lesz hitelessé missziónk a bennünket körülvevő világban."

Püspök úr milyen értékeket hozott otthonról?

Az én életemben is meghatározó mindaz, amit szüleimtől és nagyszüleimtől kaptam. Nemcsak anyanyelvünket vesszük tőlük, hanem mellettük tanuljuk meg, mit jelent az otthon, a haza, a nemzet. Irodalom- és történelemszeretetük, történelemszemléletük meghatározza az én gondolkozásomat is. Mindaz, amire tanítottak, a legtermészetesebb módon megjelenik a hétköznapi életemben és azokban a döntéshozatali folyamatokban, amelyeknek részese vagyok.

Megmutatták az otthon és a lelki otthon, a gyülekezeti közösség fontosságát, valamint azt, hogy igazán csak akkor lehet teljessé az életem, ha azt másokkal is megosztom. Akkor is, ha ez annak idején a kommunista diktatúrában élve kimondottan hátrányos és kockázatos volt. Megtanítottak felemelt fővel szembenézni az eseményekkel és bátran felvenni a küzdelmet. Az embert nem feltétlenül dönti le a lábáról a vihar, amely körülötte dúl, sőt megerősíti, fölemeli, ha az Úr kezéből veszi azt.

Az élet alapvető értékeiről soha nem csak elvi síkon beszélgettünk, hanem a család mindennapjaiban éltük meg azokat. Segíteni akkor kell, amikor baj van, mondták sokszor. Ez azt is jelentette, hogy nagyapám és édesapám rendelőjének ajtaja nemcsak a kiírt rendelési időben volt nyitva, hanem megnyílt a hétvégén vagy késő esti órán érkező rászorulók előtt is. Így teljesen természetes lett számomra, hogy a lelkipásztorra sem csak a kijelölt hivatali órákban vagy az istentiszteleteken és bibliaórákon van szüksége a gyülekezetnek. A gyülekezeti ház és a parókia ajtaja mindig nyitva van az érkezők előtt.

A szülői házból hozott értékek közül nem szeretnék semmit külön kiemelni mint legfontosabbat. Ezek az értékek és ez a világlátás mint egy nagy csomag jelentik mindazt, amit útravalóul kaptam, mindez együtt az életem része, és mindebből egy-egy adott élethelyzetben meríteni tudok.

Fontos különbséget tenni lelki, szellemi és anyagi értékek között. Álszentség lenne az utóbbiról hallgatni, hiszen az anyagi értékek (vagy épp azok hiánya) és a hozzájuk való viszonyunk is végigkíséri életünket. Ám nem mindegy, hogy milyen fontosságot tulajdonítunk e felsorolásban egyiknek vagy másiknak. Hogyan jelennek meg mindezek az Ön életében? Változtak-e az évek során?

Valóban álszentség lenne azt felelnem, hogy az anyagi értékeknek nincs jelentősége. Hozzá kell azonban tennem, hogy az Úr ígérete – hogy ha keressük az ő országát és az ő igazságát, mindezek ráadásként megadatnak – olyan valóság, amit napról-napra megtapasztalok, és hálás vagyok érte. Lelkésszé szentelésem óta nagyon szilárdan támaszkodtam erre az igére, és sohasem csalódtam. Ma már senki előtt nem kérdés – hívők és nem hívő emberek számára sem –, hogy a végső út előtt teljesen mindegy, hogy milyen javak vettek körül bennünket életünkben. Akik haldokló emberek utolsó gondolatait megismerhették, egyöntetűen számoltak be arról, hogy az eltávozóknak olyan gondolataik vannak, melyek sokkal inkább az emberi kapcsolatokra, az érzelmek elmulasztott kifejezésére, a megbocsátásra, a szellemi értékek fontosságára mutatnak.

Természetesen, aki a mindennapi megélhetéséért küzd, annak számára az anyagi értékeknek teljesen más jelentősége van. Hittel elfogadni Isten ígéretét, „ráállni" erre a kijelentésre csak teljes elfogadással lehet, és ha sikerül, átformálja az egész életünket, és ez a legfontosabb. Minden érték – mint a hit is – akkor lesz hitelessé az életünkben, ha nemcsak tanult értékké, hanem életet formáló erővé válik bennünk. Nem elég, ha a szüleim tudják, mit jelent a bűnbocsánat, nekem magamnak is meg kellett tapasztalnom. Nekem is találkoznom kellett az élő Krisztussal, hallanom kellett a szavát, és megértenem, hogy ami a Golgotán történt, miattam és értem is történt, hogy új életem lehessen. Ha Jézust megkérdeznénk, hogy hogyan jelenhet meg ez a mi életünkben, akkor rámutatna a másik emberre. És ugye tudjuk, ki az a másik ember? Talán ugyanabban a házban lakik, ahol én, esetleg ugyanabban a gyárban dolgozik, talán az utcán jön

velem szembe. Mindig, mindenütt ott van a másik ember, aki valamiben szegény, talán olyan valamije hiányzik, ami nekem megvan. Mindnyájunknak van valami olyan gazdagságunk, amivel szemben egy másik szegényebb. Soha ne azt nézzük, hogy mije van a másiknak, ami nekünk nincs, hanem megfordítva: mim van nekem, ami a másiknak nincs, amivel segíteni tudok rajta?

Püspökként, közösségi vezetőként Ön is értéket képvisel és közvetít. Ez inspirálja is, amikor nehezebb időszakokat él át a szolgálatban?

Hogy mi inspirál? Tudom, hogy az én Uram eljön a szőlőjébe, ahová állított, és gyümölcsöt keres életem fáján. A mi Urunk a lelkészt, de még a püspököt sem díszfának szánta, hanem azért ültette, hogy a gyümölcsét élvezhesse. A szőlőben minden talpalatnyi helyet gyümölcstermelésre kell kihasználni. Ugye ismerős ez a kép? Az ő egyházáról van szó. Rólunk, akiket ő, a mennyei Gazda különös gonddal kezel, akikért az áldott vincellér, Jézus Krisztus minden áldozatot meghoz, hogy gyümölcsöt teremjünk. Olyan egyszerű ez az igazság! Nem akarok soha megfeledkezni arról, hogy Istennek minden velünk való törődése a gyümölcsért van. Jézus azért született meg erre a világra, hogy olyan életerőt hozzon számunkra, amely által jóízű gyümölcsöket teremhet az életünk, és azért halt meg a kereszten, hogy konkrét bűnöktől megtisztulva, az ő vére által még több gyümölcsöt teremjünk, és azért támadt fel a halálból, hogy mi is egészen új életet, gyümölcstermő, áldott, hasznos életet éljünk. Gyümölcs minden szó, cselekedet, szolgálat, áldozat, amiben benne van Jézus, amiben megjelenik Isten szeretete, öröme, békessége, jósága, hűsége.

Hogyan látja, melyek társadalmunk – a világ – legveszélyesebb folyamatai, amelyek az alapértékeket támadják, megkérdőjelezik? Hogyan válaszolhat ezekre a Krisztus-hívők közössége? Egyéni felelősségünk teher vagy lehetőség a hitvallásra?

Nem szeretnék frázisokat puffogtatni, már csak azért sem, mert hiszem, hogy – bár bizonyos folyamatok kétségkívül erősödnek a körülöttünk lévő világban – nem az a „dolgunk" feltétlenül, hogy az ezek veszélyei miatti szorongás vagy az ezekkel folytatott harc legyen életünk fókuszában. Ne feledjük el, hogy

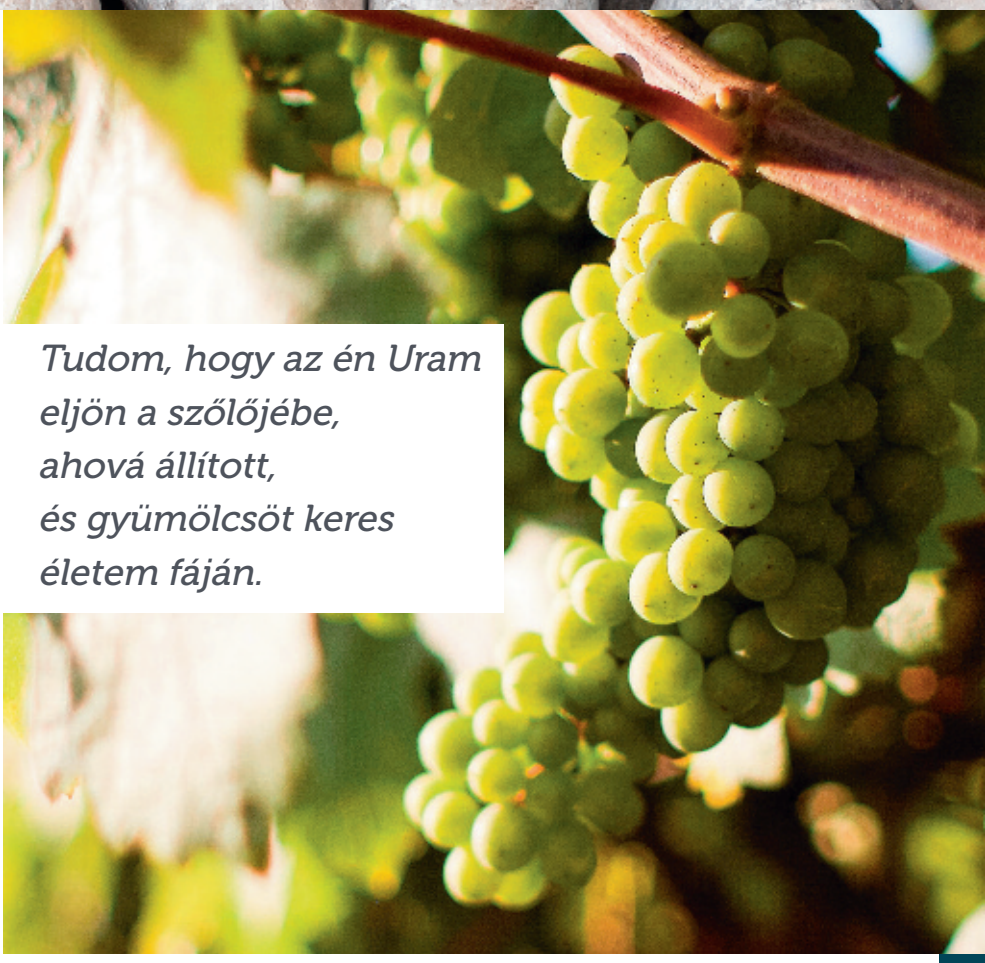

Tudom, hogy az én Uram eljön a szőlőjébe, ahová állított, és gyümölcsöt keres életem fáján.

nemcsak ma, de a mögöttünk lévő néhány évszázadban is mindent megkérdőjeleztek már. A modern kor embere ugyanezt a kérdést tette fel újra és újra. Történelmi feljegyzésekből, gyülekezeti krónikákból látjuk, ők is gyakran úgy érezték, hogy alapjaiban rendül meg minden.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nyugodtan hátradőlhetünk. Istenben hinni és Isten dolgaival foglalkozni nemcsak nagy kiváltság, hanem súlyos felelősség is. Isten igéjét nem lehet felelőtlenül hallgatni, az azt meghalló szív engedelmes szív is kell, hogy legyen. A mai kor eszközeivel kell megtalálnunk a módját, hogy a járható utat mutassuk meg ebben a világban. Az egyháznak nem a világtól elfordulva, nem önmagába fordulva kell élnie a maga külön életét, hanem a világ felé fordulva, a világért való felelősség fokozott tudatával.

Az egyház Isten missziójának az eszköze, Jézus missziós népe ebben a világban. Keresztyénként mind küldetésben járunk, a családi életnek, a politikának, a tudománynak, a művészetnek, a sportnak a világában, mint akiket Jézus küldött oda.

Ha egy szót választhatna 2021-re, amely „az év szava" lehetne, s amely az Ön számára értéket képvisel, mi lenne az a szó, kifejezés?

Ezt is inkább Isten kezéből veszem. Ez a szó az irgalmasság. Bibliaolvasó *Útmutató*nkban a 2021-es év igéjeként Jézus Krisztus mondja: „Legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas!" (Lk 6,36) Nem kell ennél egyértelműbb útmutatás. Befejezésül eszembe jut Jakab levelének egy sora: „…az ítélet irgalmatlan ahhoz, aki nem cselekedett irgalmasságot, az irgalmasság viszont diadalmaskodik az ítéleten." (Jak 2,13) Az irgalmasság, az irgalmas szív győz az ítélet felett. Jézus megtöretett testének és kiontatott vérének erejében győzött az ő irgalma minden ítélet felett.

Elfogadva és megtelítődve ezzel az irgalommal, más emberként szolgálhatunk az új évben, személyválogatás nélkül fordulva minden ember felé.

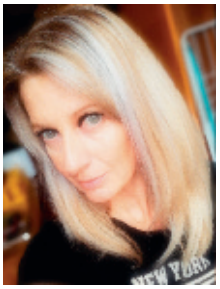

STIFNER-KŐHÁTI DOROTTYA

Széljegyzet – avagy róluk ki készít majd sikerfilmet?

Hetek óta azon töprengek, hogy miért jut eszembe az elmúlt hónapok történéseiről újra és újra az 1920-as évektől elindult, majd 1930–33 körül kicsúcsosodott, milliók éhhalálát okozó nagy, szovjetunióbeli éhínség. A csontvázzá soványodott, piacon emberi végtagokat – sokszor saját családtagjaik testrészeit – áruló, az éhezés okozta agyi elektrolitzavartól és a fájdalmaktól emberi mivoltukból teljesen kivetkőzött gyermekek képei…

A milliók élelemhiány miatti kínhalálát okozó éhínségnek voltak természetes okai: néhány rossz év, néhány új kórokozó, de meghatározó szerepe volt az ideológiavezérelt, tudománytalan változtatásoknak a gazdaságban (erőszakos termőföld-összevonások, iparosítás a mezőgazdasági területeken), a társadalom tagjainak megítélésében (kulákosítás, a hozzáértő gondolkodó parasztság kiirtása) és a tudományban. Értelmes kutatási eredmények figyelmen kívül hagyása, majd ideológiavezérelt, tudománytalan döntések meghozatala önelégült pártfunkcionáriusok (pl. *Liszenko*) ötletei nyomán.

De hogy jönnek az elmúlt hónapok történéseihez ezek a majd száz évvel ezelőtti katasztrófák? Mi köze lehet a történelemnek a gyerekek érzékenyítéséhez, a fiatalok hormonkezeléseihez? Látszólag nem sok, valójában azonban nagyon is sok.

A tudományos tények ideológiai indíttatású figyelmen kívül hagyása történik most is. Egy erőteljes ideológiai irányzat olyannyira el szeretné hitetni velünk az általa fontosnak tartott elveket, hogy *egyszerűen lesöpri az érvek asztaláról a legalapvetőbb tudományos tényeket is.*

Hogy mik ezek az általuk nagyon fontosnak tartott alapelvek, az körvonalak nélküli, mert a magát egységesnek hirdető LMBTQAI+ (stb.) közösség nem egységes, hanem egészen más értékek mentén gondolkodó csoportok nem közösségszerű halmaza, egymásnak sokszor ellentmondó érvelésekkel. (Például az LMBTQ-„közösség” vonakodva fogadja sorai közé a valódi interszex állapottal születetteket.)

Azt mindenesetre egységesen vallják, hogy mindenki csináljon, amit akar, mert az a szabadság legfelsőbb foka, és az a jó mindenkinek, ha egyáltalán nincsenek korlátozó szabályok. Az elfogadás mint alapérték is közös: mindenki fogadjon el mindenkit, kivéve azokat, akiknek tőlük eltérő a véleménye egy adott kérdésben. A tudományos érvek által pedig nemigen engedik megzavarni magukat. Ez abból is látható, hogy a homoszexualitás genetikai meghatározottságát vallják, ugyanakkor a genderérvelésnél azt hangoztatják, hogy genetikai meghatározottság e tekintetben nem létezik. Valami és valaminek az ellenkezője akkor sem lehet igaz, ha legalább az egyik tag az.

Érthetetlen az is, hogy milyen logika mentén válik számukra fajsúlyos érvvé az, hogy pusztán attól, mert *valaminek érzem magam*, azzá is válhatok, sőt az is vagyok. Néhány jelentéktelen részletet (mint például a nemi szervek anatómiáját), ami ezt az érzést megzavarja, ki kell javítani csupán.

Hiába tudja a tudomány, hogy attól, hogy mit érzek, mondjuk, a nemi hovatartozásomról, még nem változnak meg a minden sejtembe beépült kromoszómák által meghatározott jellemzőim. Attól sem, hogy a másik nemre jellemzőbb gondolataim, érzéseim vannak, de még attól sem, ha már át is operáltattam a nemi szerveimet. Ettől nem változik meg az agyam, a csontozatom, a szerveim fogantatástól elinduló, nemi hormonok általi meghatározottsága.

De társadalmi érvként is sántít ez. **Nem leszek húszéves attól, ha annyinak érzem magam.** Ha így lenne, miért ne vehetnék részt például egy fiatalkorúaknak kiírt pályázaton? De nyugdíjba sem mehetek holnap azzal, hogy úgy érzem, már ledolgoztam a ledolgoznivalót. A rám jellemző külső jegyek sem fognak megváltozni attól, hogy éppen minek érzem magam. Nem fognak a kisebbségnek szóló, speciális ösztöndíjban részesíteni csak azért, mert közéjük tartozónak érzem magam, ha a születésemet tekintve nyilvánvalóan semmi közöm ahhoz a csoporthoz.

De akkor miért éppen a nemiség kérdésében teszünk kivételt?!

Nem logikus, mégis vannak, akik ezt képviselik, ezt harsogják: az vagy, aminek érzed magad, hisz a genetikai nemed csak egy adat, a genderidentitásod választható, változtatható.

Az az általános tapasztalat, hogy a gyerekek érdeklődése minden szülői irányítás nélkül is jellemző irányokba indul. Egy lányos családban nevelkedő kisfiúnál természetes játékforma a nagyok ruháinak felvétele, de korántsem biztos, hogy ez a szexuális identitás zavarát jelzi.

Nem bizonyított egzakt módon az sem, hogy valóban létezik a „véletlenül más testbe születtem" állapot. Hogy vannak, akik így érzik, az nem kérdés. Hogy ez egy sok kérdést fölvető állapot, amelynek személyes vagy generációs traumára visszavezethető oka van, és ezért foglalkozni kell vele, az sem kérdés, de nem mindegy, hogy hogyan, milyen gondolkodással, irányultsággal, előfeltételezésekkel. Mert a valóban meghatározó nemi diszfória, nevezzük így, „transz állapot" a jelenleg hangoztatottnál sokkal kisebb számban fordul elő, a végül valóban teljes nemváltást igénylő eset pedig ennek is a töredéke.

Tehát korántsem mindegy, hogy normalizálunk, sőt kívánatos, választandó alternatívának állítunk be valamit, vagy megpróbálunk a lehető leglogikusabb, legszemélyreszabottabb, legtudományosabb módon segíteni egy helyzeten. Teljesen természetes, hogy tisztelettel, elfogadással, szeretettel fordulunk feléjük, akkor is, ha nem értünk egyet minden életgyakorlattal, amelyet folytatnak. Pontosan úgy, ahogy mindenki máshoz fordulunk.

Nekem minden orvosi lépésemet, diagnosztikus gondolatmenetemet, terápiás javaslatomat és műtéti gyakorlatomat meg kell tudnom magyarázni a ma érvényes szakmai ajánlások és az evidence-based (bizonyítékokon alapuló) orvoslás alapelvei alapján. Ha ezt nem tudom megtenni, meghurcolhatnak, „off-label" (előírástól eltérő) gyakorlattal vádolhatnak és el is ítélhetnek.

Akkor hogy is van ez?!

Egyesek mindenféle hatástanulmány, ellenőrzés, tapasztalat nélkül végrehajthatnak nem életmentő, csonkító beavatkozásokat fiatalokon, sőt gyerekeken?! Hamarabb juthat valaki az egész életét meghatározó hormonterápiához, mint jogosítványhoz?! Ráadásul ebbe a tisztázatlan következményekkel járó irányba érzékenyítenék a legkisebbjeinket?!

Természetesen az érzékenyítés támogatandó. Ki ne üdvözölné a sajátunktól eltérő kultúrák megismerését, elfogadását? Ki ne örülne, ha végre valódi integrációt élhetnének át a fogyatékossággal élők? Ki ne szeretne úgy egy lenni a sok közül, úgy tartozni valahova, hogy a sajátosságát megőrizheti? Ezek kívánatos dolgok, az elfogadás tanulható tudomány.

Ki hozza vissza az éveiket, a pubertásukat, az identitásukat, azt, ami örökre elveszett?

De ne tegyünk úgy, mintha teljesen normális lenne a nemi identitásuk azonosulási szakaszában levő kicsik elé tenni **a nemük megválasztásának kérdését, úgy, mintha az mindenkire egyformán vonatkozó probléma, mindenki által egyszer majd eldönteni való kérdés lenne.** Ne merészeljük olyan horderejű kérdésnek beállítani, mesefigurákkal elmesélni, mintha csupán arról hoznának döntést, hogy nadrágban vagy szoknyában menjenek-e el otthonról aznap! Ne merészeljük a korosztályuktól idegen fogalmakkal, felnőtteket is kihívás elé állító dilemmákkal terhelni őket.

Operáló szemorvos vagyok, ezért pontosan tudom, hogy nagyon sok gyakorlat és szakmai alázat kell ahhoz, hogy felismerjem, hogyan kell majd terveznem, vágnom, varrnom. Nem tudhatom biztonsággal azt sem, hogy a rajzon gyönyörűen mutató szemhéjív hogyan gyógyul majd, még akkor sem, ha pont úgy vezettem a metszést, ahogy lerajzoltam, mert valami miatt reagálhat a szervezet másképp a mindenki másnál bevált varratra. Egyet biztosan tudok: hogy soha nem lehetek teljesen biztos az eredményben. Ezért vallom és gyakorlom: *nil nocere*. Soha ne árts! Soha!

Minden reoperáció (újabb műtét) meredeken csökkenti a kiszámíthatóságot, még egy szemhéjat sem lehet – pláne a nemi szerveket, vagy a körülvevő struktúrákat – büntetlenül ideoda operálgatni. A hormonális terápiák a számtalan agyi oda-vissza csatolás és a bonyolult finomszabályozás révén hihetetlenül nagy hatással vannak a szervezet egészére. A hormonrendszer működésébe bármely ponton való beavatkozás kihat a stressztűrésre, a vízelettháztartásra, a cukorháztartásra, de még a kedélyállapotra is, gyakorlatilag mindenre. Egy olyan egyszerű változás, mint a szemüvegessé válás, de még a kancsalból sikeres műtét után szép egyenes szeművé válás is (!) óriási identitásválságot okoz a betegnek.

A kiskorban elkezdett „érzékenyítés" hazug módon azt sugallja, hogy egy ilyen műtétsorozat és hormonkezelés nem is olyan nagy szám. De ha tényleg csak elhanyagolható kellemetlenség, hogy például

– a penis eltávolítása után a legmagasabb a posztoperációs depressziós ráta;

– hogy a létrehozott hüvely napi feladatot ad a viselőjének a folyamatos (fájdalmas) tágítások miatt;

– hogy a clitorisból kialakított penis állapota esztétikailag és funkcionálisan az esetek nagy részében csupán elfogadható, de nem kiváló;

– hogy a nőből férfivá alakult operáltnak egész életében hormonproblémái lesznek, és biztosan nem lehet saját gyermeke...

...akkor nem igazán érthető, hogy miért van az, hogy az egyik legismertebb férfiból nővé operált internetes celeb megszámlálhatatlan követővel már a sokadik műtétjét kommentálja nagy csinnadrattával – de egyre kevésbé széles mosollyal –, mert ott lent nem úgy sikerültek a dolgok, ahogy várta! Éppen csak nem érez (!) úgy, ahogy várta!

És ha mindez tényleg *rutin, választható csekélység,* akkor vajon miért van, hogy egy másik, szintén férfiból csinos női arcúvá, bomba alakúvá operált celeb úgy döntött, hogy nem szeretné megcsináltatni a végső műtétet ott lent, mert azért az a biztos, ami úgy van, ahogy van?

Miért van az, hogy egy harmadik elmondja, hogy huszonegy évesen nem gondolt még arra, hogy valamikor gyermeket akarhat, de most, huszonnégy (!) évesen már igen. Csak sajnos a hormonkezelés sterilizálta... Kár, hogy erről nem tudott... Most keresi a megoldást.

A transz közösségben tabunak számít az egyre szaporodó számú nemi visszaállító műtét. A nemátalakító műtéteket végző intézmények a mindennapi gyakorlatban nem tekintik őket

tovább pácienseiknek, a transz közösség pedig a saját dilemmái általuk való felhangosítását nem képes elviselni. A nemváltást megbánó fiatalok így mindenkitől elutasítottak lesznek. Aligha lehet szívszorítóbb történet annál, mint amikor valaki a húszas évei elején nemcsak eltávolíttatja a kebleit, de penist és szilikonheréket is operáltat magának. Majd, ha nem állítja meg valaki, akkor eltávolíttatja az összes belső női szervét is. Begyűjtve ezzel a műtéti menopausa összes rizikóját (sokszorosára emelkedett demencia-, stroke-, diabetesrizikó), eltolva magától az anyává válás lehetőségét. Ha egy ilyen fiatal ráébred, hogy a problémái gyökere nem a rossz testbe születés volt, és mindezt megbánva a férfihormon-terápiát leállítja, és visszaáll az eredeti nemére, akkor már minden szempontból késő. Mert ezt nem teheti meg csak úgy, mintha nadrág helyett újra szoknyába bújna. Akkorra már meg van csonkítva testében, lelkében.

Nem könnyedebb történet az sem, ha egy férfi kasztráltatja magát, levágatja a férfiassága misztikus szimbólumát, arcműtétet, mellműtétet végeztet, és ezután rájön, hogy a nemváltó kezelések során senki nem kérdezett rá, hogy mi van a problémái mélyén, valóban genderdiszfóriában szenved-e, vagy csupán áldozatául esett az ideológiának és a jól fizető műtéteket elvégezni nem átallóknak.

Bizonyított tény, hogy a nemi diszfória a kamaszkori énválság természetes része lehet, és a problémás esetek 80 százalékában az identitás spontán beáll a születési nemnek megfelelő állapotra. Ilyen esetekben a miértekkel sokkal érdemesebb lenne foglalkozni, mint a nyolc-tizenkét éves gyerekeknek pubertás előtt felajánlott korai hormonkezeléssel.

Természetesen ezek a mai közbeszédben kimondhatatlan igazságok. Ha valaki mégis kimondja őket, elmaradottnak, ilyen-olyanfóbnak, ilyen-olyangyűlölőnek bélyegzik. Ami pedig durva kirekesztés, éppen azoktól, akik a tolerancia élharcosainak mondják magukat. De a megbélyegzést vállalva is ki kell mondanunk, mert ez nemcsak tudománytalan, de egész egyszerűen hazugság, sőt – a fentiek ismeretében – kiskorúak gondatlan veszélyeztetése.

A szülők számára önmagában is elég kihívás végigasszisztálni a csemetéjük felnőttkorba való átlépésének kínjait. Mivel nem akarnak rosszat, és a tudományos tényeken átlépő ideológia nagyon is meggyőző, a lelkükben remegve fizetik ki az elképesztő összegeket az egymás után következő csonkító műtétekre. Részükről ez félreértett jótékonyság, „jófejség", „haladjunk a korral" attitűd. Sokszor a támogatással az identitásválságban vergődő kamaszaik öngyilkossági fenyegetései elől menekülnek.

A válságban megfelelő segítség kell. Nem szabad divatból belehajszolni őket egy évekig tartó folyamatba, amelynek a végén derül csak ki, hogy az alapvető problémákat a nemváltás sem oldotta meg.

Az énválságok mindenkori jellemzője, hogy az érintett szeretne máshol lenni, kibújni a bőréből. Erre kiválóan alkalmas a nemváltás, mert addig, amíg a folyamat tart, leköti a belső energiákat, célt ad. Csupán azzal, hogy valaki a saját nemváltó utazását influenszerként kommentálja, kedvelt, jól fizetett híresség lehet. Úgy, hogy egy már meglévő kincs (a nemisége) kergetésén kívül semmi jelentőset nem tett.

Nem vagyok hajlandó elfogadni és a választás szabadságának hazudni azt, amikor apróságokat úgy tanítanak toleranciára, hogy tudománytalan és veszélyes dolgokat tesznek eléjük. A mesekönyv, amely a témát az asztalra tette, szóra sem érdemes, csak a vihar, amelyet kavart. Nem irodalmi mű, hanem propagandairat.

Szeretni tanítani, toleranciát tanítani eddig is lehetett! Aki akart, számtalan forrást találhatott bármilyen típusú elfogadás/kirekesztés, szeretet/gyűlölet témakörben. Aki akart, eddig is beszélgethetett a csemetéjével. De ha nagyon érzékenyíteni akarunk, el lehet vinni a gyermekeinket bármelyik szabolcsi vagy kárpátaljai faluba jótékony célú utazásainkkor. Vagy bemehetünk velük fogyatékkal élők intézetébe, idősotthonba vagy kórházba érzékenyedni. Nem látom azt a kiáltó űrt, amelyet éppen ez a mű töltene be...

Ahogy a témáról gondolkodom, egyre inkább értem, miért tolakodtak lelki szemeim elé éppen annak az éhínségnek a képei. A holokauszt embertelen, elképzelhetetlen borzalmait, a különböző népirtások, éhínségek vagy a kommunizmus meggyötörtjeinek emléket állító alkotásokat még lehetett követni. Könnyen beazonosítható volt, hogy ki a rossz, és ki az áldozat. Ki a kirekesztő, és kik a kirekesztettek. Kikért kell megrendülten belezokogni a zsebkendőbe, és kiktől kell borzadva elhatárolódni.

Amikor majd nálunk is leesnek azok a bizonyos tantuszok, vajon ki lesz elég bátor filmet forgatni azokról, akikről most szóltam? Ki fog szoborinstallációt tervezni a meggondolatlanul levágott/kivágott melleknek, heréknek? Ki fogja felidézni az életútját azoknak, akiket már pici gyerekkorukban, néhány nemükre vonatkozó természetes kérdés miatt két-három évesen ráállítottak egy olyan pályára, amely többé nem visszafordítható? Ki hozza vissza az éveiket, a pubertásukat, az identitásukat, azt, ami örökre elveszett? Ki fogja elsiratni a miattuk meg sem született ezreket?! Ki kiáltja bele a tömeg ájult éljenzésében egy pillanatra beállt csendbe, hogy megálljatok, meztelen a király?!

SZÉCHEY RITA
szemorvos, író, hitoktató

Az írás teljes terjedelmében elérhető az Evangélikus Missziói Központ honlapjának médiatárában található cikkek között: http://misszio.lutheran.hu.

A hagyomány

Nagyapa letette a kabátját. Odalépett a lavórhoz, kezet mosott, és leült az asztalhoz. Nem kellett sokat várnia, a felesége már hozta is elé az ételt. Az öreg szépen, akkurátusan kibontotta az asztalkendőt, amellyel a fatál le volt takarva, és a deszkára tette az étkeket. Friss kenyeret, szalonnát, kolbászt, paprikát és hagymát. Ekkor telepedett mellé a kisunokája.

S hogy tovább vidd a család, a hit és a haza szeretetét.

– Mit csinál, nagyapa? – kérdezte, mintha nem látná, hogy éppen uzsonnához készül, mint minden délután. Szavaiban inkább egy kis huncutság bujkált, jelezni szerette volna, hogy ő is szeretne enni a Papával.

– Gyere, üljél csak ide – mondta az öreg, miközben mosolyogva odatolt kisunokája elé egy katonát. – Egyél.

– De Papa! Nem fog csípni?

– Dehogynem! Tudod jól, hogy mi kicsit csípősre csináljuk a kolbászt, azért, hogy maradjon „hónapra" is – ahogy szokták mondani. De ez így finom, ettől lett híres a csabai kolbász. Na, egyél csak.

Köztiszteletben álló, megbecsült ember volt az idős gazda. Kasznár, az egyházközségnek bevitt termények átvételéért felelős mezőgazdasági szakember. Egyéniségének, na és a kor szellemének megfelelően nagy bajuszt viselt, csizmát és parasztinget hordott.

– Papa! Mindig a földdel és állatokkal tetszett foglalkozni? – kérdezte a mindenre kíváncsi városi kisfiú, hogy elindítsa a beszélgetést. Tudta, csak el kell kezdenie, aztán ömlik majd a szó a szeretett Papából.

– Igen – válaszolt, miközben újabb falatot kanyarintott a kenyérből. – Mióta emlékszem, mindig földművesek voltunk. Szüleim is, nagyszüleim is, meg tán előtte is mindenki. Szántottunk, vetettünk, arattunk, s persze állatokat is tartottunk, megtermeltünk magunknak mindent. A föld, az áldott föld a mindenünk, amelyből megélünk.

– S ez elég? – okvetetlenkedett a kisfiú.

– Tudod, mi ide születtünk, ezt kaptuk az Úrtól – kezdett mesélésbe az öreg. – Ezt láttuk, ezt tanultuk meg az őseinktől, akiket valamikor régen ide telepítettek. Ehhez értünk, ezt szeretjük, ezt szoktuk meg: a tanyavilágot. Amikor pedig hajnalban kimegyek a földre, beleszagolok a párás levegőbe, s megérzem a jó, zsíros, fekete föld semmivel össze nem téveszthető illatát – nos akkor, tudod, hálát adok, hogy ide, erre a szép, gazdagon termő tájra helyezett minket a Teremtő.

– Én is ezt fogom csinálni, Papa?

– Nem tudom, fiam, de nem is ez a lényeg. A fontos az, hogy magadban, belül megőrizd mindazt, amit tőlünk látsz, tanulsz. Hogy beléd vésődjön a föld, a tiszta levegő, a víz, a munka, a termés, s persze mindenekelőtt a Teremtő tisztelete. S hogy továbbvidd a család, a hit és a haza szeretetét. Megismerd és megszeresd a hagyományainkat, a beszédünket, a nyelvünket, a szokásainkat, a hitünket és a mi jó *Tranosciu*sunkat, az énekeskönyvünket. Amelyben örömöt, vigaszt és bátorítást találsz, ha majd szükséged lesz rá.

Az öreg elhallgatott. Még egy falatot tolt a gyerek elé, aztán lerázta és összehajtotta a konyhakendőt. Becsukta a bicskáját, majd szótlanul maga elé meredt. Arcán néha egy-egy mosoly szaladt át, kiváltképp, mikor a kisunokájára tekintett. A kisfiú zavartan pislogott, hol leszegte, hol a nagyapjára szegezte tekintetét, de nem mozdult.

– Szeretlek, Papa – szólalt meg végül, még a kötelező tiszteletteljes magázásról is megfeledkezve.

– Én is – válaszolt az öreg kicsit elérzékenyülve, de mert nemigen szokás az ilyesmi arrafelé, hát oda se nézve, lassan felemelkedett. Fejébe nyomta posztókalapját, és elindult kifelé. Miközben kilépett az ajtón, annyit még maga elé dörmögött – de talán inkább már csak úgy magának:

– A hagyomány, te gyerek, a hagyomány. A hagyományaink. Az a legfontosabb. – Majd halkan visszakattintotta maga mögött a szúnyoghálós fakeretet, és elindult a jószágok felé.

GYARMATI GÁBOR

A liberális erkölcs hiányzó pillérei

Az erőszak elítélése annyira fontos része a liberális erkölcsnek, hogy a moralitást gyakran egyetlen egyszerű kérdésre redukálják: okoz-e valakinek sérelmet, vagy sem? Ha nem, akkor a cselekedet morális, ha igen, akkor semmi sem igazolhatja. Vajon miért érzik konzervatív értékrendű emberek borzasztó leegyszerűsítőnek ezeket a morális ítéleteket? És vajon miért tartják liberális baloldaliak erkölcstelennek a konzervatívokat, amikor ők nem hajlandóak ebben az egyszerű koordináta-rendszerben látni a világot?

Haidt tézise

Ezeket a kérdéseket kutatta *Jonathan Haidt* amerikai szociálpszichológus, aki liberális értelmiségiként azt érezte, hogy a moralitás általa ismert és vallott baloldali koordinátái elégtelenek az emberi erkölcs gyökereinek megértéséhez. Vannak a moralitásnak olyan dimenziói is, amelyek számára és liberális barátai számára idegenek, de az emberek jelentős hányada számára meghatározó jelentőséggel bírnak a jó és a rossz közötti különbségtételben. 2012-ben írt könyvének fő tézise az, hogy az emberi társadalmakban a moralitásnak nem egy, hanem összesen hat koordinátája van. Ateista paradigmája hasznosnak tartja a vallást, de semmiképpen nem számol Istennel vagy bármilyen transzcendens erővel az erkölcs magyarázatakor. Ennek ellenére szerintem tanulságos az, amit a moralitás gyökereiről kifejt, mert önkritikusan és őszintén feltárja annak az okait, hogy miért elégtelen és sokszor párbeszédre képtelen a liberális etikai álláspont, és a keresztények, hinduk, muszlimok vagy bármilyen nemzeti konzervatívok miért érzik nyomasztóan leegyszerűsítőnek és intoleránsnak.

A liberális erkölcsi vízió

A liberális etika az egyén autonómiájából indul ki. Amikor Haidt Indiában járt, két új erkölcsi dimenziót fedezett fel: a közösséget és az istenséget. Kedvességet tapasztalt olyan emberektől, akik tőle idegen erkölcsök alapján éltek. Ez megnyitotta arra, hogy őket ne szexistáknak, feleségeiket, szolgáikat és gyerekeiket szolgasorban tartó elnyomóknak lássa, hanem észrevegye, mennyire fontos az életükben a család, a tágabb közösség, a hűség, az idősek és az istenek iránti tisztelet, valamint a szerepeiknek megfelelő kötelesség. **Megérezte, hogy az ő moralitásuk más koordináták mentén működik, mint a New York-i liberális amerikaiaké.** Megértette, hogy például a tisztaság vagy a felmenők iránti tisztelet erősebb morális hajtóerő lehet, mint mondjuk az, hogy becsületesen megfizetik-e az adót.

Ugyanezt elkezdte felfedezni saját amerikai kultúrájában is, amelynek meghatározó része konzervatív. Elgondolkodott, hogy vajon a zászló tényleg csak egy rongydarab, amelynek a megtaposása egyáltalán nem etikai kérdés, vagy mégiscsak fontos szempont-e, hogy az amerikaiak jelentős része erkölcsi jelentőséget tulajdonít annak, hogy a zászló valami náluk nagyobbat (a nemzethez tartozást) jelképez. Tényleg elégséges a művész válasza, hogy akinek nem tetszik a vizeletébe mártott crucifix, az ne menjen el a múzeumba megnézni, vagy ez a válasz figyelmen kívül hagyja az erkölcs lényeges dimenzióit? Lehet, hogy mégis van abban valami, amikor a vallásos amerikaiak nem akarják, hogy a gyerekeiket az állami iskolákban a vágyaik szabad kiélésére biztassák?

A baloldali liberális társadalomkép is etikus: legfőbb koordinátája a *törődés/bántás*. Ha ez az egyetlen erkölcsi dimenzió, érthető, miért helyteleníti szinte gondolkodás nélkül egy átlagos nyugati baloldali liberális a migráció erőszakkal való korlátozását, miért tartja áldozathibáztatásnak, ha a nőket az öltözködésükre figyelmeztetik, miért nem tud mit kezdeni azzal, hogy a homoszexuális aktust, amely senkinek nem árt, bárki rossznak nevezze. **A *törődés/bántás* koordinátái mentén ezek teljesen érthető morális ítéletek.** Aki csak ebben a koordinátarendszerben gondolkodik, zsigerileg erkölcstelennek látja azt, aki ezt nem fogadja el, vagy ezzel szemben cselekszik. Az állami rendteremtés, a fegyverviselés, egy konfliktus erőszakos megoldása, a halálbüntetés, egyes szexuális viselkedési formák helytelenítése, amelyek nem okoznak közvetlen fizikai kárt, de még az engedetlen kisgyerek szeretettel való elfenekelése is mélyen erkölcstelennek számít a baloldali liberális számára. (Nem is érti a szókapcsolatot, hogy szeretettel elfenekelés.)

Hiányzó pillérek

Haidt szerint a liberális egyszerűen azért nem érti a konzervatív emberek gondol-

kodását és viselkedését, mert a baloldali liberális etikából hiányzik a többi receptor. Kutatása során Haidt további morális dimenziókat fedezett fel. Ezek a következő pillérekre épülnek: igazságosság/méltánytalanság, szabadság/elnyomás, lojalitás/hűtlenség, tekintély/tiszteletlenség, szentség/tisztátalanság. Ezek közül egyik sem értelmezhető a törődés/bántás dimenziójában, az emberek nagyon nagy hányada számára azonban legalább annyira meghatározó alapjai a moralitásnak, mint a törődés.

Haidt nem egyszerűsíti le az *igazságosság/méltánytalanság* etikai dimenziót az egyenlőség baloldali ideáljára, mert szerinte méltánytalannak érezheti valaki azt is, ha az ő munkával szerzett jövedelméből erőszakkal elvesznek, hogy olyannak adjanak belőle, aki nem dolgozott meg érte (adóból szociális juttatás).

A *szabadság/elnyomás* pillér szerint erkölcstelen az, ha valaki a tekintélyével mások szabadságát korlátozza. Helyes a szabadság, helytelen az elnyomás, a tekintély pedig szinte mindig elnyomáshoz vezet. A családfő, a férj, a vallási vezető, a politikus mind valóságos vagy potenciális tekintélyek, akik megfosztják a gyengébbeket a szabadságuktól, méltánytalanul bánnak velük, bántják őket, ezért ellenségek. Ez a morális vízió szemben áll nem kevésbé erőteljes és zsigeri morális pillérekkel, amelyek minden társadalomban megtalálhatóak. Maga az elnyomástól való szabadság motívuma viszont nem feltétlenül áll szemben a csoport (család, etnikum, nemzet) szabadságvágyának helyeslésével, ami már inkább jobboldali ideológiák fontos támpontja (pl. nemzeti szabadságmozgalmak és autonómiatörekvések, szabad iskolaválasztás).

A *lojalitás/hűtlenség*. Az emberi kultúrák egyik legfontosabb morális rendezőelve az, hogy csoportokhoz tartozunk, és a csoporthoz tartozás kötelezettségekkel jár. Egy férfinak más kötelessége van a felesége felé, mint akármelyik más nő felé; az apának és anyának a saját gyermeke mást kell, hogy jelentsen, mint a szomszéd gyereke; a megválasztott politikus saját nemzetét kell, hogy képviselje, nem más érdekeket. A legtöbb kultúrában a törzshöz, néphez vagy nemzethez tartozás az egyik legfőbb morális vonatkoztatási pont, és az árulás az egyik legnagyobb gonoszság. A házasságtörés ebben a dimenzióban nemcsak bántás, hanem *hűtlenség* is, ami a cselekedetet lényegesen súlyosabb erkölcsi megítélés alá helyezi.

A *tekintély/tiszteletlenség* dimenzió nemcsak hiányzik a liberális etikai vízióból, de sokszor ellentétes is azzal, ettől még az emberek jelentős része számára az egyik legfontosabb erkölcsi alap. Az emberi kultúrák többsége számára értelmezhetetlen az a tekintélyellenesség és tiszteletlenség, amelyet a liberális nyugati társadalmakban ma látnak és tapasztalnak.

A *szentség/tisztátalanság* pillér az erkölcsi gondolkodás egyik általános rendezőeleme. Az életet a legtöbb nyugati ember valamilyen értelemben „szentnek" gondolja. Rengeteg kultúra a házasság előtti szüzességet *tisztaság*nak tekinti. Számukra a szexualitás és a házasság is szent. Baloldali liberálisoknak a szexualitás szentsége inkább régimódi és szexista gondolat, az elnyomás jele és eszköze, amely szemben áll a gyönyör keresésének és a fájdalom minimalizálásának ideáljával. A *szentség/tisztátalanság* erkölcsi pillére nélkül teljesen érthetetlen a konzervatívok értékrendje és szokásvilága. A homoszexualitással szembeni averziót is innen lehet csak megérteni, a *bántás/törődés* szemszögéből nem. A legtöbb emberben nem a gyűlölet, hanem a tisztátalanság érzése kapcsolódik hozzá. A homoszexuális aktus az ellenzők szemében a szex és a házasság szentségét sérti, tisztátalan, *ezért* mélyen amorális. Ahogy egyébként a házasságon kívüli szex is.

Nem vagyunk a szó szoros értelmében sem liberálisok, sem konzervatívok. Jézus követői vagyunk.

Konzervatív – liberális: 6:3

Haidt és kollégái megpróbálták megmérni, hogy konzervatív és liberális (baloldali) emberek hogyan viszonyulnak a fenti hat erkölcsi dimenzióhoz. A liberális baloldaliak morális víziójában az áldozatok iránti irgalom és az egyén szabadsága volt a középpontban, a csoportlojalitás, tekintély és szentség alig vagy egyáltalán nem játszottak szerepet, sőt inkább az előbbiekkel ellentétesnek tartották őket. A meglepetés akkor érte a kutatókat, amikor a konzervatívok értékrendjét vizsgálták. Nem azt tapasztalták, hogy a liberálisokkal szemben az utóbbi három lett volna nekik fontos, hanem azt, hogy *mind a hat* morális pillért megnevezték! A fő különbség liberálisok és konzervatívok között nem abban állt, hogy más-más morális dimenziókat választottak, hanem abban, hogy míg **a liberálisok csak három pillérre építettek, a konzervatívok mind a hatra!**

A konzervatívok az új nyugati közhiedelemmel ellentétben nem szűkebb, hanem pont sokkal szélesebb erkölcsi platformon állnak, mint liberális felebarátaik. Éppen ezért a konzervatívok könnyebben megértik a liberális aggályokat, mint fordítva. A konzervatívok értik a törődés, a méltányosság és a szabadság fontosságát, csak vannak más morális szempontjaik is, amelyek adott esetben felülírják a liberálisokkal közösen vallott értékeket. Ez fordítva nem igaz. Liberálisok számára nehezen érthető és többnyire elfogadhatatlan a konzervatív erkölcsi vízió másik három vonulata. Nem a konzervatív erkölcs, hanem a liberális erkölcs alapja hiányos.

Mi, keresztények nem vagyunk sem liberálisok, sem konzervatívok. A bejegyzésben általánosabb társadalmi megfontolásokat ismertettem, amelyek különböznek a tanítványság útjától. Nekünk, kereszténységeknek a fenti morális pillérek nem minden kulturális megnyilvánulási formája elfogadható. Keresztényként hisszük, hogy Isten tekintélye és szentsége, valamint az ő népéhez való helyes viszonyulás elengedhetetlen része és alapja az erkölcsnek. Ahogy az igazságosság és az irgalom is. Nem játsszuk ki ezeket egymással szemben, mert mindegyiknek bibliai alapja van. A Szentírás számunkra a támpont, Krisztus igazsága tesz bennünket Isten előtt elfogadhatóvá, és a Szentlélek adja az erőt ahhoz, hogy arra tudjunk törekedni, ami Istennek kedves. Nem vagyunk a szó szoros értelmében sem liberálisok, sem konzervatívok. Jézus követői vagyunk. **Erkölcsi alapállásunkat azonban biztosan nem lehet leszűkíteni a liberális vízióra.**

Aki a törődés, igazságosság és szabadság helyeslésére, valamint a bántás, méltánytalanság és elnyomás elítélésére redukálja az erkölcsöt, az garantáltan félre fogja érteni a kereszténységet. Jézus miatt fontos ugyanis nekünk a tekintély, a hűség és a szentség dimenziója is, amelyek tartalmát és viszonyítási pontjait ő, az Úr definiálja számunkra.

SZABADOS ÁDÁM

Divinity.szabadosadam.hu

Haladó vagy halódó egyház?

SZÜKSÉG VAN-E HITVALLÁSRA?

Ez volt az egyik kérdés abban a családi levelezésben, beszélgetésben, amely kialakult közöttünk *Garádi Péter* testvérünk *Személyes hitvallás szorongató időben* címen megfogalmazott hitvallása kapcsán. A keresztyén ember számára nem lehet kérdés, hogy hitünk megvallására (szóval és tettel) szükség van, hiszen Jézus így szól hozzánk: „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt." (Mt 10,32) De kell-e egy megfogalmazott, írásba foglalt, továbbadható hitvallás, amely akár valakinek a személyes hitét, akár egy közösségnek, egy-egy gyülekezetnek vagy magának az egyháznak a hitét úgy foglalja össze, hogy az korunk kérdéseire is egyértelmű választ ad? Nem valamiféle új hitvallásra gondolok, hanem arra, hogy újra átgondoljuk: a keresztyénség egyetemes hitvallása, amely például az Apostoli hitvallásban megszólal, mit jelent ma, itt és most a mi számunkra? Ki kell-e mondanunk, hogy mi az az örök igazság, az egyetlen igazság, amelyhez minden körülmények között ragaszkodunk?

Az egyház történetével egyidős a tévtanítások elleni küzdelem: kezdettől fogva szükség volt a gyülekezetek hitét veszélyeztető tévtanításokkal való szembeszállásra. Ma sem maradhatunk némák, felelősek vagyunk azért, hogy megállítsuk azokat, akik szinte észrevétlenül, lépésről lépésre meghamisítják, a világ képére formálják az evangéliumi szeretet és a mindenkire kiáradó kegyelem üzenetét. A körülöttünk eluralkodó zavar, a modern gondolkodás erkölcsi átértékelődése felett érződő keresztyén tanácstalanság tükrözi a teológiai tisztánlátás hiányát egyházi vezetőkben, hívőkben egyaránt. Időszerűvé vált az ige: „Pusztuló nyáj volt népem: pásztorai félrevezették, a hegyeken tévútra terelték. Hegyeken-halmokon jártak, elfeledték legelőjüket." (Jer 50,6)

KÍSÉRTÉSEK ÉS CSAPDÁK

Egy közelmúltban végzett amerikai felmérés váratlan eredményre jutott. Felekezeti különbség nélkül azok a progresszív egyházak, amelyek igyekeznek megfelelni a korszellem minden elvárásának, rohamosan veszítik el híveiket. Ezzel szemben a biblikus látáshoz ragaszkodó, elavultnak kikiáltott hitvalló gyülekezetek nem fogynak, sőt még növekednek is. Korunk látleletébe beleillik a keresztyén egyházak zsugorodása világszerte. Ez nem kis mértékben annak köszönhető, hogy szervezeti létük védelme érdekében sok helyen nagyvonalúan feladták a rájuk bízott üzenetet.

Mintha az evangélium önmagában ma már nem lenne elég. Jótékonysági intézménnyé, tárt karú klubbá alakultak, ahol a korszellem minden betegsége elfogadott, szívesen látott. Ennek csak egyik jele az oltár mögé akasztott szivárványzászló. A megváltást a klímaváltozás megállításában és a szociális gondok enyhítésében kezdték keresni sokan az egyházon belül is. Az igazság teológiai körökben is relatívvá vált, amely saját értelmezésen, érzésen múlik, amit másra nem szabad ráerőszakolni. Ami nem illik bele a közgondolkodás narratívájába, azt inkább ne emlegessük. Más vallásúak, Istenben nem hívők érzékenységét nem szabad megsérteni a Jézushoz hívó szóval. Elvégre erről mindenki maga dönt, ha akar, maga választja meg, mikor és miképp akar eljutni az Istenhez. A mindent elárasztó tolerancia ellenében ki merne manapság valakit bűnvallásra, megtérésre szólítani?

Mai napig visszhangzik az első kísértés története: „A kígyó erre így felelt az asszonynak: Dehogy haltok meg! Hanem jól tudja Isten, hogy azon a napon, amelyen esztek belőle, megnyílik a szemetek, és olyanok lesztek, mint az Isten: tudni fogjátok, mi a jó és mi a rossz." (1Móz 3,4–5)

ELLENSÉGES VILÁGBAN – HITVALLÓ EGYHÁZ

Nem kétséges, hogy szinte mindent megtennénk, ha a családunkat fizikai veszély fenyegetné. Talán vannak, akik még fegyvert is használnának szeretteik védelmére. Ha a támadás lelki síkon zajlik, hajlandók lennénk-e ugyanolyan komolysággal, elszántsággal védeni a ránk bízottakat? Idekívánkozik az ige: „Ne féljetek azoktól, akik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik. Inkább attól féljetek, aki mind a lelket, mind a testet elpusztíthatja a gyehennában." (Mt 10,28) Hogyan tudnánk „lelki biztonsági berendezéssel" megóvni a szeretteinket, hasonlóan ahhoz, amellyel otthonunkat védjük? Talán ez a „valami" a hitvallás.

Példaként állítottuk össze a következő, három hitágazatra épülő vallástételt. Ez még kiegészítésre vár, de talán gondolatébresztésnek ebben a formájában is megfelel:

Hiszek a mindenséget kezében tartó, teremtő Istenben, ezért most

– vallom, hogy a Teremtő rendjében férfi és nő különböző szerepet kapott, és egymást kiegészítik;

– vallom, hogy a házasság olyan kötelék, amely csak férfi és nő között lehetséges;

– vallom, hogy a család Isten akarata, amely elsődleges felelősséggel rendelkezik a társadalomban;

– vallom, hogy az élet Isten ajándéka, kezdete és vége nem a mi döntésünktől függ.

Hiszek a feltámadott Jézus Krisztusban, aki eljön majd, hogy megítéljen mindnyájunkat, ezért most

– vallom, hogy bűneinktől a társadalom széles toleranciája nem szabadíthat meg, egyedül Krisztus vére;

– vallom, hogy a szeretet parancsa a bűnvallásra és új életre hívás felelősségével jár.

Hiszek a vigasztaló Szentlélekben, aki a bölcsesség és értelem Lelke, tanács és erő Lelke, ezért most

– vallom, hogy Isten igazsága korszellemtől függetlenül érvényes és változatlan;

– vallom, hogy Krisztus láthatatlan egyháza megoszthatatlan;

– vallom, hogy keresztyén küldetésünk lényege továbbra is az, hogy másokkal megosszuk az evangéliumot.

Valami hasonlót lehetne a gyülekezeti hívek kezébe adni, ami segít abban, hogy a minden oldalról (egyházon kívülről és belülről) érkező hamis tanításokkal szembenézhessenek.

Kérjük a mindenható Istent, hogy küldjön közénk prófétai látású hívő embereket, akik félelem, megalkuvás nélkül, tisztán hirdetik az élő Krisztust, aki azt mondta magáról: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak énáltalam." (Jn 14,6)

FERENCZY PÉTER
szoftvertesztmérnök (USA)
DECHERTNÉ FERENCZY ERZSÉBET
evangélikus lelkész

Őrállás Németországban

A Biblia és Hitvallás Hálózat (Netzwerk Bibel und Bekenntnis – NBB) 2016. január 23-án *Ulrich Parzany* evangélikus lelkész és teológus kezdeményezésére jött létre Kasselben. Az alapító találkozón hatvanöt vezető egyházi személyiség vett részt.

Az NBB alapításának közvetlen előzménye egy vita volt. A vitát a Német Evangéliumi Aliansz (DEA) akkori elnökének, *Michael Diener*nek egy nyilatkozata váltotta ki. A fókuszban a bibliaértelmezés mai kérdései álltak, elsősorban etikai vonatkozásban. Diener a *Die Welt*ben engedékenyebben nyilatkozott például a homoszexualitás egyházi megítélésével kapcsolatban. Parzany az interjúra nyílt levélben válaszolt. Ezt követően alakult meg az NBB.

A hálózatnak jelenleg 2835 regisztrált tagja van. Magánszemélyek mellett gyülekezetek, szervezetek, külföldi állampolgárok is tagjai lehetnek a hálózatnak.

Az alapítók egy kommünikében fogalmazták meg elveiket. Megállapították többek közt, hogy a protestáns egyházakban egyre inkább megkérdőjeleződnek a keresztyén hit alapjai:

– a Bibliának mint Isten szavának, a hit és az élet legmagasabb normájának a tekintélye;

– hogy Jézus Krisztus az egyetlen út az üdvösséghez;

– hogy Isten megbékéltette a világot önmagával Jézus kereszthalála és feltámadása által;

– hogy a férfi és a nő közössége a maga polaritásával együtt is az istenképmásról adott isteni kinyilatkoztatás része;

– s hogy Isten parancsolatai a mai keresztyének és közösségek életének is érvényes mércéje.

Megállapították, hogy növekszik a zavarodottság a gyülekezeti tagok közt, mert a különböző tartományi egyházak zsinatai, vezetői sorra a Szentírással és a hitvallási iratokkal ellentétes döntéseket hoznak olyan kérdésekben, mint az egynemű párok egyházi esküvője vagy megáldása, a genderideológia egyházi megítélése vagy a vallások (például keresztyén és iszlám) egymás közti párbeszéde.

Az NBB ökumenikus szervezet, alapként tiszteli a három óegyházi hitvallást (Apostoli hitvallás, Niceai hitvallás és Athanaszioszi hitvallás), valamint a tagegyházak elfogadott hitvallásait. Mindezek mellett azonban különösen is hálásak az Evangéliumi Aliansz tiszta hitértelmezéséért. Vallják a Szentírás Istentől való ihletettségét, mert az teljesen megbízható és a hitkérdésekben ma is tiszta eligazodást adó legfelsőbb tekintély. Továbbá:

– meggyőződésük, hogy Jézus Krisztus embermentő szeretete minden embernek szól, de elsőként a zsidóknak (Róm 1,16);

– ellentmondanak minden olyan hamis tanításnak, miszerint más útonmódon is lehetne üdvösségre jutni;

– ellentmondanak minden olyan hamis tanításnak, miszerint csupán a keresztség által, de élő hit nélkül nyerhetné el az ember az üdvösséget (Mk 16,16);

– meggyőződésük, hogy Isten kinyilatkoztatása szerint az ember Isten képmásának teremtetett, és a férfi és a nő a maga közösségében az istenképmás része, ahogyan ezt Jézus Krisztus is hangsúlyozza (1Móz 1,26–28; Mt 19,4–6);

– ellentmondanak annak a hamis tanításnak, miszerint azonos nemű párkapcsolatok megfelelnének Isten akaratának, és az egyház részéről áldásban részesülhetnének.

A Netzwerk Bibel und Bekenntnis közel ötéves tevékenysége során számtalan kérdésben foglalt állást. Mondhatni, rajta tartja az ujját elsősorban a németországi keresztyénség ütőerén, és reagál, amint szükségét látja. Tagjai sorában vannak teológusok, tanárok, professzorok és egyszerű egyháztagok. Vitákat, konferenciákat szerveznek, előadásokat és videókat készítenek és osztanak meg – sokféle korszerű módon képviselik hitvédelmező álláspontjukat.

Mindenekelőtt azonban bátorítani és buzdítani szeretnének. Buzdítani a gyülekezeteket, az egyes keresztyéneket a bátor kiállásra, a hitvalló keresztyén életre. Meggyőződésük, hogy nem szabad hallgatni akkor, amikor kiáltani kell. Nem mentek el szó nélkül a meghurcolt brémai evangélikus lelkész, *Olaf Latzel* ügye mellett sem – korrigálták a nem minden esetben korrekt tájékoztatást.

Ebben a bátorító szellemben fogant a szervezet legutóbbi nyilatkozata is, az úgynevezett Kasseli memorandum (lásd Kasseler Memorandum 2020, amely *Stimme sein und stär-*

ULRICH PARZANY ismert evangélikus lelkész, teológus. 1941-ben született Essenben. Lutheri teológiát tanult Wuppertalban, Göttingenben, Tübingenben és Bonnban. Kezdő lelkészként a jeruzsálemi német evangélikus gyülekezetben szolgált, majd ifjúsági lelkész lett Essenben. 1984-től 2005-ig a német KIE (Keresztyén Ifjúsági Egyesület – CVJM) főtitkára volt. Magyarországon elsősorban a ProChrist nemzetközi evangelizációs mozgalom igehirdetőjeként lett ismertté. Nyugdíjas, Kasselben él.

ken – *Szólni és erősíteni* – címen jelent meg). A terjedelmi korlátok miatt most csak a dokumentum néhány fontos pontja álljon itt:

– Szólni és bátorítani akarunk. Erősíteni akarjuk a bibliai tanítással a keresztyéneket, hogy el tudjanak igazodni. Hogy világosan lássanak, és ellenálljanak a kísértésnek: ne a korszellem szabja meg a Biblia tanítását.

– Hit és hitvallás összetartoznak. Hitünk megvallása nem valami mellékes dolog. Jézus Krisztus mondja (Mt 10,32–33): „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom mennyei Atyám előtt."

– Egység és hitvallás összetartoznak. A Krisztusról szóló tiszta hitvallás és a keresztyének egysége ugyanazon érem két oldala. Ahol már nem a központi hitkérdésekről van szó, ott az egyházak polarizálódnak különböző aktuális politikai kérdésekben. Jézus Krisztus az alap, nála találunk egységet.

– A hitvallás célja az evangelizáció. Mi minden emberben Isten által szeretett társunkat látjuk, akit Isten örök üdvösségre akar megmenteni, s akiért Jézus Krisztus meghalt a kereszten. Isten meghívását kell tolmácsolnunk mindenki felé. Ahogyan Pál apostol írja: Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére. Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta önmagát mindenkiért, tanúbizonyságul a maga idejében." (1Tim 2,4–6)

LUPTÁK GYÖRGY

A Netzwerk Bibel und Bekenntnis német nyelvű honlapja: www.bibelundbekenntnis.de

Amiből nem engedhetünk

Egyháztörténeti visszaemlékezéssel kezdjük rövid elmélkedésünket. A reformáció történetének még harcos időszakában, 1537-ben a szász választófejedelem tette fel így a kérdésünket Luthernek: „Miben engedhetünk, és miben nem?" Az akkori pápa egyetemes zsinatot ígért a hitbeli kérdések tisztázásra, s erre kellett felkészülni, ezt célozta a választófejedelmi kérdés (ez a zsinat elmaradt). Luther nem késlekedett: még ebben az esztendőben megírta a tételeit Schmalkaldenben, és azt is hozzátette, hogy ez az, „amiből semmit nem engedhetünk, még ha az ég és a föld összeomlik is".

Aligha hagyhatjuk figyelmen kívül Luther határozott, kemény és harcos hozzáállását a Krisztusba vetett hit dolgaihoz. Az akkori, 16. századi vitapartnerek az egyik oldalon a reformátorok, a másik oldalon az akkori római katolikus egyház pápája és teológusai voltak. Ez a képlet mára teljesen megváltozott. Bár még mindig vannak megvitatandó kérdések a katolicizmus és a protestantizmus között, de – Isten kegyelméből – elérkeztünk az ökumenizmus korába, amikor a teológiai véleménykülönbségek ellenére igehallgató és imaközösségekben tudjuk gyakorolni a testvéri összetartozást, és nem az foglalkoztat bennünket, ami elválaszt egymástól, hanem ami kölcsönösen gazdagít.

Viszont harci helyzetek ma is vannak, mert harcos támadókban ma sincs hiány. Már kevésbé felekezeti részről, hanem sokkal inkább a keresztyénségtől elidegenedett világ felől, akik nem vitapartnereink akarnak lenni, hanem ellenséges és harcos támadóink. Itt nincs módunkban az ellenségesen támadó frontok teljes palettáját leírni, de tapasztalatból tudjuk, érezzük, átéljük, hogy hányféle irányból éri támadás a keresztyénséget, az egyházakat. Vannak minősíthetetlen támadások, amelyek a rágalmazások kategóriájába sorolhatók, de vannak figyelemre méltóak, amelyekre viszont fel kellene kapni a fejünket. S mi lehet itt a legnagyobb önkritikai hozzáállásunk?

Be kell látnunk, hogy az a nagy kísértésünk, hogy gyáván vagy hamisan önáltató teológiai tételek mögé sáncoljuk el magunkat, és a világ szeme láttára és füle hallatára hallgatunk, némák maradunk az ilyen támadások közepette. Azt mondjuk, hogy mi nem vitázunk, félreállunk, visszahúzódunk, némák maradunk, pedig a megszégyenítő igazság az, hogy „csak" hanyagok és lusták voltunk vitahelyzetekre komolyan felkészülni. Mert kívülről olyan kérdések vetődhetnek fel, amelyek emberileg teljesen jogosak, de mi azokra a kérdésekre nem készültünk fel, és nem tudunk adekvát válaszokat megfogalmazni, ezért csendben maradunk, és beszűkítjük magunkat néhány igeinek látszó kijelentés mögé. Mintegy visszavonultunk a való világból. Mintha önként vállalt, láthatatlan kolostor falai mögé menekültünk volna. S ezért elmarad a kiállásunk! **Pedig minden szinten teljes felkészültségre van szükségünk: hitbeli és tudásbeli felkészültségre.**

A hitbeli felkészültségnek a drámai példáját láttuk hat évvel ezelőtt. Huszonegy egyiptomi keresztyén semmit sem engedett a hitéből. Nem voltak hajlandók Krisztust megtagadni. Az Iszlám Állam líbiai ága 2015 januárjában jelentette be, hogy Szirt városában egy építkezésen foglyul ejtett huszonegy egyiptomi keresztyént. Az év februárjában készült videófelvételen láthatóak voltak a tengerparton sorban térdeplő, jókötésű férfiak hátrakötött kézzel, narancssárga kezeslábasban. Mögöttük álltak a felfegyverzett sötét alakok(!), akik irgalmatlanul lefejezték a Krisztusba vetett hitükből nem engedő egyiptomi építőmunkásokat. Ők semmiből nem engedtek, inkább az életüket adták. Nem alkudtak.

Mondhatnánk, hogy a mi kulturált világunkban ennyire életveszélyes helyzetek nincsenek. Pedig nem csak fizikai erőszak létezik, sokszor legalább olyan gyilkos a maró gúny és a megvető kikacagás is, amikor pedig a gúnyolódónak és a nevetgélőnek fogalma sincs igazán hitünk szent titkáról. A gyilkos gúny és

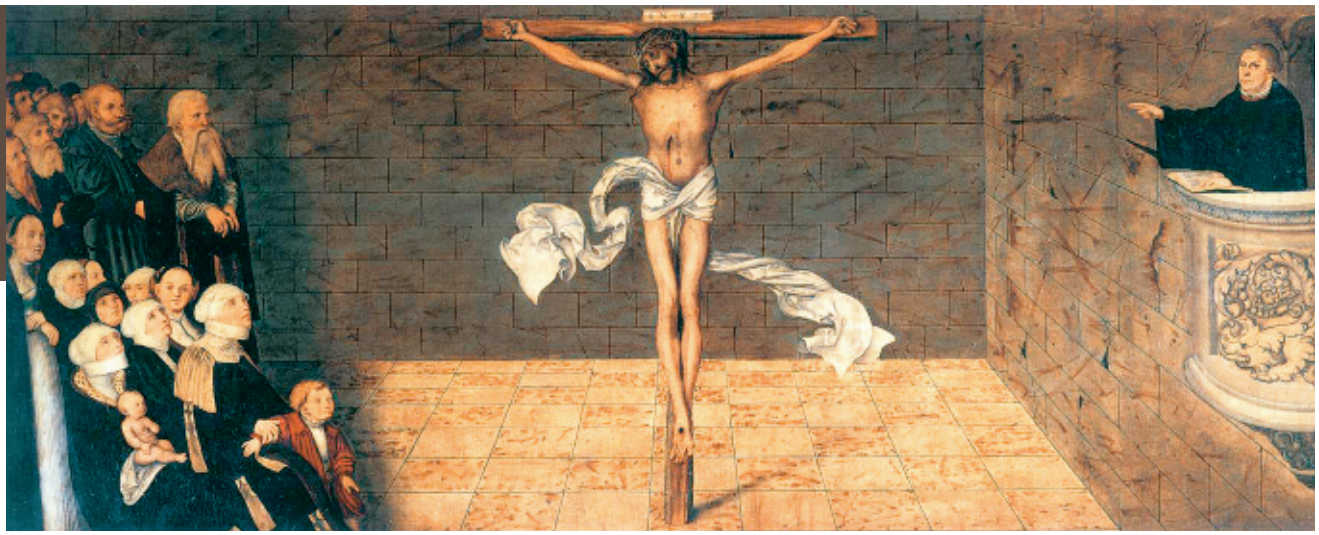

Lucas Cranach: *Luther prédikál.* A wittenbergi nagytemplom oltárképe (1547)

a megsemmisítő kinevetés is válhat gyilkossággá. Nem fizikailag, de lelkileg.

Tehát miből nem engedhetünk? Egyszerű: Isten szavából, ahogy Jézus Krisztus mondja: „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága." (Jn 8,12) Innen hogyan lépjünk visszafelé? Sehogy!

Semmiből sem engedhetünk, ami valóban az Isten ügye.

Egyszerűen azért, mert ha élő hit van a szívünkben, és az áthatja az értelmünket is, akkor az nem tőlünk van, hanem attól, aki megszólított és megragadott minket, vagyis Jézus Krisztustól. **A vele való naponkénti, szoros, élő kapcsolat nem tesz lehetővé nekünk semmiféle alkudozást,** sem azt, hogy ebből vagy amabból engedjünk. Amit ő akart közölni velünk, azt mi nem írhatjuk felül semmiféle korszellem követelőző hatására sem. Vagy ha igen, akkor megtagadtuk azt, aki szólt hozzánk a szent Igében. *Karl Barth* ismert tétele meghatározó: *Dominus dixit,* azaz az Úr szólt. Ezzel kezdődött a keresztyénség 20. századа! Ebből a pontból kiindulva miből is engedhetnénk? De még csak annak a kísértésnek se engedjünk, amely csűrni és csavarni, rafinált módon átértelmezni akarja Isten szavát, mondván, legyünk modernek.

Elkötelezettjei vagyunk annak, hogy Isten szavához ragaszkodjunk, és korunk kérdéseire – kételkedők, keresők és hittestvéreink érdekében – adekvát válaszokat tudjunk megfogalmazni.

Luther sem engedhetett az evangélium igazságából. Pedig nemcsak életveszélyesen fenyegették meg, de busás javadalom lehetőségével is csábították, hogy hagyja azokat a szentírási igazságokat, nézze már a pillanatnyi hasznát. Nem engedett. Nem alkudott. Igaz, azóta nagyot változott a világ. Ha a lényeg nem is.

Rengeteg minden megváltozott, mássá lett a világ, de egy dolog nem változik ma sem: vagy eleven, élő személyes kapcsolatban vagyunk az Úr Jézussal, vagy nem.

Valóban más lett a világképünk, az emberképünk, a történelemszemléletünk, a természetképünk, de a Krisztussal való személyes és szent kapcsolat lényege semmit sem változott. S ez nem rajtunk múlik, nem tőlünk függ, hanem egyedül az Úr Jézustól, aki azt mondta egyszer, hogy „én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig" (Mt 28,20), és az ige ezt megerősíti azzal, hogy ő, „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz" (Zsid 13,8).

Keresztyén hitünk elődleges, igazi forrása nem a mi döntésünkben rejlik, az csak másodlagos. Ha Isten valakit szent küldetésre kiválaszt, akkor felső-belső (felülről jövő belső) vezetés éri a szívét, és ott nincs helye semmiféle alkudozásnak.

Semmiből sem engedhetünk, ami valóban az Isten ügye. Ami valóban az Isten akarata. A Szentlélek Isten világosítsa meg a gondolkodásunkat, hogy kristálytiszta világossággal ismerjük fel, hol a határ az emberi és az isteni között. Mert vannak a Bibliában is kortörténeti adalékok, amelyek ma már nem mértékadóak, de a Biblia felséges Ura nem is azt akarja, hogy olyasmit vegyünk komolyan, aminek semmi köze sincs a lényeghez. A Biblia Istene „csak" azt akarja, hogy az emberi keretben vagy közegben megszólaló, örök isteni üzenet szóljon hozzánk ma is, amikor mindenféle technikai különlegességek vesznek körül bennünket. Isten örök üzenetét kell megszívlelni az élettel, az örök élettel kapcsolatosan.

Világosan érthető rendet kaptunk Istentől erre a földi életre nézve; ezt csak az nem érti meg, aki nem is akarja, aki ki akar bújni Isten rendje alól – mert a hűség, a szeretet, az igazságosság, a kegyelem nem kortörténeti adalék, hanem a mulandó idő feletti örök érték. Mindemellett azonban érzékenynek kell lennünk korunk bármilyen kérdésére, hogy a Krisztusba kapaszkodó hit és a tudományos felkészültség alapján adekvát válaszokat tudjunk adni keresőknek, kételkedőknek, ingadozóknak, vitázóknak, mindazoknak, akik őszintén keresik a válaszokat. Azok felett sem ítélkezünk, akik csak támadni akarnak bennünket, mert az ő szellemi háttérmeghatározottságuk olyan, amilyen. Az az Isten ügye.

Élő hitre, élő imaéletre, alapos (speciális) felkészültségre és a világ kérdései felé való nyitottságra van szükségünk. A Szentlélek vezetésével mindig világosan kell látnunk azt, amiből semmiképpen sem engedhetünk, Lutherrel szólva „még ha az ég és a föld összeomlik is", akkor sem. „Istennek kell inkább engedelmeskednünk, mint az embereknek." (ApCsel 5,29)

RIBÁR JÁNOS

Biztos!

Luther és a fundamentumok

Korunk egyik vakító őrülete mindennek a relativizálása. Néhány évvel ezelőtt hallgattam egy politikai vitaműsort, amelyben az egyik ismert „megmondóember" vitapartnere szemére vetette a „normális" kifejezés használatát, ami szerinte azért nem ajánlott, mert „ha így teszel, akkor a saját normaképedet a másikra erőlteted". Ez pedig a „mainstream" dogmák szerint olyan skandallum manapság, amelyet jobb elkerülni. E logika mentén haladva viszont előbb-utóbb odajutunk, hogy vagy mindenre azt mondjuk: normális, vagy pedig semmire sem. Rendet kellene tenni a fejekben és a szívekben…

Számunkra, keresztyén emberek számára létezik egy mértékadó norma (norma normans), amely a Szentírás szava, Isten örök igéje. Ami ebből következik, normális, vagyis az egyedüli helyes norma szerinti. Ami ennek ellentmond, az helytelen, vagyis nem normális. Aki tehát szeretne helyesen tájékozódni, és e feje tetejére állított, önmagából kifordult világban is tudni, mi az igazság, a legjobban teszi, ha olvassa, hallgatja, ízleli (úrvacsora) Isten szent igéjét. *Luther* annak idején még így énekelt: „Az ige kőszálként megáll…" (EÉ 254,4) Mások pedig ekképp: „Igaz az Isten igéje, / Mellyel él ember elméje, / Melynek megmarad ereje, / És nem vész el ő reménye." (EÉ 258,3) Milyen alapon állíthatunk ilyen nagyot róla? Hiszen a Biblia is csak egy könyv, emberek írták, nem hibátlan, oly sok homályos, sőt visszataszító rész is található benne, és annyi minden igazolására használták már az idők folyamán. Ma is ezerféle módon nyitják ki, olvassák, magyarázzák és tanítják, sok-sok kérdőjellel terheltek benne az egyes könyvek és mondatok. Számunkra – mindezek ellenére – mégis örök kincs, amelynél nincs drágább és becsesebb sem földön, sem égen. A Biblia ugyanis nemcsak egy könyv, nem pusztán hatvanhat irat, nem betű, hanem egy személy, egyetlenegy személy: maga Jézus Krisztus. Luther egykor meg is kérdezte *Erasmus*tól: „Vedd ki belőle (mármint a Szentírásból) Krisztust, mit akarsz még benne megtalálni?" **A Biblia tehát biztos, mert olyan bölcső, amelyben Jézus Urunk ring.**

Sajnos nemcsak a reformáció korában vetődött fel a kérdés, hanem sokszor még ma is: ha sokat tettem is, vajon eleget tettem-e? Ez pedig újfent komoly bizonytalanságot szül a hívő ember életében. Luther korában pont az érdemszerzés kapcsán követte el az egyház a legnagyobb rontást az emberek lelkén, mivel egyeseket farizeussá, másokat pedig kiszolgáltatottá tett azáltal, hogy az előbbieknek maga veregette meg a vállát, míg az utóbbiakat a teljes kétségbeesés határára sodorta. És akkor fölhangzott újra az evangélium hangja: csak a kegyelem számít, és a kegyelem elég, mert Krisztus megfizette a váltságbért. A golgotai kereszt lett az a sziklaszilárd pont, ahol mindenki bizonyosságot szerezhetett arról, hogy a Megváltó vére érte is kiontatott. A keresztyén ember kétezer éve abban gyönyörködik, amit Isten tett szent Fia által szerelmes és odaadó szeretetével értünk. Ez a kegyelem menthet meg minket, senki és semmi más. Istennek ezt a mindent megelőző és felülmúló szeretetét fejezi ki a keresztségünk, amely keresztyén életünk szilárd fundamentuma. Mindnyájan áldó hatalom oltalmában élhetünk – Krisztus által. **A kegyelem tehát biztos, mert Jézus a vérével pecsételte meg.**

Luther szerint Istennek ezekből a kegyelmi ajándékaiból hit által részesedhetünk. Isten színe előtt ez az egy a „nyerő". „Az igaz ember a hite által él" – írja Habakuk (Hab 2,4), majd Pál is a próféta nyomán: „Az igaz ember pedig hitből fog élni." (Róm 1,17) Ez a hit jelenti a teljes bizonyosságot. A régiek így énekeltek: „De a hit Krisztusra tekint, / Ki örök érdeme szerint / Közbenjáró lett értünk." (EÉ 320,1) A Zsidókhoz írt levél szerzője erről a Krisztusról vallja: „…tegnap, ma és mindörökké ugyanaz." (Zsid 13,8) Ha pedig örök és mindig ugyanaz, akkor sziklaszilárdan áll az idők kezdetétől az idők végéig. Sőt, már az idők kezdete előtt is állt, és az idők vége után is állni fog. Ezért mindig aktuális egy másik énekünk néhány sorával imádkoznunk: „Változik, pusztul minden körülem, / Te, ki nem változol, maradj velem!" (EÉ 121,2)

Az apostoli bizonyságtétel és az idézett korálszövegek arról tanúskodnak, hogy a forma, a nyelvi, kulturális közeg folyamatosan változik körülöttünk, de a tartalom, a lényeg örök. A kettő nyilván hatással van egymásra. Az elkövetkezendő évek nagy kihívása éppen arról szól majd, hogy ne mi igazítsuk tanításunkat az új keretekhez, hanem a tanításunk, a hitünk, sőt egész keresztyén életünk formálja a minket körülvevő világot. Ne a keresztyének legyenek világivá, hanem a világiak krisztusivá! A mi feladatunk, hogy a hit bátorságával – alkalmas és alkalmatlan időben egyaránt – számot adjunk a bennünk élő reménységről. „Ez a bizonyságtétel pedig az, hogy Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet az ő Fiában van." (1Jn 5,11) Pál is hasonlóan fogalmaz: „Mert más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, aki Jézus Krisztus." (1Kor 3,11) **A hit tehát biztos, mert Krisztusra tekint, és Krisztus munkálkodik benne.**

WELTLER GÁBOR
A szerző evangélikus lelkész.

Az idők jelei

„Az ég arcát meg tudjátok ítélni, az idők jeleit pedig nem tudjátok?”
(Mt 16,3b)

Jézus Krisztus második eljövetelének időpontját nem tudhatjuk, de említ olyan jeleket, amelyeknek a megsokasodása figyelmeztet: közel van az ő visszatérése. Ilyen jelek máris vannak, s arra intenek minket, hogy a Bíró az ajtó előtt áll. Az a két jelenség, amely az utolsó időket szellemileg kiváltképpen jelzi, a következő: a hitbeli zűrzavar és az erkölcsi relativizmus.

HITBELI ZŰRZAVAR

A Szentírás – ahol az utolsó időről van szó – szinte mindenütt megemlíti, hogy az élő Istenhez való hűség helyett rendkívül hiszékenyekké válnak az emberek. „A Lélek pedig világosan megmondja, hogy az utolsó időkben némelyek elszakadnak a hittől, mert megtévesztő lelkekre és ördögi tanításokra hallgatnak, és olyanokra, akik képmutató módon hazugságot hirdetnek, mert lelkiismeretük érzéketlenné vált.” (1Tim 4,1–2) „Mert lesz idő, amikor az egészséges tanítást nem viselik el, hanem saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük. Az igazságtól elfordítják a fülüket, de a mondákhoz odafordulnak.” (2Tim 4,3–4)

Ezt a jelenséget napjainkban gyakran tapasztalhatjuk. **A modern ember büszke arra, hogy felvilágosult, közben egyre sötétebb elméleteket hisz el szinte kritika nélkül.** Isten igéjének világos, érvényes, igaz tanítása helyett emberi és ördögi elméletek áldozataivá válnak sokan. Különösen szomorú, hogy az egyház is teret ad ezeknek a megtévesztő eszméknek. Talán azért, mert így akar korszerű lenni, hogy megtartsa az embereket.

Egyre több egyházra jellemző, hogy feladja hitünk alapjait: Jézus istenségének, a teremtésnek, a csodáknak, Krisztus feltámadásának, visszajövetelének a bizonyosságát azért, hogy modernebbnek látszódjék. Egyre inkább teret ad a homoszexualitás, a feminizmus és a vallások összekeverése téveszmének. Pedig pontosan az lenne a feladata, hogy az evangélium világosságával leleplezze a hamisságokat, és az egészséges tudományt hirdesse. Például a New Age (új korszak) mozgalom egyik gyökere az 1876-ban New Yorkban létrejött Teozófiai Társaság. Mind a kettő az emberiség nagy testvériségéről beszél, és arról, hogy az emberiségnek egy közös vallásban kell egyesülnie. A Teozófiai Társaság egyik kiadványában van néhány ilyen mondat: „Ellenezzük a dogmatikus teológia minden formáját, különösen a keresztyén nézeteket, melyeket a társaság vezérei különösen ártalmasnak tartanak. Erőnkhöz mérten szembeszegülünk a misszionáriusoknak az úgynevezett hitetlenek és pogányok félrevezetésére irányuló minden törekvésével, a keresztyénség dogmáival, valamint ezeknek a társadalom és az egyén karakterére gyakorolt hatásával.”

Az úgynevezett hitetlenek és pogányok „félrevezetését” mi evangelizációnak szoktuk nevezni, emberek megmentésének, Jézushoz vezetésének. Ezzel szegül szembe ez a társaság, és ezt nyíltan meg is vallja. Hogy milyen szellemiség uralja, arra utal az, hogy a kiadójuknak a Lucifer nevet adták, és hogy ez ne legyen olyan ijesztő, később Lucisra változtatták. A Lucis Alapítvány a mai napig a New Age egyik fő támogatója, és jelen van az ENSZ New York-i és genfi eligazító ülésein. Ebből a teozófiai elméletből nőtt ki *Rudolf Steiner* antropozófiája.

Ha a gyökér mérgezett, lehet-e a gyümölcs veszélytelen? Ilyeneket kérdezni ünneprontás. Megrontja a nagy összeölelkező álbékességet, a nagy embertestvériség csendes megalkuvását, és kiderül, hogy az evangélium idegenségét vállalja ebben a világban az, aki efféléket mer mondani.

A hitbeli zűrzavarra és az egyházak megalkuvására jellemző, hogy nagy ökumenikus világkonferenciákon a küldöttek New Age-meditációkat tartanak keresztyén egyházi részvétellel.

Imádhat valaki akármilyen istent, űzhet bármilyen hitgyakorlatot, teljes toleranciával találkozik. De ha valaki megvallja a teremtő Istenbe vetett hitét, és a megváltó Jézus Krisztus elkötelezett tanítványaként akar élni, akkor türelmetlen, indulatos intoleranciába ütközik. A hitbeli zűrzavar tehát jellemző erre a korra. Az Istenhez való hűség helyett naiv, korlátolt hiszékenység jellemez tömegeket. Szinte minden hazugságot el lehet adni, ha megfelelően csomagolják, miközben az Isten igéjének igazságától elfordítják a fülüket.

ERKÖLCSI RELATIVIZMUS

Viszonylagossá válik az, hogy mi jó és mi rossz. Nincs örök erkölcsi abszolútum, ami Isten kijelentett akaratára épül, ami minden időben, minden helyzetben, mindenkire nézve érvényes.

Gyakran lehet találkozni ezzel a kijelentéssel: „A kulturális és vallási hagyományok között nincs lényeges eltérés.” Aki egy kicsit is ismeri a nagy vallások szent könyveit, például a Koránt, amely valóban sok hasonlóságot mutat a Bibliával, az tudja, hogy sok minden ellentmond annak, ami Isten igéjében, a Szentírásban van.

A tao szimbóluma, a jin-jang jel azt akarja szemléltetni, hogy a jó és a rossz, a sötétség és a világosság együtt, sőt egymásban létezik. Ezzel szemben a Bibliában azt olvassuk János első levelében: „…az Isten világosság, és nincs benne semmi sötétség.” (1Jn 1,5) Ez a biblikus szemlélet, de ez nem illik bele

ebbe a jót és rosszat összemosó relativizmusba.

Az erkölcsi relativizálás fő célkitűzése a meglevő értékrend szétverése:

– A társadalmat meg kell győzni arról, hogy a gyerekek fejlődését ne befolyásolják a szülők régi beidegződései.

– Az ifjúság számára természetessé kell tenni, hogy a leszbikus és homoszexuális életstílus nem kevésbé erkölcsös, mint a hagyományos heteroszexuális.

– A tankönyvekből törölni kell minden Istenre vonatkozó utalást.

– Az egyházakat rá kell kényszeríteni arra, hogy hitelveikkel ellenkező gyakorlatot is honosítsanak meg az életükben.

– A média hatalmát ki kell terjeszteni a magánszférára is.

– Az óvodától kezdve fel kell építeni egy agresszióval és szexszel telített programot, amely nem ismer erkölcsi korlátokat.

– Küzdeni kell az abortuszhoz való korlátlan jogért.

– Kicsi kortól meg kell szerettetni a halált a gyerekekkel; azért néznek olyan sok tévéfilmet és videót, ahol drukkolnak a gyilkosnak. Az ügyes gyilkos lesz az eszménykép, és észre sem veszi a szülő, hogy a gyerekbe belecsöpögtetik, hogy apját, anyját is nyugodtan eltegye az útból, hogyha az érdekei vagy a hangulata éppen úgy kívánja. Viszonylagossá válik minden, nem szörnyű embert ölni. Ebbe a folyamatba illik bele a halálbüntetés eltörlése is, és megérkezünk oda, hogy a bűncselekmény elkövetőjét jobban védi a jog, mint az áldozatot.

– A család hagyományos modelljét nevetségessé kell tenni, és be kell táplálni a társadalomba, hogy az időleges társadalmi képződmény volt csupán a házassággal együtt, amely eltűnik a történelem süllyesztőjében.

Szó szerint ezeket olvassuk naponta az újságokban: „Az emberek ugyanis önzők, pénzsóvárak lesznek, dicsekvők, gőgösek, istenkáromlók, szüleikkel szemben engedetlenek, hálátlanok, szentségtelenek, szeretetlenek, kérlelhetetlenek, rágalmazók, mértéktelenek, féktelenek, jóra nem hajlandók, árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, akik inkább az élvezeteket szeretik, mint Istent." (2Tim 3,2–4)

Miben foglalta össze Jézus Krisztus a törvény lényegét, az Isten szerint való élet, az igazán emberinek nevezhető élet lényegét, normáit? Azt mondja: „»Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.« Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: »Szeresd felebarátodat, mint magadat.« E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták." (Mt 22,37–40) **Éppen ezt a két szöget húzza ki a falból a modern kor: Istent nem szereti, csinál magának isteneket,** következésképpen képtelen igazán szeretni a felebarátját, kegyetlen, irgalmatlan lesz, mert csak önmagát szereti. Észre sem vesszük, hogy a humanista pszichológia talaján kivirágzik egy elmélet, amely előtt az egyházakban is kaput nyitnak: tanuld meg önmagadat szeretni. Hiszen Jézus nem két, hanem három parancsot adott – írja ez az elmélet: szeresd az Urat teljes szívedből, szeresd felebarátodat, és szeresd magadat.

Csak az eltökélt keresztyének maradhatnak talpon az utolsó idők nehézségei között.

Aki fittyet hány Isten igéjére, aki azt úgy alakítja át, ahogy éppen pillanatnyi kedve kívánja, az akárhova megérkezhet. Ez a relativizálás, a Szentírásnak és a rá épülő erkölcsnek a viszonylagossá tétele.

MI A HÍVŐK FELADATA?

Jézus Krisztus elkötelezett tanítványai hogyan gondolkozzanak és éljenek, hogy ne csak kibírják mindezt a szörnyűséget, hanem hivatásuk magaslatán álljanak, és áldássá lehessenek mások számára?

Biztosan kell állnunk a fundamentumokon. Miközben az utolsó idők jeleit vesszük sorba, nekünk is jellé kell válnunk a világban. Jellé, akik túlmutatunk önmagunkon arra az Istenre, akihez tartozunk. Arra a Jézusra, aki szeretetével és életével megváltott minket. Akikben valóban reménység él, és másoknak is reménységet tudunk adni. Mi szükséges ehhez?

1. Rendíthetetlenül ragaszkodnunk kell ahhoz a Jézushoz, akiről valljuk: öröktől fogva mindörökké Isten, és valljuk, hogy egyedül őáltala üdvözülhet bárki ezen a világon. Ez nem a keresztyénség kizárólagossági igénye, amivel vádolni szoktak minket; ez az Isten Fiának, Jézus Krisztusnak a kizárólagossági igénye. Ő magáról mondta ezt, nem a keresztyénségről: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak énáltalam." (Jn 14,6) Ez olyan fundamentum, amelyről ha lelép valaki, elsüllyed a mocsárban. Ezt lehet látni ma a világ keresztyénségének az életében.

2. Ugyanilyen rendíthetetlenül ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy a Szentírás úgy, ahogy van, Isten kijelentése. Annak az egyetlen és elégséges forrása, ami ma is igaz, érvényes és megbízható. Olyan irányú, amelyhez igazítanunk kell a lépéseinket. Olyan mérleg, amelyre mindenféle elméletet, akármilyen tetszetős csomagolásban nyújtják is át nekünk, rá kell tenni, és meg kell mérni: megáll-e az Isten igéjének a mérlegén? Olyan zsinórmérték, amelyhez hozzá kell igazítanunk saját gondolatainkat is, nehogy azok tévészszenek meg.

3. Legyen értéke előttünk az Istentől rendelt házasságnak és családnak. **A házasság nem múló társadalmi képződmény, hanem örök isteni rend.** Isteni teremtésrend, amely nélkül nincs egészséges társadalom, és amely nélkül nem fejlődhet ki egészséges személyiség sem. Ezért a hívő embernek naponkénti feladata a házasságápolás és a családnak mint közösségnek az építése. Beletartozik ebbe a gyermekvállalás, gyermekeink tudatos hitben való nevelése. Nem vallásossá tétele, hanem Jézus Krisztushoz vezetése, az újjászületésük munkálása, ami Isten csodája minden esetben, de az előkészítését a mi feladatunkká tette Isten. Ez sokszor csak anyagi haszonról, karrierről való lemondás árán oldható meg ebben a feje tetejére állított világban. Ahol vállalják ezt az áldozatot, talán szerényebb anyagiak között, de otthon harmónia van, békesség, az mindenkinek többet ér, mint ha csak a pénz lenne több.

4. Fel kell ragyogtatnunk mások előtt is olyan szellemi értékeket, amelyekről elfeledkezik a világ. A világ minél büszkébben hivatkozik az eszére, annál szánalmasabban, beszűkültebben gondolkozik. Olyan anyagias lett, hogy sokszor teljesen megfeledkezik azokról a lelki-szellemi értékekről, amelyek nélkül nem lehet emberi életet élni.

Jézus azt mondta: nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, ami Isten szájából származik. Aki emberként akar élni, az Isten igéjével is táplálkozzék, ettől lesz ember. Ez emeli az állatvilág fölé, ez hozza őt kapcsolatba a Teremtőjével, s így tud majd helyesen uralkodni a teremtett világon.

Tehát olyan szellemi értékek felismerése, gyűjtése, komolyanvétele, felragyogtatása a hívők feladata, amelyek igazán emberivé teszik az életet. Merjük vállalni, hogy egy-egy meghitt otthoni beszélgetés többet ér, mint ha drága ajándékokkal halmoznánk el a gyerekeinket. Nem amiatt fognak hazasietni kamaszkorukban, a lázadásuk idején, meg később is, hogy mi mindent kaptak vagy kapnak, hanem mert jó hazajönni.

5. Fontos, hogy megtanuljuk, mit jelent a hűség. Az utolsó időkről szólva az egyik legnagyobb veszedelemnek azt tartja a mi megváltó Jézusunk és az apostolok is, ha a hűség megrendül vagy meggyengül a hívőkben.

Ézsaiás könyvében olvasunk arról, hogy amikor már olyan nagy lett a baj, hogy nem lehetett segíteni Isten népén, abból látszott, hogy elveszett a hűség. „Háttérbe szorul a törvény, távol marad az igazság, elbukik a hűség a tereken, és a becsület nem érvényesül. Odalett a hűség, és aki a rosszat kerüli, zsákmányul esik." (Ézs 59,14–15a)

Nem így van ma? A hívőknek a hűséget kell gyakorolniuk. Rendíthetetlen hűség Istenhez, az ő igéjéhez, egymáshoz, a Szentírásból felismert meggyőződésünkhöz, népünkhöz, hazánkhoz, a hivatásunkhoz, ha azt Istentől kaptuk. Akkor is, ha kínálnak valami könnyebbet és jobbat. Mert a kísértés mindig az, hogy másik lehetőséget csillant fel az ördög, amely mindig kívánatosabb, mint az, amelyhez hűségesnek kell maradnunk.

A szomszéd felesége szépen kozmetikázva kívánatosabb, mint az én feleségem kötényben a mosogató mellett.

Ez jellemzi az összehasonlítást, hogy a másiknak az erényeit a meglévő hátrányaival hasonlítja össze, amelyhez hűségesnek kellene maradni.

Csak az eltökélt keresztyének maradhatnak talpon az utolsó idők nehézségei között. Ezért ne szégyelljük az evangélium egyszerű igazságait, amikor valami körmönfont általtudományossággal állítják szembe, és így próbálják nevetségessé tenni. Mi csak maradjunk meg az egészséges tudomány mellett!

Ne szégyelld, ha szűzen mész a házasságba. Legyen bátorságod nemet mondani olyan meghívásra, amelyről előre tudod: nem Istentől való, és csak eltávolítana tőle az, ami ott történik. Legyen bátorságod felállni és elmenni valahonnan kedvesen, de határozottan, mihelyt kiderül, hogy ott mérget kínálnak, s te nem tudsz áldásul lenni másoknak, mert nem Isten küldött oda. Legyen bátorságunk felállni egy tévéműsor elől vagy becsukni egy könyvet. **S ne sajnáljuk az időt attól, hogy Isten előtt elcsendesedünk, és engedjük, hogy ő adjon nekünk felülről való gondolatokat, s belemélyedjünk az ő igéjébe, és ne csak lapozgassuk azt.** Tanuljunk meg elmélyülten imádkozni, mert ezek során gyűjthetünk olyan szellemi értékeket, amelyekkel majd gazdagíthatunk másokat is. Ilyen értékeket csak a Gazdától, Istentől lehet kapni, s csak a hű és bölcs sáfároknak adja, mert azok nem herdálják el, hanem mások javára fordítják.

Ez munka, testvérek, hogy Istennek használható sáfárai lehessünk. Figyelni kell rá, állni kell előtte. Le kell tenni a kezünkből értéktelen kacatokat, hogy örök kincsekkel rakhassa tele. Ehhez bátorság kell, eltökéltség, hűség. Ragaszkodni kell Jézushoz mint Isten Fiához és egyedüli Megváltóhoz. Ragaszkodni kell Isten kijelentett igéjéhez, és a szerint rendezni be az életünket. Tudatosan építeni a házasságot, a családot, és aki egyedül él, az is segítheti a másokét. Legyen sokkal nagyobb értéke előttünk a szellemi kincseknek, gyűjtsük és adjuk tovább azokat.

Aki mindvégig hű marad, az üdvözül! Légy hű mindhalálig, és neked adom az életnek győzelmi koszorúját – azt mondja a mi Megváltónk. Ámen.

CSERI KÁLMÁN

Az igehirdetés 1996. december 15-én hangzott el.

Váci Mihály: Azóta

1945. május nyolcadikán végetért a második világháború.
Új időszámítást vezettek be.
Meghirdették a világbéke korszakát.

És azonnal nekiláttak.

Fogságba terelték a különböző közkatonák millióit,
százezreket őriztek a világ annyiféle megfigyelő táboraiban,
tízezreket vetettek börtönbe a béke glóbuszán,
kémek és ellenkémek, árulók és hitvallók
százait ítélték el történelmi ragyogású perekben;
tökéletessé tették a tudomány lehazárdabb felfedezését,
kidolgozták a totális csapás és ellencsapás
biztos rendszerét, felülmúlhatatlan eredményeket
értek el a vegyi fegyverek, a napalm,
a bénító, a lombtalanító, a szikesítő eszközök humánus
alkalmazásában, kétszer több bombát gyártottak és dobtak le
a félelemtől tátogó falvakra, mint amennyit a második
világháborúban Európára szórtak, azóta csaknem annyian
haltak meg a sárgák, feketék és fehérek közül
faji és az osztálygyűlölet dühöngéseitől,
mint a második világháború gázkamráiban,
legalább háromszor annyi forradalmárt végeztek ki,
mint amennyi meghalt a spanyol forradalomért,
százezreket öltek meg kibogozhatatlan helyi háborúkban,
azóta az emberiség lelkét nagyobb bűn terheli a vietnámi
krizantém lelkű nép törvényesített irtásáért, mint
az ukrajnai tömegsírokért, azóta több cinizmus, szadizmus,
nemzeti gyűlölet és előítélet szabadult a Földre,
mint amennyit Hitler apparátusa megtestesített; a pénz,
a hódító vágy, a rossz kézbe került hatalom
több bűnt követett el a harmadik világban,
mint a gyarmatosítás még visszafizetetlen négyszáz esztendeje,
tankok csörömpöltek át elszánt kis országok forradalmain,
felszántották és sóval behintették Lumumba nagy termőföldet
ígérő lelkét, századunk segesvári csataterén ledöfték Che Guevarát,
Made in USA fegyverekkel lelőtték Amerika két fiát, akik nemcsak
a Holdra, józanabb Amerika földjére akartak lépni,
megölték Kinget, a négerek fülledt nyomorának
ablaknyitogatóját, a dél-amerikai indiánok közül
többet irtottak ki, mint amennyit Corteznek és
a kondás Pizzarónak ennyi idő alatt sikerült.

A kis kövér Olaszország ujjai közt szopogatja
Európa fülemüléit, felfalja fürjeinket,
az ember jóllakottan kiüríti sok száz pusztuló
lelkes állat delikát húsát, emancipált prostituáltjaink
kiveső madarak tollaiba takarják pucérló testüket, égre
terpesztett lábaikra fiatal-fókabőr-csizmát huzigálnak,
a gépkocsis urak kiirtják a történelmi városok isteni
galambrajait, mert azok lemocskolják a karosszériákat,
a város lélegző kertjeit leöntik betonnal a parkolóhelyekért.
Azóta beszennyezik a Föld édesvizeit, sugárzóanyagokkal
megmérgezték a világtengereket, fertőzővé
tették a levegőeget, aknamezővé az országutakat,
támaszponttá a Holdat, arzenállá a sztratoszférát,
új szíveket és új rettegéseket ültettek belénk,
szelíd igényeinket elgyávítja
a rentabilitás, a racionalizálás, a termelékenység hisztériája,
legjobb szellemeink
gondolatai közül eltűnik az emberi üdvösség
megtervezésének gondja, kiszorítja
a világűr meghódításának eufóriája. Halad a dologi világ,
és megtorpan az ember, kényelmesebb az élet,
de szomorúbb. Sokkal többet tudunk a létről,
mint amennyivel még el lehet viselni, felfedezünk
mindent az anyagról, s elveszti önbizalmát
az emberi szellem. Szabályozzuk a természetet
s felfal szabályozhatatlan természetünk,
ennyi tökéletes tárgy között
tökéletességéből mind többet veszít az ember.

És azóta újra és újra nekilátunk, jóra összeesküvők,
megcáfolni e történelmet,
s felhozni valamit az emberiség mentségére.

(A verset a hatvanas években írta a költő.)

Könyvajánló

Raymond Brown:
Mózes ötödik könyve

Harmat Kiadó, Budapest, 2019

A zsidó nép honfoglalását és letelepedését szabályozó könyv milyen mondanivalót hordozhat a ma embere számára? A szerző kiemeli azokat az örök és egyetemes elveket, amelyek a mai családi, társadalmi és üzleti élet erkölcsiségének alapjául is szolgálnak. Mózes ötödik könyvének alapos megértése gazdagítja a mindenható, törvényadó és gondoskodó Istenről alkotott képünket.

Francis A. Schaeffer:
A keresztény élet négy alappillére

Harmat Kiadó, Budapest, 2020

Mi a keresztyének feladata a világban? – hangzott el a kérdés 1971-ben a történelmi jelentőségű lausanne-i Nemzetközi Világevangelizációs Kongresszuson. Francis Schaeffer profetikus választ adott egy előadás formájában, amely szerint négy alappillér szükséges ahhoz, hogy posztkeresztyén kultúránkban küldetésünket betöltsük. Az üzenet ma aktuálisabb, mint valaha.

Irányváltás
– Humán értelmiségiek megtérése

Luther Kiadó – Hermeneutikai Kutatóközpont, 2009

A kötetben Dér Katalin, Kocziszky Éva, Békési Sándor és Fabiny Tibor megtérésről szóló vallomásai olvashatók. A könyv DVD melléklettel kapható.

Isten a megtéréskor nem változtatja meg az embert, alapvető jellegét, karakterét, tulajdonságait. Két másik dolgot tesz: megváltja és megfordítja.

A könyvek megvásárolhatók a kiadók könyvesboltjaiban.

Rejtvény

Szeverényi Jánosné

Minden szám egy betűt jelöl. Megadtunk öt betűhöz tartozó számot. Megfejtés az ige, amelyet megkapunk az összes betű beírásakor, és az igehely, hogy hol találjuk ezt a mondatot a Bibliában.

A helyes megfejtéseket a szerkesztőség címére várjuk: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

M 1	I 2	B 3	S 4	E 5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16

2	4	11	5	10	10	5	13	13	5	12	12	
2	10	13	14	3	3							
5	10	9	5	8	5	12	1	5	4	13	5	8	10	15	10	13
1	2	10	11	16	7	5	1	3	5	6	5	13	10	5	13	

Keresztrejtvény

Meleg Dávid

Vízszintes:
1. Az igevers első része. 11. Az Allama Iqbal Nemzetközi Repülőtér (Lahor, Pakisztán) IATA-kódja. **13.** Számos ...-foka van; bonyolult. **14.** Martin Andersen ...; dán író. **15.** Korszak. **16. Az igevers második része. 18.** *Mycena* ...; a sárgástönkű kígyógomba rendszertani neve. **20.** A Nagy-tavak egyike. **21.** Kim ...; dél-koreai színésznő, egyik híres filmje: *A szobalány*. **23.** Dr. ... András; a Magyar Modellező Szövetség alelnöke. **25.** Az Elmira női név egyik becéző alakja. **26.** NAV-űrlap. **29.** Némán látó! **31.** Ebben a 24 órában. **33.** Település Aruba szigetén. **34.** Zolta fejedelem másik neve, az azonos nevű Bács-Kiskun megyei város névadója. **36.** Róma modern városnegyede. **38.** Hua ...; thaiföldi piac Bangkok Lat Krabang negyedében. **39.** Két szénatomos, telített szénhidrogén, képlete C_2H_6. **42.** Az Adriai-tenger északkeleti partvidékének horvát nyelvjárást beszélő lakosa. **43.** Hátralék, restancia. **46.** Csapadék. **47.** Főnévvel együtt használt német tagadó névmás. **48.** Angolul rossz, németül fürdő! **49**. Kirgizisztán NOB-jele.

Függőleges:
2. Manzanares ...; San Ildefonsóval határos spanyolországi település. **3.** Rege vége! **4.** Becézett Zoárd. **5.** ... Electric Industry; tokiói székhelyű elektrotechnikai világcég. **6.** Chip társa! **7.** ... *Vera*; Gábor Pál 1979-es filmje. **8.** Nyomasztó gond. **9.** Buborékos tea márkája. **10.** Kihirdettető, megjelentető. **12. Az igevers harmadik része. 15. Az igevers negyedik része. 16.** Tusika. **17.** *Szegedi* ...; Vágó Pál 1881-es festménye. **19.** Görög eredetű férfinév. **22.** *Daphne* ...; a téli (vagy illatos) boroszlán latin neve. **24.** Messzire. **26.** ... Boldon; olimpiai bronzérmes és világbajnok Trinidad és Tobagó-i vágtafutó. **27.** A barkó főváros. **28.** Ruhát simít. **30.** Germán eredetű, ritka férfinév. **32.** Fájdalom esetén gyakran emlegetett vegyjel! **35.** Tibet központja, a dalai láma hagyományos székhelye. **37.** Békefi ...; ciszterci szerzetes, történetíró, a Magyar Tudományos Akadémia tagja (1858–1924). **38.** A hét vezér egyike. **40.** Látta az esetet. **41.** A bölcsesség ókori mezopotámiai bálványistene. **42.** Tréfás fenyegetés az oviban! **44.** Farmermárka. **45.** Ének. **49.** Mauglit is elbűvölő óriáskígyó Rudyard Kipling *A dzsungel könyve* című elbeszélésgyűjteményében.

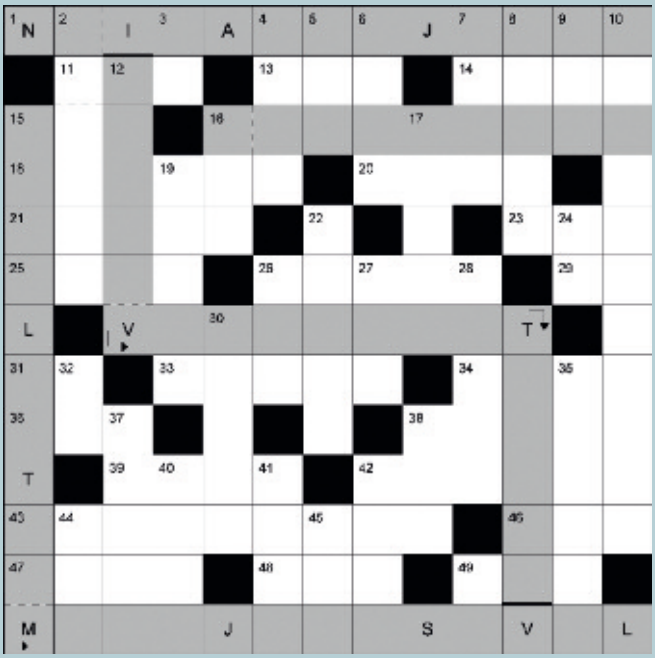

Súgó: ATO, DALE, EL REAL, EUR, NABU, NEXÖ, NOORD, ODORA, OKI, RENATI, TAE-RI, TAKHE

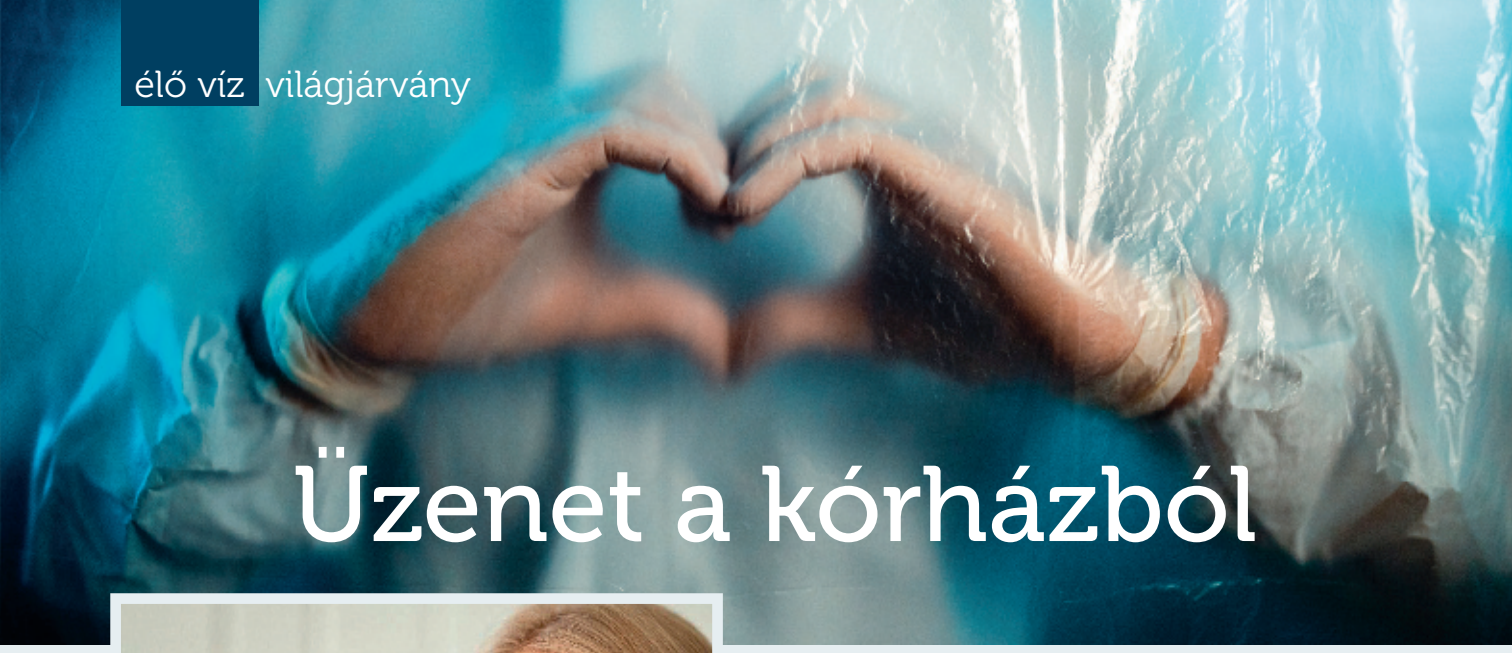

Üzenet a kórházból

Fotó: Bethesda Gyermekkórház

Még március elején sem sejtettük, hogy mivel is állunk szemben 2020-ban, mi következik... Ahogy visszatekintek erre az immár csaknem egy évre, úgy érzem, egy hatalmas hullám ért el, amely – bár volt benne nehézség, félelem, bizonytalanság – mégis úgy látom, a kegyelem hulláma volt (van!), amely olyan helyekre sodort, ahová magamtól talán nem mentem volna, de most végtelenül hálás vagyok érte.

Már a járvány kezdetétől, amikor lassan világossá vált, hogy különleges helyzet, egészségügyi vészhelyzet van, egyértelművé vált számomra, hogy orvosként az én helyem ott van a betegek, ha kell, a koronavírus-betegek között, az első vonalban. Valahogyan belülről egyértelműen éreztem a hívást. Ezt a kórházban is jeleztem, és – bár nem egészen úgy alakult, ahogy gondoltam – a koronavírus-részleg felelősének neveztek ki. Különleges tapasztalat volt ez az időszak. Azok, akik ott voltunk az első hullámban a „gáton", nagyon összekovácsolódtunk. Ekkor még – mint sok más nem kijelölt kórházban – kevés betegünk volt, amolyan bemelegítés volt ez az egészségügynek.

A második hullámban, már kora ősszel átvezényeltek egy nagy, központi Covid-ellátó kórházba. Ekkorra már másfelé vitt az élet, keresztülhúzta a terveimet ez a kirendelés, de a tavaszi tapasztalatok alapján tudtam hinni, hogy Isten most ezzel tervez valamit. És valóban így lett. El kell mondanom, hogy amit itt tapasztalok, a járványkórházban ebben a különleges időben, az valami egészen fantasztikus. **A helyi dolgozók és az átvezényeltek is nagy elánnal vetik bele magukat a munkába, szolgálatba.** Senki nem kesereg, hanem mindent belead, és segítjük egymást, szakmailag és emberileg egyaránt. Az ápolók között is többen vannak, akik külön kérték, hogy ide jöhessenek segíteni. Ez egészen különleges légkört teremt, nagyon jó így dolgozni.

Pedig még a helyben dolgozóknak is a feje tetejére állt a világ. Az egész intézmény átalakult egy nagy Covid-osztállyá, az orvosok mindenhonnan – neurológusok, nőgyógyászok, gégészek is – beálltak a koronavírusos betegek ellátásába. Együtt tanuljuk ezt a betegséget, minden héten három nagy közös megbeszélésen a legújabb kutatások eredményeit mondják el, és eseteket beszélünk meg együtt, hogy a legjobban segíthessünk. Szakmailag és emberileg is nagy tapasztalat ez, életre szóló.

Nem tudom, mi lesz, mit tartogat még a jövő, de az biztos, hogy egy ilyen gárdával neki lehet vágni! Örülök, hogy szociális testvérként itt lehetek a dolgok sűrűjében, a betegek között, hogy ilyen kollégákat ismerhettem meg, és együtt dolgozhatok velük. Megtisztelő. Ezúton is köszönöm nekik.

És ha bármikor kicsit elcsendesedve a kórházra, a betegekre, a kollégákra gondolok, és mindarra, amit itt közösen megélünk, erős és eleven érzés lesz, hogy Isten ott jelen van – a kórteremben és a folyosókon, az ágyaknál és a megbeszélésen. Azt hiszem, Isten mindig ott van, ahol az Élet történik, a valóságban, bármilyen is legyen az.

Köszönöm, ha imádkoztok értem, értünk, mindnyájunkért.

DR. TÓTH ANNA
szociális testvér

Barátság járvány idején

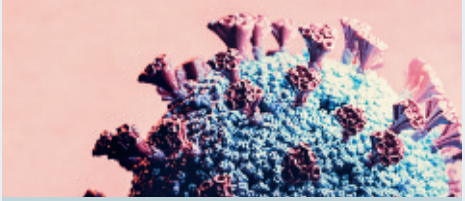

Itt bujkálsz köztünk, bárha láthatatlan,
te vörös gombás üstökű betegség,
alattomosan bekúszó ellenség,
s mi állunk fegyvertelen állapotban.

Mint a világháború vad démona,
tüdőt ölő ádáz gáztámadással,
te, az új ezred félelmes vírusa,
rettegést hoztál bizonytalansággal...

Szerencse, hogy vannak még jóbarátok,
akik a bajban gondolnak reánk,
és küldenek egy-egy jókívánságot.

Most az együttérző és féltő szavak
úgy hatnak, mint szívből jött imák,
új reménységet és új erőt adnak.

Szák Kocsis Pál

Veled van Istened!

A budaörsiek ajándékával

„Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az Úr, mindenütt, amerre csak jársz.” (Józs 1,9)

Véget ért 2020. Kezdődik egy új év. Ilyenkor minden szervezet, egyház beszámolókat készít. Visszaidézik azt a sok csodát, amelyet közösen éltek át az elmúlt évben. Így van ez nálunk, a Felvidéken is, evangélikus gyülekezetünkben. Ráadásul tizenegy éve működik egy egyesületünk, amely jelenleg a felvidéki magyar gyülekezetek misszióját segíti. Mindig tele vagyunk tervekkel. Kezdjük is el a beszámolónkat...

2020 a járvány éve volt. Még emlékszem, hogy tavaly januárban mennyi tervvel, vággyal indultunk neki az évnek, bár innen-onnan már hallottuk, hogy baj van, baj lesz. Aztán eljutottunk március elejéhez, és két missziós lelkészünknek még éppen sikerült hazautaznia az első lezárások előtt. Március 15-én üres templomban, online istentiszteletet tartottunk. Énekeltük nemzeti imádságunkat a falakon lógó emléktábláknak. És a reménytelenségben, a kilátástalanságban éreztem, hogy „veled van Istened”! Ne csüggedj, mert bár azt hiszed, hogy ilyen tragédia még sosem történt a gyülekezetben, ez nem igaz. Láttam a falon *Bugányi Miklós* gályarab lelkészünk, a hitéért, magyarságáért börtönt szenvedő *Egyed Aladár* és *Mayer Béla* (aki még a háborúba is elkísérte híveit) lelkésznek, az I. világháború áldozatainak emléktábláit és a falfreskónkat, amelyen *Luther Márton* ott áll Wormsban, és azt mondja: „Itt állok, másként nem tehetek! Isten engem úgy segéljen!”

Nem sejtettük, mit fog hozni 2020, de azt tudtuk, hogy tenni kell a dolgunkat. Azt, amit lehet. Ezért elkezdtük az online istentiszteletek tartását a Facebookon keresztül. Alakítottunk egy csoportot. Egyik presbitertársam magyarázta el, hogyan kell csinálni az élő adásokat. „Ha úgy gondoljátok, mindennap feltehetünk egy zsoltárt, igét, gondolatot, imádságot...” Ez volt az első mondatom az élő adásban. Aznap este nyolcan lájkolták. Azonnal abba akartam hagyni, de erősítettek a testvérek a gyülekezetből. „Nyugi, majd megosztjuk, és hívogatunk...” Ma négyszázötven tagja van a csoportnak, és volt olyan istentisztelet, amelyet majdnem ezren néztek meg. Több mint háromszáz bejelentkezésünk volt ez idő alatt. Azért működött, mert rengeteg támogatást, segítséget kaptunk. Igehirdetések, áhítatok özönét küldte *Bálintné Varsányi Vilma, Ferenczy Erzsébet, Pethő Judit,* ötletekkel segítettek más magyarországi lelkészek, gyülekezeti tagok. Megosztottam a budaörsi, a békéscsabai istentiszteleteket, *Szeverényi János* áhítatait. Online hitoktatunk, online tartunk konfirmációi órát és presbiteri üléseket.

Élni fog a gyülekezet, mert Isten szeret minket!

Voltak azért olyan hetek-hónapok, amikor lehettek személyes találkozásaink. Bálintné Varsányi Vilma, Ferenczy Erzsébet, Pethő Judit, *Gerlai Pál* is szolgált gyülekezeteinkben.

Online volt a karácsony. Nincs úrvacsora. Üres a templom. De Isten jelen van. Ezt megtapasztaltuk, átéltük. Ez az egyetlen reményünk és esélyünk. Egyszer majd ez a nyomorúság is elmúlik, újra jöhetnek a missziós lelkészek, újra lesznek táborok, újra megtelnek a templomok, szól az ige, és ki lesznek szolgáltatva a szentségek. Élni fog a gyülekezet, mert Isten szeret minket! Március 10-én az első zsoltár, amelyet felolvastam, a 93. volt. Adjon erőt ma nektek is, hogy elviseljétek a mindennapok gondjait, tudva, hogy van Istenünk, és vele, az ő erejével vigasztaljátok azokat, akik rászorulnak!

„Uralkodik az Úr! Fenségbe öltözött, felöltözött az Úr, erőt övezett magára. Szilárdan áll a világ, nem inog. Szilárdan áll trónod ősidők óta, öröktől fogva vagy te. Zúgnak a folyamok, Uram, hangosan zúgnak a folyamok, zúgva morajlanak a folyamok. A hatalmas vizek hangjánál, a tenger fenséges morajlásánál fenségesebb az Úr a magasságban. Amit megmondasz, igen megbízható. Templomodat szentség ékesíti, ó, Uram, időtlen időkig!”

LÓCZY TIBOR

Elveszett és megtaláltatott

Tapasztaltam olyat, hogy egy pillanat alatt hitre jut valaki, azonnal fölismeri az állapotát, befogadja Jézust, és újjászületik, de nálam ez nem volt ilyen egyszerű. Az én megtérésem egy folyamat volt, ezelőtt huszonkilenc évvel.

Esztergomban születtem, nem keresztyén családban, bár megkereszteltek. Mivel szüleim nem voltak hívő emberek, nem volt olyan összetartó erő, szeretet és bölcsesség, amely a kihívások és nehézségek ellenére megtartotta volna a családot. Ötéves koromban elváltak a szüleink. A három húgomat elhelyezték a Bakonyban, egy kis faluban. Én intézetbe kerültem három évre az ukrán határ mellé, egy „túlélőtáborba".

Ott megtanultam értékelni a kenyeret, amely a mai napig a legfőbb eledel számomra – a megtérésem után Jézus Krisztusra, az élő kenyérre gondolva különösen is. Ezekben a nehéz években is volt, hogy olyan „természetfeletti érintést" kaptam, amelyről akkor nem tudtam, hogy mi. Erőt kaptam a továbbéléshez. Isten tényleg ott van a viharokban. Valaki kiharcolta, hogy visszakerüljek a Bakonyba nevelőszülőkhöz, abba a faluba, ahová a húgaimat helyezték.

Nagyon tisztes, becsületes, lelkiismeretes, dolgozó emberek családja fogadott be. Ők neveltek fel, de mivel nem ők voltak a vér szerinti szüleim, mindig vágytam arra, hogy olyan családban éljek, amelyik igazán az enyém. Tizennyolc évesen úgy döntöttem, hogy kezembe veszem az életemet, és saját családot alapítok. Ezt a döntést Isten nélkül hoztam meg. Nem ismertem Istent, bár gyerekkoromban jártam templomba, és tisztában voltam az egyház tanításával, az egyházi ünnepek mibenlétével. Nevelőszüleim óvtak ettől a szerintük korai döntéstől, és én hátat fordítottam nekik, megszakítottam velük minden kapcsolatot.

Jó szándékkal, szerelemmel belementem egy házasságba, de sajnos igazuk lett a nevelőszüleimnek, rövid idő után elváltunk. Két kislányom született ebből a házasságból. A válás olyan törést okozott, hogy attól kezdve szinte csak vegetáltam.

Szerettem dolgozni, ezért megbecsültek, és akartak is segíteni, de mivel alkohollal kezeltem a fájdalmaimat, bánatomat, és az egyre inkább hatalmába kerített, ezt nem tolerálták a munkahelyeken. Ez aztán oda vezetett, hogy egyik munkásszállóról a másikra költöztem. A rendszerváltás után már annyira leépültem, hogy nem tudtam dolgozni. A munkásszállók is megszűntek, és sok emberrel együtt hajléktalan lettem. A társadalom sem tudott mit kezdeni ezzel az akkor látványossá váló problémával, és én sem, aki belekerültem ebbe a helyzetbe. Még inkább az alkoholba menekültem.

Kelenföldön, kartonokon éjszakáztunk sokan. Próbáltam szabadulni ebből, időnként elmentem elvonóra, kicsit kitisztultam, de mivel belül semmi nem változott, ott folytattam, ahol abbahagytam, sőt még rosszabb állapotba kerültem. A társadalom és a testvéreim is próbáltak segíteni, de mindenki belefáradt a meddő erőfeszítésbe: mindent megteszünk érte, és ő nem akarja. Isten is ezt érzi, hogy Jézusban mindent megtett az emberért, és az nem akarja elfogadni. Ezt most tudom igazán megérteni.

Harmincegy éves koromra teljesen kiégtem, már nem tudtam sem sírni, sem nevetni. Utolsó esélyként a halált kerestem, nem az életet. Magam is belefáradtam ebbe.

Mégis, hogy mennyire nincsenek véletlenek: egyszer egy telet egy távfűtő aknában húztam ki, és fekélyesre égett a lábam. Egyetlen kórház sem akart befogadni, de az egyikben az ügyeletes egy hívő keresztyén nővér volt, aki kieszközölte, hogy bejussak.

A kórház után még mindig meg akartam halni, de azért elmentem egy utolsó elvonókúrára. Volt ott egy református lelkész, aki korábban szintén alkoholista volt. A családja és egy szűkebb kör tudta, hogy problémái vannak, és iszik, és annak ellenére, hogy ismeri és szólja az igét, mégis hiányzik valami az életéből. Sokszor mondták neki, hogy amit prédikál, az élő valóság, csak higgye el végre! Elment egy táborba, és az a csoda történt, hogy újjászületett, megszabadult az alkoholtól. Amikor megújult szívvel kezdett prédikálni, az addig üres temploma kezdett megtelni. Elterjedt a hír, hogy megtért a pap.

Ez az ember azt a küldetést is kapta, hogy tegyen azokért, akikről már lemondott a társadalom, hogy ők is esélyt kapjanak. Az elvonón muszáj volt bejelölni, hogy valamilyen terápián részt veszek, és én kiválasztottam a bibliaterápiát. Ilyenen még nem voltam, azt sem tudtam, mi az. Ez az újjászületett lelkész vezette ezeket az alkalmakat. Beszélt Jézusról, a megváltásról, arról, hogy válasszam az életet, és én nem igazán fogtam föl, amiket mondott, de mivel a Szentlélek áradt a szívéből, ezért engem Isten szó szerint megtalált, berobbant a szívembe, lelkembe, életembe, egész lényembe, és elkezdtem sírni és örülni, amit már évek óta nem tettem. Azt gondoltam, lehet, hogy megbomlik az elmém, de nem megbomlott, hanem kitisztult. Éreztem, hogy valami történt. Olyan szeretetet tapasztaltam, amilyenre egész életemben vágytam.

A kórház után hajléktalanszállóra kerültem, és egészen másképp láttam az embereket és a saját helyzetemet, mint korábban. Találkoztam olyan emberekkel, akik hirdették az evangéliumot, és közöttük megtapasztaltam ugyanazt a bibliaterápián átélt szeretetet. Behívtak a gyülekezetbe, hallgattam az evangéliumot, amelyet már hallottam gyerekkoromban is, sőt olvastam, csak nem hittel, nem nyitott szívvel, nem úgy, hogy Isten szól hozzám. Megértettem az állapotomat, azt, hogy Jézus mit tett értem.

De a megtérésem nem volt egyszerű. A Szentlélek Isten fél éven keresztül munkálkodott bennem, felszínre hozta mindazt, amit átéltem, amit okoztam magamnak és másoknak. Már nem menekülni akartam, nem inni, hanem világossá vált számomra, hogy az egyetlen igazi megoldás a megtérés. Fél év vajúdás volt, mire el tudtam fogadni a kegyelmet, Isten meg nem érdemelt jóságát. A Szentlélek erősebb, mint én, és meg tudott győzni. Megnyugodtam, békességre jutottam, behívtam Jézust a szívembe, és rábíztam az életemet.

A kórház után már két hét múlva újra az építőiparban dolgoztam. Megszabadultam az alkoholtól, elvonási tüneteim sem voltak. Tudom, hogy van valóságos szabadulás. Krisztusban új teremtés vagyok, nem csupán „száraz alkoholista", aki nem iszik. Istennek van ereje, hogy bármilyen függőségből megszabadítson.

Elfogadtam, hogy az építőiparban fogok dolgozni életem végéig, és szolgálok a gyülekezetben, ahol megtértem. De Istennek más terve volt. Elvégeztem a teológiát, és ismerve, hogy milyen múltam volt, azt ajánlották, hogy az Üdvhadseregnek menjek gyakorlatra a hajléktalan-

szállóra, mielőtt megkapom a diplomámat. Azt vettem észre, hogy ott a helyemen vagyok, Isten megáldja a hajléktalanok között végzett szolgálatomat. Miután végeztem, az Üdvhadsereg férfiotthonában lettem lelkigondozó és az oda betérők gyülekezetének lelkipásztora.

Mióta megtértem, vannak természetesen nehézségek, kudarcok is az életemben, de tudom, hogy Isten hűséges, és minden helyzetben velem van. És történnek természetesen csodálatos dolgok is velem. Ahogy Isten velem újat kezdett, úgy ezt bárkivel meg tudja tenni. Hihetetlen értékek vannak a hajléktalanok között. Arra biztatom őket, hogy merjenek Istenre hagyatkozni, és hátralevő életükben engedjék kibontakozni mindazt a kincset, amelyet Isten beléjük helyezett.

SEMESBOGYA TIBOR FERENC

Az Üdvhadsereg címzetes kapitányának bizonyságtétele a Deák téri országos evangelizáción hangzott el 2020. október 10-én.

„Véredből való utódot…”

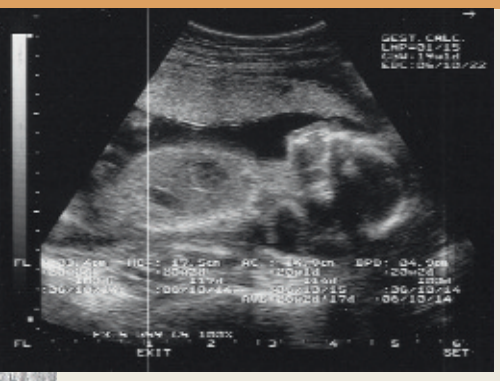

Mindig is rajongtam a gyerekekért. Már általános iskolásként rendszeresen bejártam szüleimmel a helyi – sérült gyermekeket gondozó – otthonba a hittanórákra. Gyógypedagógus szerettem volna lenni. Aztán teljesen más irányt vett az életem, de a gyermekek iránti végtelen csodálat megmaradt.

Néhány nappal a harmincegyedik születésnapom előtt férjhez mentem. Házasságkötésünk kapcsán egészen konkrétan vezetett az Örökkévaló, egy evangelizációs estén az igehirdető a következő igeverset olvasta fel: „Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra földre, amelyet mutatok neked! Nagy néppé teszlek, és megáldalak…” (1Móz 12,1–2a)

Egyikünk számára sem volt kérdés, hogy mihamarabb szeretnénk kisbabát, nem is egyet, ahányat csak ad az Úr. Nászutunk során gyönyörű ígéretet is kaptunk a napi igéből: „Tartsátok meg és teljesítsétek mindazokat a parancsolatokat, amelyeket ma parancsolok nektek, hogy éljetek, szaporodjatok…” (5Móz 8,1) De a várva várt gyermek nem érkezett meg, ezért komolyan fontolgatni kezdtem az örökbefogadást. Napról napra jobban akartam egy gyermeket. Egy szombat este elhatároztam, hogy nem várok tovább, hétfőn felhívok egy örökbefogadással foglalkozó alapítványt. Vasárnap reggel viszont a napi ige megállított: „Megesküdött az Úr Dávidnak igazán, nem másítja azt meg: Véredből való utódot ültetek trónodra.” (Zsolt 132,11) Megértettem, hogy az örökbefogadás nem a mi utunk, a Mindenható vér szerinti gyermeket ígért számunkra.

Újabb hónapok teltek el, de gyermek helyett csak egy lesújtó diagnózist kaptunk: nagyra nőtt méhdaganat (mióma) éktelenkedik bennem, amelynek először a méretét kellett lecsökkenteni, hogy egyáltalán esélyem legyen a „méhmegtartó” műtétre. Az orvosom elmondta, hogy bár mindent megpróbálnak majd, de készüljek fel, hogy nem feltétlenül marad meg a méhem. Néhány nap múlva viszont az esti ige így biztatott: „…atyád Istene, aki megsegít téged, a Mindenható, aki megáld téged […] az anyaméh áldásaival” (1Móz 49,25). Ebbe az ígéretbe kapaszkodva, de félelmek között mentem 2017 karácsonyának hetében a műtétre.

Sokáig tartott a felépülés, mégis telis-teli voltam reménnyel: most már biztosan teljesíti ígéretét az Úr. És valóban: 2018 októberében kiderült, kisbabát várunk! Felhőtlen boldogságunk azonban csak az első ultrahangig tartott. Az orvosom közölte velünk: nem megfelelő a magzat fejlődése, nincs sok esély arra, hogy megmarad.

Elindult egy hetekig tartó folyamat, amelynek a vége újabb műtét lett. Bár fizikailag könnyebb, lelkileg összehasonlíthatatlanul nehezebb volt végigcsinálni ezt az egészet, hiszen most nem egy daganatot, hanem az elhalt magzatunkat vették ki. Újabb tördőfés volt néhány hét múlva a szövettani eredmény, ahol nagy betűkkel szerepelt: ABORTUS történt. Annak ellenére bántott a kifejezés, hogy tudtam, ez nem a köznapi értelemben vett „terhességmegszakítás”, hiszen meghalt a babánk, az utolsó pillanatban vették ki, mégis: nekem abortuszom?

Ezt követően lelki mélyrepülés kezdődött. Vajon el lehet felejteni egy magzatot? Egyáltalán el kell őt felejtenem? Hiába kérdezte egyszer lelkipásztor édesapám: „Nem tudod, hogy a mennyben vár rád?” Persze, hogy tudtam, mégis mérhetetlenül fájt, hogy az Örökkévaló visszavette. Miért, miért, miért?

Az Úr gyógyítgatta lelkemet azon a csatornán, amelyen keresztül leginkább értem őt: egy prédikáció közben hangzott el az idézet: „Jézus így válaszolt: Menj el, a te fiad él!” (Jn 4,50) Ez rendkívüli válasz volt személyesen az Úrtól: a kis magzat él, csak nem látom, de egyszer majd találkozunk. Mégis másfél év kellett, míg végleg el tudtam engedni, és egyszer – a nevén nevezve – átadtam őt imádságban mindkettőnk mennyei Apukájának.

Időközben papírom lett arról, hogy meddő vagyok. Végigcsináltuk a meddőségi kivizsgálást, próbálkoztunk inszeminációval is, de semmi nem sikerült. Az orvosom 2020. szeptember elején azzal köszönt el, hogy próbáljuk meg újra az inszeminációt, de gondoljam végig a lombikprogramot is. Ezekben a napokban három olyan jelzés (két üzenet és egy videobejegyzés) is érkezett hozzám, amelyek egyértelműen az örökbefogadásra biztattak. Egyik nap munka után szinte könyörögtem a férjemnek: ne húzzuk tovább az időt, mert közel a negyvenhez egyre esélytelenebb, hogy újszülöttet fogadhatunk örökbe, hívjuk fel az alapítványt.

Kettőnk közül ekkor már csak ő emlékezett az ígéretre. Csak később derült ki, hogy ekkor már a szívem alatt volt az ígéret gyermeke, spontán módon, az Úr ajándékaként.

Ezeket a sorokat tizenkilenc hetes kismamaként írom. Még mindig hihetetlen számunkra, hogy velünk is megtörténhet a csoda. Dicsőség érte az Örökkévalónak!

„Megengedi, hogy a meddő úgy lakjék a házban, mint fiainak boldog édesanyja. Dicsérjétek az Urat!” (Zsolt 113,9)

B. Zs.

Isten akkor is Isten!

Dobóné Somogyi Eszter hivatásáról, házasságáról és gyermekeiről megosztott történetei Istennek egy „karnyújtásnyira" lévő kegyelméről szólnak. Eszter Dobó Dániel lelkész felesége, az esztiteka.blog.hu szerző-szerkesztője, a miadele.com oldal koordinátora, valamint vállalkozások közösségi oldalait kezeli. Tízévi utcai szociális munka után az utóbbi években két kisfiuk nevelése mellett az írás kap kiemelt szerepet az életében. Novellái után 2021 tavaszán lát napvilágot első regénye is *A kegyelem érintése* címmel.

Kislánykorodban is nyitott voltál már a világra, az emberi élet rezdüléseire – ami most érezhető az írásaidból?

Egyáltalán nem, sőt, mondhatjuk, hogy deviáns kisgyerek voltam. Diszlexiás vagyok, ezért meghatározta a gyerekkoromat, hogy hol egyik, hol másik családtagomnak kellett tanulnia velem. A magyartanárom nem engedett írásbeli érettségire. Azt mondta, hogy nagyon jól fogalmazok, de a helyesírásomra egyest kellene adnia... Viccesen mesélem ezt mindig, hiszen azóta folyamatosan írok, blogot és sok minden mást is. Az írás a főiskolán lett számomra az önkifejezés módja, ott tanultunk szabad írást.

Milyen szereppel bírt a hit a családod életében?

Tradicionális evangélikus családban születtem, de a hit számomra nem volt igazán „definiálva". Viszont sokféle keresztyén táborba jártunk a nővéremmel. Az első istenélményeim az őrimagyarósdi zenei táborhoz kötődnek. Máig világosan emlékszem arra a gondolatmenetemre, ahogy ott ülök az orgonapadban tizenhét évesen, és úgy érzem, hogy most szeretnék megkeresztelkedni, ha nem történt volna meg velem már gyerekként. Itt tudatos döntést hoztam Jézus mellett. Rájöttem, hogy a Biblia lapjainak az Istene valóságos és kézzelfogható. Ezt követően kezdtem rendszeresen olvasni a Bibliát, amin keresztül elkezdett Isten szólni hozzám.

A Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola szociális munkás szakát végezted el. Milyen irányba vezetett Isten a főiskola elvégzése után?

A Baptista Szeretetszolgálatnál kezdtem el dolgozni utcai szociális munkásként, drogos hajléktalanok között Budapest utcáin. Egyik tanárom dolgozott ebben a szolgálatban, és megfogott, amilyen szenvedéllyel beszélt a munkájáról. Isten hívott el azután ide engem is, és ő erősített meg, amikor a Jeremiásnak szóló szavait hozta elém: „Ne mondd, hogy fiatal vagy, hanem menj, ahova csak küldelek, és hirdesd, amit csak parancsolok! Ne félj tőlük, mert én veled leszek, és megmentelek!" (Jer 1,7–8) Huszonegy évesen ezért egy kisvárosból felköltöztem Budapestre, ahol először jártam, és térképpel közlekedtem. A munkám során aztán megismertem Budapestnek azt az arcát, amelyet szerintem nagyon kevesen ismernek.

A Karácsony Sándor utcai evangélikus kollégiumba költözhettem be az első évben, még gyakornokként. Ez is csodaként alakult. A kollégium vezetője megkereste a lelkészemet, hogy nem tud-e valakit, aki éppen Budapesten keres kollégiumot, és keresztyén. Nekem pont abban az időszakban volt szükségem erre.

Hitpróba is volt számodra a munka ezen a különleges szolgálati területen? Megerősödtél eközben?

Tizenhét évesen volt az a pont, amikor tudatosan elkezdtem keresni Istent, de a megtérésem dátumát egy későbbi időpontra teszem. A munkatársaim elhívtak egy gyülekezetbe Budapesten, ahol azt éreztem, hogy Isten megragad engem. Ráébredtem, hogy Isten nem olyan, akit előveszek a farzsebemből, amikor szükség van rá, ő valódi kapcsolatra vágyik velünk. Sok keresztyénnél látom ezt, a magam példáján túl, hogy próbálkozunk erőből, és amikor annyira összekuszáltuk az életünk szálait, hogy már képtelenek vagyunk kibogozni, akkor hívjuk csak őt. És Isten jön, és csodát tesz, mi pedig megveregetjük a vállunkat, hogy persze nekem jön Isten segíteni... Ez a rossz, hibás Istenhez való hozzáállás változott meg bennem akkor talán.

Elindultál Istennel egy szorosabb kapcsolatban?

Igen, és le tudtam tenni a társkérdést is az ő kezébe. Sokáig nem akartam férjhez menni, de huszonhat évesen rám tört a pánik, és komoly imaharc kezdődött el ezért. Akarja-e Isten, hogy legyen társam, vagy nem? Sokféle fázison keresztülmentem, amíg egyedül voltam. Egyik esti imádságomban azt tudtam mondani Istennek, hogy mindegy, hogy férjhez megyek-e, vagy nem. Onnantól kezdve nem ez határozta meg az Istennel való beszélgetéseimet. Hihetetlen felszabadulást jelentett ez! Éreztem, hogy Isten itt van és megért, és át tudom adni neki a terheimet. Ez meghatározó élményem volt. Ezután mintha felgyorsultak volna az események.

Másnap reggel a buszon mellém ült egy férfi, akivel elkezdtünk beszélgetni a *Mai ige* kapcsán, amit útközben olvastam. Mielőtt leszállt volna, azt mondta nekem, hogy ne aggódjak, elküldi az Úr a férjet számomra. Ez hihetetlen válasz volt az előző esti imádságomra. Szeptemberben, pár hónap múltán, elkezdtem összeírni az imalistámat az új munkaévre. Első: a társkérdés. Ekkor Isten hallhatóan szólt hozzám: „Holnaptól nem vagy egyedül!" Nem bírtam folytatni azt a listát... Másnap találkoztunk Danival – és azóta tényleg nem vagyok egyedül. A következő év július 19-én volt az esküvőnk.

Családot alapítottatok, kisfiatok született. Miért vágtál bele ekkor a blogírásba?

Nyíregyháza mellé, egy kis faluba kerültünk Budapestről, majd megérkezett az első gyermekünk. Egyik pillanatról a másikra be-

zárult körülöttem a világ. Szükségem volt egy ajtóra, ami visszavezet az emberek közé. Ez nagyon nehéz időszak volt számomra. Az esküvőnk után egy hónapom sem maradt felszámolni a tízéves munkámat, lezárni az addigi életemet. Mindig azt mondtam, hogy én ezt Istentől kaptam – nem értettem, miért történhetett meg, hogy most megszűnik. Közben megfeledkeztem arról, hogy a férjemet is Istentől kaptam. Nem élte volna túl a házasságunk ezt az énkrízisemet, ha nem vagyok száz százalékig biztos abban, hogy Dani tényleg Istennek köszönhetően került az életembe. Viszont eljutottam arra a pontra, hogy már nem imádkoztam, nem olvastam a Bibliát, mert haragudtam Istenre.

Korábban úgy gondoltam, hogy az én elég kerek életemből már csak egy „ék", egy szeletke hiányzik: a társ, aki majd betölti a maradék hiányt. Ehelyett megérkezett az ék, és felrobbantotta az egész addigi életemet, és azóta a pici ék köré épült fel egy új, kerek élet. Miután meg tudtam fogalmazni ezt, már tudtunk kezdeni valamit a problémámmal. Amikor a következő, méhen kívüli terhességem miatt majdnem elveszítettem az életemet, és a műtőasztalon feküdtem, akkor jutottam el oda, hogy átjárt annak a tudata, hogy minden rendben lesz velünk. Megmagyarázhatatlan békesség öntött el akkor, tudtam, hogy Isten mindent a kezében tart.

Lehet, hogy Istent közelebb lévőnek tapasztaljuk meg a mélységekben?

Igen, én megtapasztaltam, hogy bármennyire messze megyünk Istentől, egy pici szó, lépés elég ahhoz, hogy ő újra ugyanabba a közelségbe jöjjön hozzánk.

Kifejeződik a hited a blogodban közölt írásaidban is?

A blogon inkább a kezdő anyuka mindenféle kérdéseit írtam meg, de a novelláimban egyértelműen visszaköszön az Istennel való kapcsolatom. Az első novellámat egyszerűen kitettem az internetre, majd elkezdték nagyon sokan megosztani, végül tizenkétezren olvasták el. Ezen felbuzdulva írtam egy másikat, amelyik felfoghatatlanul szárnyra kapott, mára több mint százötvenezren olvasták. Ezután mondtam, hogy akkor jöhet a regény!

Azóta meg is írtad a könyvedet; miről is szól?

A szociális munkásként szerzett élményeimet dolgoztam fel benne. Nem egy-egy életutat mutatok be, hanem minden karakter több volt kliensemből született meg. Kétszázötven és ötszáz közötti volt azoknak a száma, akikkel együtt dolgoztam. A másik szál a könyvben a szociális munkás lánynak az istenkeresését mutatja be, aki kételkedő, szkeptikus, de végül mégis felépül az Istennel való kapcsolata, hite. Van benne még egy romantikus szál is, csak hogy ne legyen annyira nehéz olvasni a könyvet.

Mi hozott változást azokban az esetekben, ahol tanúja lehettél valaki talpra állásának?

Azt tapasztaltam, hogy minden emberi út más. Volt, aki nagyon jól szituált családi háttérből, volt, aki állami gondozásból indult, és ugyanott kötöttek ki: az utcán, drogosként. A talpra állást mindig az hozza, ha talál az illető olyan motivációt, amit képes a szeme előtt tartani azért, hogy változzon. Amikor például a lányok teherbe esnek, és végül úgy döntenek, hogy megszülessen a baba, akkor nagy eséllyel meg is tartják. Ha sikerül őket elhelyezni egy intézményben, egy otthonban, akkor ezen a ponton sokan eldöntik, hogy a gyerekükért hajlandóak változni, leszokni. Nem egy ilyen esetem volt, ahol olyan erőt mozgósított magában a kliens, hogy én sem értettem, hogyan képes erre. Sok ilyen nővel tartom a kapcsolatot. Látom növögetni a gyerekeiket, van, aki azóta férjhez ment; dolgoznak, rendben vannak.

A gyülekezetekben szerinted hogyan segítsünk, hogyan emeljük a másikat?

Ehhez elég, ha nyitott szemmel járunk. A könyvem szerkesztője elmondta, hogy észrevett Budapesten egy földön fekvő hajléktalant, akit láthatóan nem volt jól. Korábban szó nélkül elment volna mellette, de mivel olvasta a könyvemet, nem tudott így tenni anélkül, hogy felhívta volna a mentőket, hogy nézzenek rá a fiatalemberre. Ennyi elég lenne sok esetben.

Lássuk meg, ha valaki szükségben van. Mindegy, hogy ő egy utcán fekvő hajléktalan vagy egy kimerült kisgyerekes anyuka. Kérdezzük meg, hogy tudnánk-e segíteni azzal, hogy a gyerekkel játszunk egy órát, amíg az anyuka kialhatja magát. Vagy mosogassunk el, vasaljuk ki a ruhákat. Bevásárolhatunk egy idősebb testvérünknek. Olyan sok mindenben lehetne segíteni! Szerintem egy ideális gyülekezetben ezeknek maguktól kellene működniük.

Te is szemléletet próbálsz formálni azzal, hogy írsz a blogodban és más fórumokon, és ötleteket adsz az olvasóidnak?

Nem mindig tudatos ez bennem. A saját problémáimból indulok ki, és amikor valamit sikerül megoldani, azt összegzésként szoktam megírni. A blog anya-gyerek témában indult, ezért nagyon sok szülő olvasta, sőt védőnők is, és ajánlották másoknak is. Nekem is segített a történtek leírása abban, hogy feldolgozzam a vetélésemet és amin keresztülmentünk.

Elmondhatom azt is, hogy ezután féltem újra teherbe esni, pedig szerettem volna újabb babát. Akkor Dani Zakariás és Erzsébet történetéről prédikált egyik adventi vasárnapon, és megértettem, hogy Isten megígéri, hogy *Noel*nek fog születni kistestvére. A felépülésem után meglepően hamar – az orvos sem akarta elhinni először – valóban megfogant, majd egészségesen megszületett *Donát* – „Isten ajándéka".

Sokféle csodáról beszámoltál, mégis hogyan biztatnád azokat, akik nem találnak társat, nem születik gyermekük, vagy csak hosszabban elhúzódik az életükben egy fájdalmas, kritikus időszak?

Ilyenben benne lenni mindig reménytelen! Amikor egy hullámhegyen vagyok, és visszanézek, én magam is elcsodálkozom, hogy mennyire kétségbe tudok esni, és mennyire el tudom veszíteni az Isten jóindulatában való bizalmamat. Dani, a férjem szokott elcsodálkozni: „Mintha nem is te lennél!" Mindig azt mondom magamnak mostanában, hogy Istennek minden lehetséges, de ha nem is ment ki egy nehézségből, teher alól, akkor is ő az Isten (vö. Dán 3,17–18). Attól függ a vele való kapcsolatom és a hitem, hogy megadja-e, amit szeretnék, vagy arról szól, hogy van egy alapom: ő az Isten, a Teremtő, ő jó, és jót akar? Elhiszem ezt akkor is, amikor nem az történik, amit én akarok, vagy éppen egy nehézségen, gyászon megyek keresztül? Vagy csak akkor, amikor megkapom, amire nagyon vágyom? Isten legyen stabil alap az életünkben, aki akkor is ott van, amikor éppen nehéz. Ilyenkor is ő vigasztal, megért minket, mellettünk van, és támogat.

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Isteni sugallatok

Nagy boldogság, hogy megadatott az a lehetőség, hogy szólhatok, tanúbizonyságot téve arról, hogy minden egyes nap érezhetem Jézus Krisztus szeretetét és erejét. Szakmai életemben olyan szerepeket kaptam, amelyek nagyon sokszor önvizsgálatra és kérdésfeltevésekre késztettek. Szembesítettek akkori önmagammal, világlátásommal, gondolkodásommal.

Ateista családban születtem. Katolikus szertartás szerint megkereszteltek, de nekem nem adatott meg az az élmény, hogy a szüleimmel templomba járjak. Hosszú keresgélés után jutottam el arra a bizonyosságra, hogy nem csak az anyagi világ létezik, és van egy felsőbb elrendelés. Ez egy folyamat volt, nem tudom tetten érni ennek a pillanatát. Amikor már a főiskolát is elvégeztem, motoszkált bennem a hit utáni vágyakozás. Az ember éli a fiatal életét, amelyben rengeteg bűn van – nem a büntető törvénykönyv ítélete alá eső bűnökre gondolok –, árulások, csalások, hazugságok, amelyekbe én is naponta belesodródtam. Most már tudok erről beszélni, de abban az állapotában az ember nem tud, mert nem mer tükörbe nézni, hogy hogyan is él. De nagy üresség volt bennem mindvégig. Aztán megadatott az első házasságomban, hogy olyan családi környezetbe kerültem, ahol a hitet megtapasztaltam. Ez nagy erőt és lendületet adott abban, hogy ezen az úton kell tovább járnom. A szerepek is úgy jöttek, hogy azokat a kérdéseket tették fel, amelyeket igazán meg sem mertem fogalmazni, de valójában engem is foglalkoztattak.

Nagy állomása életemnek az is, hogy Szent Pétert játszhatom a *Csíksomlyói passió*ban. Alázatra késztetett már a próbafolyamat is, el sem akartam hinni, hogy azokat a mondatokat, amelyeket Szent Péter, hitünk egyik kősziklája mondott, én a színpadon estéről estére elmondhatom. Ezek csak szerepek – gondolhatja valaki kívülről –, csak eljátssza az ember. Igen, bizonyára technikailag is meg lehet oldani ilyen feladatokat, de nagyon bízom benne, hogy tükröződött ezekben az alakításokban az, hogy amikor ezekkel a szerepekkel találkoztam, már nagyon erős volt bennem a hit.

Zala megyében felépítettünk egy fatemplomot a közösségünkkel. Ehhez a magyarországi egyházak segítségét kértem. Abban az időben találkoztam *Ittzés János* püspök úrral, és a Magyarországi Evangélikus Egyház is támogatta ezt az ügyet. Nagy öröm számomra, hogy itt is megköszönhetem, hogy megszülethetett ez a templom.

2000 körül fogalmazódott meg bennem a sugallat a templomépítésre. 2009-ben indítottuk el az építkezést Magyarföldön, egy pici faluban, amelynek már a neve is csodálatos, szimbolikus. Harminchatan laktak ott, amikor én odaköltöztem. Kezdetben nem foglalkoztam a szimbolikával, csak később állt össze a kép a részletekből, amikor a temető melletti fennsíkon megszülethetett a kis ökumenikus templom.

Sokan föltették nekem azt a kérdést, hogy egy színész miért épít templomot. Többen azzal vádoltak annak idején, hogy ez csak intellektuális felbuzdulás, majd abbamarad. Kezdettől fogva rengeteg kudarc ért, de addigra már annyira megerősödött bennem a hit, hogy azt éreztem, ez olyan életcél, amelyet muszáj megvalósítani. Mély elszánás volt bennem. Ennek ellenére a kilenc év alatt sokszor a közelébe jutottam annak, hogy föladom. Különböző falakba ütköztem, természetesen elsősorban anyagi jellegű nehézségekbe, de mindig jött egy újabb sugallat. Amikor mélyen meg tudtam mártózni az imában, és nem csak felületesen imádkoztam, akkor mindig új lendületet kaptam. Ezt máig is csodaként élem meg. Bármilyen magasztosan is hangzik, nem tudok másként gondolni erre az időszakra, mint csodálatos erőpróbára és energiaáramlásra, ami honnan máshonnan jöhetett volna, mint az Istentől.

Erről sokáig nagyon szemérmesen beszéltem. Korábbi életem hatása volt ez, hogy nem kell a dolgokat túlmisztifikálni. De aztán eljutottam oda, hogy ha érdemtelen vagyok az Isten szemében, ha ő nem tart méltónak arra, hogy az ő házát felépítsem, akkor nem fogja engedni, hogy elkészüljön. Amikor ezt meg tudtam fogalmazni, megnyíltak az égi kapuk, megnyíltak az anyagi források, és olyan segítséget kaptam, amelyről addig csak álmodoztam.

Egy körülbelül száz fő befogadására alkalmas kis fatemplomról van szó. Az Őrségben sok faépület létezett, és utánajártam a tervezés előtt, hogy milyen formában építkeztek ott az emberek. Először körtemplomban gondolkodtunk, de az nem lett volna megfelelő méretű. Ezért a tervező úgy gondolta, hogy kettévágja a kört, így meglesz a keleti és a nyugati apszis, közte pedig hosszúkás, párhuzamos fal húzódik kétoldalt, és ettől első ránézésre bárka jelleget mutat. Az építkezés alatt, amikor már állt néhány gerenda, úgy nézett ki, mintha Nóé bárkáját építenénk a dombtetőn. Akkor szerénytelenül elneveztük Őrhajónak, ami az Őrségben őrzi az oda betérő lelkeket.

A katolikus, református és evangélikus egyház támogatásával és nagyon sok ember önkéntes munkájával épült fel a templom. Isten a bankembereket is megszólította, megnyitotta az ő szívüket és pénztárcájukat is. Öt és fél millió forinttal indultunk el 2009 pünkösdjén, amikor letettük az alapfát. Egy évvel később pünkösdkor fölszenteltük a templomot. A teljes belefektetett összeg végül elérte a negyvenmillió forintot, ehhez jön még a nehezen forintosítható, sok önkéntes munka. Ha előre tudtam volna, hogy ekkora összeget kell összegyűjtenem, azt mondtam volna, hogy ezt nem fogom tudni teljesíteni.

Nagyon hálás vagyok a templomért, ez az életem egyik legnagyobb elismerése. Nagyon fontosak a szakmai díjak is, de

hogy lehetőséget kaptam, és Isten megnyitotta az ő ereje által azokat a forrásokat, amelyek segítettek felépíteni a templomot, ez csodálatos bizonyosság számomra. Sokáig azt mondtam, hogy ennél többet nem lehet tenni egy embernek. De szerencsére lehetett, azóta a családomat tartom életem főművének.

Ha a próbatételeket kiálljuk, akkor van remény, van hová fordulni. Direkt nem azt a szót használom, hogy menekülni, mert ez nem menekülés, hanem felemelkedés. A problémák, nehézségek megoldása is fölemelkedés. Én ezt megtapasztaltam.

Végezetül hadd olvassam fel *Reményik Sándor* egyik versét.

Békesség Istentől

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – a szív,
Amíg ver, mindörökre nyugtalan.
De mindörökké nyughatatlanul,
Istentől mégis Békessége van.
Nyugalma nincs, de Békessége van.
Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – vihar,
Örök hullámzás a víz felszíne.
De lent a mélyben háborítlanul
Pihen a tenger s az ember szíve,
Hadd hullámozzék a víz felszíne.
Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – s ez a
Nyugtalanság, mint a járvány, ragad.
Te sugarazd szét békességedet
És szóval, kézfogással másnak add.
Az Isten Békessége is ragad.
Békesség Istentől.

Reggel mondd, délben mondd és este mondd
A Feltámadott első, szép szavát.
És ragyogóbbá lesz a reggeled
És csillaghímesebb az éjszakád.
És békességesebb az éjszakád.
Békesség Istentől.

Békesség Istentől: mi így köszönjünk,
Hogy köszöntésünkben lélek legyen –
Vihartépett fák – ágainkon mégis
Vadgalamb búg és Békesség terem.
Békesség: köszöntésünk ez legyen.
Békesség Istentől.

RÁTÓTI ZOLTÁN

A Jászai Mari-díjas, érdemes és kiváló művész tanúságtétele a Deák téri országos evangelizáción hangzott el 2020. október 10-én.

Elhallgatott kereszténynyüldözés

Képzeld el, hogy karácsonykor templomba mész a családoddal. Képzeld el, hogy a templomba berontanak a fegyveres terroristák. Képzeld el, hogy a karácsonyi ünnepi öltözetükben, vérbe fagyva látod a templom padlóján a szeretteidet.

Képzeld el, hogy senki sem foglalkozik a világban a családtagjaid mártírhalálával.

Képzeld el, hogy amikor szót emelnek a nevedben a diplomácia színterein, akkor mások tagadják, hogy a hitük miatt gyilkolták meg őket.

És képzeld el, hogy ez nem képzelet – ez a valóság: templomtámadás, emberrablás, keresztények kivégzése. A meghitt, bensőséges ünneplés helyett Nigériában és más országokban ez volt a karácsony.

Ahogy az is valóság, hogy miközben egyre több helyen zajlik kereszténymészárlás, a minden másért krokodilkönnyeket hullajtó liberális média részéről csak cinkos hallgatás van.

Pedig amíg mi szenteste a karácsonyfa körül álltunk, addig Nigériában két templomot és egy kórházat gyújtottak fel iszlamista dzsihadisták.

Amíg mi családunk körében ünnepeltünk, addig az Iszlám Állam nyugat-afrikai ágának (ISWAP) terroristái tizenegy keresztényt raboltak el.

Amíg mi a karácsonyi ebédet fogyasztottuk, addig terroristák teherautókkal és motorkerékpárokkal hajtottak végig egy keresztények lakta településen, és válogatás nélkül lőttek az emberekre.

Amíg mi két ünnep közt családi filmnézéseket tartottunk, a terroristák azt vették videóra, hogy az elrabolt keresztény túszok közül öt embert hátrakötözött kézzel térdeltetnek, kimondatják velük, hogy „keresztény vagyok", és kivégzik őket.

Mindezek után képzeld el, hogy a helyi keresztények ennek ellenére a következő vasárnap is elmennek szentmisére, mert vallják és élik a hitüket.

Van az a pont, amikor nincs és nem is lehet helye a korrektkedő mellébeszélésnek: ezek a drámai események is annak jelei, hogy napjaink legelhallgatottabb emberi jogi válsága a kereszténynyüldözés. Egyedül Nyugat-Afrikában 2009 óta már több mint 32 ezer keresztényt öltek meg a szélsőségesek.

Isten nyugosztalja az áldozatokat, a Hungary Helps – Magyarország segít program pedig idén is ki fog állni az üldözött keresztényekért.

AZBEJ TRISTAN

A Miniszterelnökség Üldözött Keresztények Megsegítéséért és a Hungary Helps Program Megvalósításáért Felelős Államtitkárságának vezetője

A valódi szabadság: Isten kezébe tenni az életünket

Csadó Balázs evangélikus lelkésszel megtérésről, hivatásról, gyülekezetről beszélgettünk.

Albertirsán élsz, az Irsai Evangélikus Egyházközség lelkésze vagy. Mennyire kerültél távol a szülői háztól, amikor az első szolgálati helyedként ide költöztél?
Nógrád megyéből, Szügyből származom, ami nincs olyan távol innen. A város mindkét gyülekezetében szolgáltam, egy évet Albertiben, majd áthelyeztek Irsára, ahol közel tíz éve élünk a családommal.

Milyen gyerekkorod volt? Hogyan vezetett az utad a lelkészi hivatásig?
Meghatározó volt, hogy mindig is jártunk a Szügyi Evangélikus Egyházközségbe. Eleinte nem kötött le a dolog, de ott voltam az istentiszteleteken, a gyerekbibliakörökön, a táborokban. Amikor a konfirmációm után *Blatniczky János Dániel* és felesége kerültek a gyülekezetbe lelkésznek, akkor kezdtem komolyabban foglalkozni a hit dolgaival. Jó ifjúsági közösségünk volt, és én is bekapcsolódtam a zenélésbe. Az egyik helyi tábor alkalmával tértem meg, többekkel együtt. Ez meghatározó élménye volt annak a nyárnak. Attól kezdve mi, fiatalok nagyon komolyan vettük a szolgálatot. A gimnáziumi éveim vége felé érlelődött meg bennem, hogy a teológiára hív Isten. Előtte sokat imádkoztam, hogy mutassa meg, hogy hol is lesz pontosan az én helyem. Az *Útmutató*ban olvasott, Római levélben található ige szólt hozzám: „…megbánhatatlanok az Isten ajándékai és az ő elhívása" (Róm 11,29). Ez világossá tette, hogy amiben tálentumom van, azt a lelkészségben tudom a leginkább kamatoztatni.

Mégis, hogyan fordult át benned, hogy a tehetségeidet, adottságaidat nem a saját karriered, hanem Isten szolgálatába állítod?
Az, hogy elkezdtem zenélni, összefüggött az ifjúsággal. Egy idő után szerettünk volna saját zenéket írni, többen együtt, ebből született a M.Is.K.A. együttes (a név eredete: Mi ISten Követői vAgyunk – *a szerk.*). Nem is volt igazán kérdés, hogy a világi karrier vagy ez az utunk. Emellett ott volt a sport is. Válogatott futó voltam, nyertem országos bajnokságot, gimnazistaként felnőttek között értem el kiemelkedő eredményeket. Amikor láttam, hogy nem fér össze az egyetem a profi karrierrel, a sportot teljesen elengedtem. Most köszön vissza ugyanakkor, hogy mennyi mindent tanulhattam a sportból, amit a lelkészi munkában is fel tudok használni. Alázatra tanított a futás, vagy inkább azon keresztül Isten. Evidens volt számomra, hogy ezeket a dolgokat Isten dicsőségére használjam.

Visszakanyarodva kicsit: mit jelentett számodra a megtérésed?
A megtérésem egy balul elsült szügyi táborhoz kapcsolódik. A szolgálatra érkező amerikai fiatalok gyerektáborra készültek, mi pedig nem egészen kisgyerekek voltunk… Isten végül annyira megáldotta azt a tábort, hogy öten is megtértünk. Én erőteljes élményként éltem meg ezt. Egy kép jelent meg előttem. Mintha egy vonatra készültem volna felszállni, és féltem, hogy valahogy be fogok csúszni a peron és a vonat közé. Együtt imádkoztunk egy szintén velünk táborozó teológussal, hogy meg tudjam tenni a szükséges lépést. Ezután nagyon megkönnyebbültem, és nem éreztem tovább azt a terhet. Hatalmas örömmel mentem haza a táborból este, még a szüleimet is felkeltettem: „El kell mondanom, hogy milyen jó dolog történt velem: most már tényleg hiszek!"

Csodálatos volt, ahogy a rá következő vasárnapon öten ki tudtunk állni a gyülekezet elé, és bizonyságot tudtunk tenni; elmondtuk, hogy mit éltünk át. Onnantól kezdve tényleg Istenre bíztam az életem irányítását. A mai napig vannak élethelyzetek, amikor szeretné az ember visszavenni az irányítást, de alapvetően innen datálható, hogy Istenre bíztam az életemet.

Te is küldetésednek érzed, hogy hasonlóképpen tudj mások életében hatni, mint ahogyan a melléd állók segítségedre voltak a hitre jutásodban?
Én arra próbálom mások figyelmét felhívni, hogy Isten nem önkényesen akar uralkodni rajtunk, hanem a terhektől akar megszabadítani bennünket – és ez hatalmas lehetőség, ajándék! Sokszor az ember negatívan fogná fel, hogy nem maga irányítja az életét, pedig iszonyú nagy teher, ha elhisszük, hogy minden rajtunk múlik. És óriási pofonokat kapunk, amikor rádöbbenünk, hogy ez nem így van. Például most, ebben a járványhelyzetben is, vagy amikor a szeretteink koporsója mellett kell megállnunk. Bizony rá kell döbbennünk, hogy nem tudunk befolyásolni szinte semmit, ami igazán fontos. Azt mondják, hogy bármi lehetsz, ha hiszel magadban, de ez nem igaz. Szeretném, hogy az emberek meglássák, hogy nagyon nagy szabadság az, ha Isten kezébe tudjuk átadni az életünket. Isten az, aki ténylegesen tud nekünk segíteni és megoldásokat kínálni.

Fontosnak tartom, hogy észrevegyék, hogy az Isten igéje nem elmélet, hanem a mindennapi életünkkel kapcsolatban kaphatunk belőle útmutatást. Visszaemlékezhetünk a tavalyi karanténidőszakra, amikor hihetetlenül sok bátorítást kaptunk a bibliaolvasó *Útmutató* igéiből. Ezt a gyülekezeti tagok is visszajelezték, amikor telefonon kerestem meg őket. Sokan teszik fel a kérdést mostanság: Hogyan tovább? De szerintem az igazi kérdés az: Kivel tovább? A „hogyan"-ra az emberiség eddig is gondolt valamit… Meg lehet nézni, hogy hova jutottunk. Ha megvan, hogy kivel, a hogyan is tisztázódik majd.

Az evangélikus egyház gyermek- és ifjúsági bizottságának tagja vagy. Sok éve szervezel nyári ifitáborokat. Szerinted milyen módszereket érdemes és szabad használni, hogy a fiatalokat elérje Isten üzenete?
A bánki országos ifjúsági tábort már nagyon régen szervezzük. Egyrészt azt kell látni, hogy a mai fiataloknak egészen más az élethelyzetük, mint akár csak az én gimnazista éveimben. Ha ők időt szánnak akár ifjúsági órára, akár táborra, az már nagyon jó dolog. A másik, hogy kreatívak, ügyesek, és nagyon sok mindent tudnak. Érdemes ezért bevonni őket, mert akkor érdekeltek lesznek az adott dologban. A táborokkal kapcsolatban alapvetően fontosnak tartom, hogy szerezzenek élményeket. Vízpart, sok sportfeladat, játék… Ez nem jelenti azt, hogy a tábor hitbelileg nem áll nagyon erős alapokon. Gondoljunk csak bele, a hívő keresztyén ember

élete sem csak a templomra korlátozódik, hanem bárhova megyek, hívő keresztyén vagyok. Ha szórakozom, akkor is az vagyok, ha a családommal vagyok, akkor is, sőt a munkahelyemen is... A másik dolog, hogy olyan kérdéseket veszünk elő a Biblia alapján, amelyek ténylegesen kérdései az adott korcsoportnak. Nagy öröm látni a fiatalokon, amikor rádöbbennek, hogy az őket érdeklő témáról egy „ősrégi könyv" komoly és hasznos dolgokat írt meg. Én azt tapasztalom, hogy a fiatalok megszólíthatóak az Isten igéjével, és igenis dolgozik közöttük a Szentlélek. Jó velük beszélgetni! És nagyon becsülöm bennük azt, hogy meg merik osztani a gondolataikat. Ha az ember komolyan veszi őket, akkor ők is komolyan vesznek minket és az üzenetünket.

Úgy tudom, hogy játszol az albertirsai focicsapatban. Az egyház és a gyülekezet is valahol csapatjáték. Hogyan találhatja meg benne a helyét olyan sokféle ember?

Már Felsőpetényben játszom, de nem minden meccsen tudok ott lenni. A labdarúgáson keresztül is sok mindent meg lehet tanulni. A csapatjáték nagyon fontos a gyülekezeti életben is, ugyanakkor ez nem egyszerű kérdés... Néha az az érzésem, mintha mi, keresztények a Bajnokok Ligájában akarnánk játszani, így annak, aki csak egy kis örömfocira vágyik – adott esetben focitudás nélkül –, nincs is keresnivalója közöttünk... Persze nem ezt kommunikáljuk, sőt azt mondjuk, hogy ide mindenkit várunk, jöjjenek be hozzánk... Csak kérdés számomra, hogy az a templomajtó milyen. Sokszor azt érzem, hogy olyan, mint a gyerekjáték, ahol a csillag, kör vagy négyzet alakú lyukon át kell betenni az oda való darabot. Igen, jöjjön bárki, de csak egy bizonyos ember alakú az ajtó. Legyen ugyanolyan, mint mi.

Nem a hitbeli, hanem a kevésbé fontos, ízlésbeli kérdésekről beszélek. Van, hogy egy közösség például egy tradíciót túlhangsúlyoz. Ugyanakkor el kell dönteni, hogy akarjuk-e, hogy jöjjenek, vagy sem. Ha igen, akkor nem kell azon meglepődni, sőt örülni kell, ha bűnös emberek is jönnek. Merthogy mindannyian azok vagyunk, és Jézus tisztít meg minket. Ha menne nélküle is, akkor felesleges lenne a templomba és Jézushoz mennünk. Ez nem azt jelenti, hogy akkor bárhogy viselkedhetek, és nincs szükségem változásra, de nem mindegy a sorrend!

Keresztyénként testvérei vagyunk egymásnak. Nézzünk meg két testvért – ugyanolyanok? Nem! Az is előfordul, hogy civakodnak. Minden társas kapcsolatunk ilyen! Nyilván kapunk Istentől útmutatást ehhez. Van, hogy határozottan és keményen, és ebből tanulni kell. Visszautalva a labdarúgásra; hiába nagyon jó valaki, ha önzőzik, és csak „örökölni lehet tőle a labdát". Sokkal eredményesebb, ha passzol is az ember, és utána együtt lehet örülni a gólnak. Lelkészként is fontos, hogy felfogja az ember, hogy nincs egyedül. Támogatni kell, el kell ismerni a munkatársakat, akiket szintén Isten hívott el, csak más feladatra.

Manapság sokan a saját életüket építgetik. A hitüket is így élik meg, egyedül. Mi a véleményed a magánkeresztyénségről?

Önkritikaként is értem ezt: ha nem olyanok a közösségeink, amilyeneknek lenniük kellene, ha a szeretet csak egy sokat emlegetett, kiüresedett klisé, akkor teljesen normális, ha valaki azt mondja, hogy ez egy rossz közösség, nem akarok oda menni. Ez ennyire egyszerű! Hiába hangzik Isten igéje, ha egy idő után úgy érzem, hogy megfojtanak, bántjuk, kibeszéljük egymást, akkor ez taszítóvá válik. Ilyen szempontból meg tudom érteni, hogy van egy elfordulás az emberek részéről. Persze nyilván sok esetben ez kifogás is lehet.

Lehetnek időszakok, amikor az ember egyedül is megvan a hitével. De mi van, amikor meginog? Amikor bátorításra, a testvérek imádságára lenne szüksége? Nem biztos, hogy a közösség akkor mutatja meg az erejét, amikor jól vagyunk. Emellett azt gondolom, hogy Isten vízióját kell meglátnunk a közösséggel kapcsolatban. Az, hogy egy közösség „defektes", nem azt jelenti, hogy a közösség mint elv, eszme nem jó. Nem véletlenül alakultak a közösségek a Szentlélek munkája nyomán. Az, hogy vannak válások, nem azt jelenti, hogy a házasság rossz lenne! A közösségeinket meg kell vizsgálni: van-e kommunikáció? Isten után haladunk-e, vagy közösségileg megyünk a saját fejünk után? Nézzük meg, hogy adott témákban, döntésekben mennyire vesszük alapul a Bibliát. Isten nagyon sok áldást tud adni a gyülekezeti közösségeken keresztül, ha engedjük, hogy olyanok legyenek, amilyennek ő szeretné.

Óvodáskorú a kisfiatok, és nemrég született a kislányotok. Hogyan tekintesz az ő jövőjükre? Mit kérsz nekik legfőképpen imádságban?

Amit nyilván szeretnék, hogy boldog, lelkileg-testileg egészséges felnőttként élhessenek majd, és hogy tudjanak alkalmazkodni ahhoz, ami következik. A keresztyén nevelés azt jelenti, hogy szeretettel mellettük vagyunk. *Panna* még kicsi, de *Boti* már nagyon sokat kérdez, akár a halállal, mennyországgal kapcsolatban is. A kérdések nyomán van lehetőség, hogy bizonyságot tegyünk az ő szintjén. Néha meglepődünk, hogy ez a szint magasabb, mint először gondoltuk volna. Az Istentől kapott értékrend szerint próbálunk mellettük lenni és szeretni őket. A jövőn pedig azért nem gondolkodom, mert ha ők is úgy fognak felnőni, hogy tudják, hogy Isten mellettük van, akkor bizonyos szempontból mindegy, hogy milyen világ lesz. Ha Isten kezében tudják majd az életüket, akkor biztos helyen lesznek, és nem kell majd aggódniuk – ahogy nekünk sem.

E. K. J.

Kitekintés

Böjte Csaba üzenete a kórházból: Él az Isten!

A ferences szerzetes testvérnek is pozitív lett a koronavírustesztje tavaly november közepén. Kórházba szállították, és a közösségi oldalán posztolt. „A kiszolgáltatottság állapotában tanuljuk meg tisztelni az orvosokat és általuk a gyógyító Teremtőt. Ő erős kézzel, nyújtott karral fogja a kezünket, és biztos lépésekkel vezet és forgat a maga koreográfiája szerint. Nem tudom, hogy mit hoz a holnap, de bizalommal nézek a jövőbe, nyitott vagyok, hisz tudom, hogy minden pillanat, amit Mesteremmel tölthetek, ajándék, áldás, élet nekem és környezetemnek! A bizonytalanságon túli egyetlen bizonyosság az, hogy a világot tovább teremtő, nagy Isten gyermekei vagyunk! […] Istennek hála, jobban vagyok!" – adta hírül Csaba testvér.

Megnyílik Betlehemben a Háromkirályok háza: a találkozás, a párbeszéd helye

Betlehemben nyitja meg kapuit 2021-ben a Születés bazilikától néhány lépésre található Háromkirályok háza. A kétemeletes épület földszintjén kulturális kezdeményezésekre és találkozókra alkalmas helyet alakítanak ki. Ennek célja, hogy helyszínt adjon Jézus születéstörténetének elbeszélésére, az együttélés és a helyi közösségekben őrzött keresztyén üzenet szépségének megosztására is. A projekt egyik célja a segítségnyújtás a helyi palesztin fiataloknak, akik szenvednek az elszigeteltség, a szegénység, a munkanélküliség és a jövő reményének hiánya miatt. Hátrányos helyzetüket még tovább rontotta a Covid19-vírus miatt kialakult vészhelyzet.

Már a Biblia korában is volt ipari ólomszennyezés

Ipari eredetű ólomszennyeződést találtak a vaskorban az Izrael földjén élt emberek maradványaiban – olvasható a *Háárec* újság honlapján. A bibliai korokban, háromezer évvel ezelőtti városias települések temetőiben elhantolt csontvázak fogainak vizsgálatából kiderült, hogy már abban az időben is környezetszennyezés sújtotta az embereket, elsősorban ólom került a szervezetükbe. Fogminták vizsgálata alapján állapították ezt meg izraeli geológusok és régészek. Ennek oka az emberi kapzsiság lehetett akkor is. Az ezüstbányászatnak az ólom a melléktermék, és nagyon megnövekedett az ezüstkereskedelem. Ősi kérdés az ember életét veszélyeztető környezetszennyezés.

Budapest legrövidebb utcája kétszáz éve viseli észrevétlenül a *Miatyánk* nevet

A Deák Ferenc utcát és az Erzsébet teret összekötő kis köznek a neve ez. Nevét még a legzordabb időkben sem változtatták meg, nem is törölték a hivatalos nyilvántartásból, egyszerűen csak nem használták. Titka, hogy nem írták ki se az épületekre, se a térképre. Megtehették, hiszen ide nem nyílt egyetlen kapu sem, vagyis az utca létezett is, meg nem is. Az 1820-as években nevezték el a Miatyánk kezdő szavairól Pater Noster Gassének (Pater Noster köz), amelynek magyar alakját – Miatyánk utca –1873-ban törvényesítette a Fővárosi Közmunkák Tanácsa. Az utcácska onnan kapta a nevét, hogy egy miatyánknyi idő alatt lehetett rajta végigmenni a templomhoz.

A halálbüntetés eltörlése

Minden évben november 30. a *Városok az Életért* mozgalom világnapja. 1786-ban ezen a napon törölte el a Toszkán Nagyhercegség a halálbüntetést – a világon elsőként. Magyarországon harminc éve, 1990-ben szüntették meg ezt a büntetési nemet. 2018-ban mindössze húsz országban hajtottak végre kivégzést. A témáról újra és újra vita robban ki egy-egy brutális bűncselekmény után.

Terence Hill – Don Camillo és Matteo atya

A híres olasz színész saját bevallása szerint sok éve gyakorolja az isteni irgalmasság tiszteletét, és szerinte az Istennel való viszony olyan bensőséges kapcsolat, amelyet mindenkinek meg kellene tapasztalnia. *Assisi Szent Ferenc* a példaképe. Az is érdekes, hogy soha nem vállalt el olyan filmszerepet, amelyben gonosztevőt kellett volna alakítania. Istenhitét a szüleinek köszönheti. Gyermekkora óta hívő, és úgy véli, „így vagy úgy, de mindenkinek van kapcsolata Istennel". *Király Levente* új könyvéből (címe: *Zsugabubus*) többet is megtudhatunk a nagy művész hitéről és nemes gondolatairól.

Sokkal többen vettek Bibliát a koronavírus idején

A LifeWay Research keresztyén kutatószervezet legújabb kutatási adatai szerint 2020. április és június között különösen megnőtt a bibliaeladások száma. Ennek oka, hogy az emberek reményt és gyógyulást keresnek a világjárvány idején, amely rendkívül nagy nehézségeket hoz sokak számára. „Ez semmiképp sem lehet véletlen, hiszen az emberek a Bibliához fordulnak a reménytelen helyzetekben." A kutatószervezet vezetője hozzátette, hogy az emberek reményt nyernek a Szentírásból, mert látják, hogy Isten velünk van a szenvedésekben is. A statisztikák szerint 2020 áprilisa óta 62%-kal nőttek az eladási számok, és az emberek többsége online rendelt Bibliát, nem pedig személyesen vásárolt. Az Alabaster Co. nevű, Bibliákat kiadó cég 2019 óta 143%-os növekedést tapasztalt az eladások számában.

Csókay András könyve

Az idegsebész orvos *Orvosmissziók Jézus-imával – Lelki napló a nigériai missziótól a bangladesi ikrek szétválasztásáig* című könyvét a Szent Gellért Kiadó adta ki tavaly karácsony előtt. Csókay András az elmúlt öt esztendő eseményeit írta le, a főcím pedig arra utal, hogy megköszöni, hogy a mennyei orvostól kapott olyan áldást, amelyet továbbadva reménységgel tud gyógyítani. A könyvbemutatón elhangzott egy nagyon fontos lelki tanács is, amely *Szent Ignác* mondása: „Cselekedj úgy, mintha minden tőled függne, de imádkozz úgy, hogy tudd, minden az Istentől függ." A világhírű orvosprofesszor életének megrázó és izgalmas eseményeit ismerhetjük meg ebből a műből.

Az egyházi iskolák helyzete Hollandiában

A holland parlament képviselőinek többsége támogatja azt az indítványt, amely nem engedné meg az egyházi fenntartású iskoláknak, hogy elutasítsák az LMBTQ-közösséghez tartozó (leszbikus, meleg, biszexuális, transzszexuális, interszexuális vagy queer) diákokat – adta hírül 2020 novemberében a NOS holland médiaszolgáltató. Az előterjesztést a liberális, a szocialista, a zöld- és a munkáspárti képviselők is támogatták Hollandiában. *Arie Slob* kereszténydemokrata oktatási miniszter ellenezte az előterjesztést.

Jelentős változások Irakban a keresztyének ügyében

A keresztyénektől elbitorolt javak visszaszolgáltatásáért felelős bizottságot hoznak létre Irakban. Az iraki Parlament elrendelte egy bizottság összeállítását, azzal a megbízással, hogy összegyűjtsék és ellenőrizzék a keresztyén tulajdonosok ingatlanjavainak elbitorlásáról szóló jelentéseket és panaszokat, amelyeket az elmúlt évben az ország különböző tartományaiban jegyeztek be. A program célja az igazság helyreállítása, véget vetve a „keresztyén testvérek" tulajdonjogait sértő cselekményeknek. Azokat a keresztyén családokat is kérik, hogy jelezzék a törvénytelen kisajátításokat, akik az elmúlt években elhagyták az országot.

Istenben bízva szabadult meg az alkoholizmustól Sir Anthony Hopkins

Az Oscar-díjas művész alkoholizmussal küzdött karrierje elején, de élete teljesen megváltozott, amikor 1975 decemberében azzal a kérdéssel szembesült az Anonim Alkoholisták nevű csoportban: „Miért nem bízol csak Istenben?" Ez hatalmas és váratlan fordulatot eredményezett az életében, és „ezután pedig az alkohol utáni vágyam sosem tért vissza". A híres sztár egy interjúban elmondta, megértette, hogy az élet és a halál között kell választania, és az életet választotta (vö. 5Móz 30,19). A színész bejelentette, hogy negyvenöt éve nem ivott alkoholt.

Új trend: növekszik a hívő tinik száma Nagy-Britanniában

Nagyobb valószínűséggel többen hisznek Istenben a brit tinédzserek, mint az Y generáció tagjai közül – mutatta ki a *Britain's Generations Z* című kutatás. A YouGov idén novemberben kimutatott statisztikája szerint a 16 és 24 év közötti britek 23%-a hisz Istenben, ezenkívül 13% hisz valamilyen természetfeletti erő létezésében. Ehhez képest a 25 és 39 év közötti angol polgároknak csak a 19%-a hisz Istenben, és csak 16% gondolja úgy, hogy egy nálunk nagyobb szellemi erő irányítja a világot. A tinik hitének erősödése új trendre utal – jelentette ki egy szociológus. Az Egyesült Államokban nem mutattak ki hasonló statisztikákat – állítja *Ryan Burge* politológus. Amerika lakosságának többsége vallásos, de a 18 és 24 év közöttiek kevésbé hisznek Istenben, mint a 25 és 40 év közötti korosztály.

Makovecz Imre által megálmodott gyönyörű katedrális épülhet Budapesten

Az építésznek éppen Budapesten nem áll egyetlen középülete sem, ott, ahol született, alkotott és meghalt. A mester élete végéig dolgozott azonban egy különleges templom tervein. A katedrális legvégső formájának terveit halála után barátja, *Nagy Ervin* a legkorszerűbb módszerekkel fejezi be. „A templom a magyarság és az európai keresztyénség szimbolikus zarándokhelyévé válhat, amely képes pasztorálni, megtéríteni, nagy hatást gyakorolni hívőre és nem hívőre egyaránt. Jelet kell adni, meg kell vallani a hitünket – fogalmazott *Makovecz Pál*, a Makovecz Imre Alapítvány elnöke –, hogy megérinthessük azokat is, akik számára mindez ma még távoli."

Keresztyénség a nagyvilágban

A vallásüldözés a nagyvilágban 80%-ban a keresztyéneket sújtja. Mindennap tíz-tizenkét keresztyén hittestvérünk hal meg világszerte a hite miatt. Afrika országaiban a legsúlyosabb a keresztyénüldözés, közülük is kiemelkedik Nigéria. Ott tavaly karácsonykor templomot és kórházat is felgyújtottak a keresztyéngyűlölők. Mégis Afrikában nő a legnagyobb mértékben a keresztyének száma.

Összeállította: Ribár János

Legyen munkátokon áldás!

Egy régi találkozás Váci Mihály költő édesanyjával

„Kérdem anyámtól: ugye, édesanyám, most már fogok iskolába járni? Megállt, és csak nézett rám könnyes szemmel, csak ennyi volt a válasza: egy frászt! Tudod, hogy neked a két kicsivel kell maradni! Én nagyon sírtam, ő is sírt, azután elköltöztünk, anyám elment dolgozni, Jani is. Én maradtam a két kicsivel, etettem őket, mostam, takarítottam."

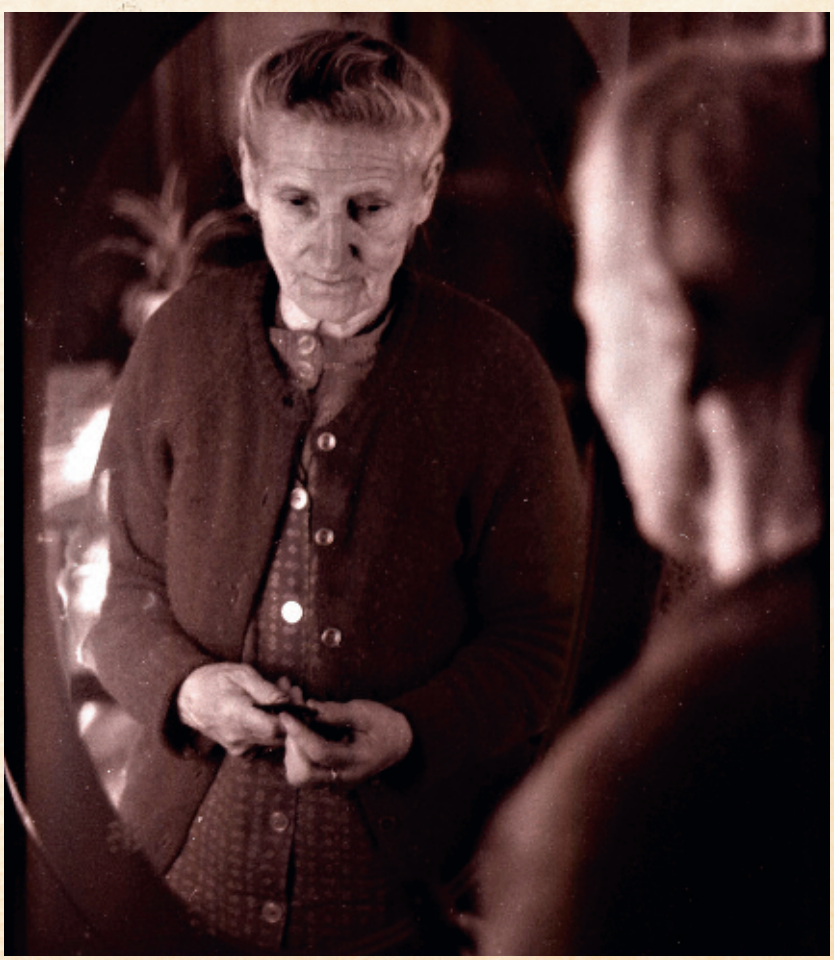

Fotók: SzJ

Váci Mihály (1924–1970) a nyíregyházi tanyavilágban született evangélikus családban. Nagy szegénységben éltek. TBC-s nagyanyjától már gyermekkorában elkapta a betegséget.

Szív szerint hitt a szociális eszmékben. A rendszer költője lett. Iskolai ünnepségeken mondták verseit. Nem szakadt el a lelki-szellemi gyökerektől.

Őszinte igazságkeresése, jó szándéka küzdelmekkel járt a diktatúrában. Végül negyvenhat éves korában Hanoiban váratlanul elhunyt.

Édesanyja könyvet is írt róla, amelynek fia versének címét adta: *Legyen munkátokon áldás!*

1980-ban meglátogattam Váci Mihálynét tanyáján. Akkor készültek a fényképek.

Szeverényi János

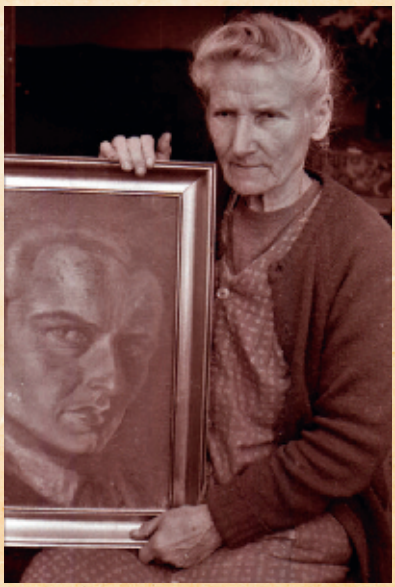

Amikor Váci Mihály Párizsban járt, a születésnapját magányosan ünnepelte. Ekkor írta a következő sorokat:

Csak a négerek ültek egyedül
meg én.
Én sápadtan a vágytól,
ők meg feketén.
A kívülrekedtek
Párizs közepén.
Csak a négerek meg én,
sápadtan fehéren –
ők meg feketén.
Sápadtan én,
ők feketén.
Csak a négerek
meg én.

Amikor az elvtársak hideg távolságtartással fogadták országgyűlési beszédét, így ír édesanyja: „Ez a felszólalás nem volt mindenki tetszésére. Sokan megbökkentek. Érezte ő ezt, és ezután írta a »Te bolond« című versét."

„Most már megbékélve, virágjaim közt egyre inkább úgy élek, ahogy Mihály fiam írta, mert igen, nekem is írt verset:

»Ül az Anyám a templomban,
térdeplő, guggoló padban.
Imádkozik...
[...]
De az fáj, jaj! Csak az fájna
ha meghalni úgy találna,
hogy mindarra, mit én hittem,
hiszek, s mire sorsom tettem,
áldását ő nem adná rá,
két szent karját ki nem tárná,
mosolyogva életünkre,
elrebegve: – ‚Hát segítsen
meg titeket a jó Isten!'

Ó, mert akkor, tudom, biztos
győz, ami küszködik itt most:
– hogyha ő és minden anya
mireánk áldását adja;
ha minden egyszerű ember
mélyen meghatódva elkel,
s karjaikat felénk tárják:
– Legyen munkátokon áldás!«

Hát gyermekeim, kívánom:
Legyen munkátokon áldás!"

Weltler Sándor

A legüldözöttebb vallás

Képzeljük el... 2020 karácsonya van. Még frissek bennünk az emlékek. A hangulatok, illatok, ízek és persze arcok, beszélgetések, jóízű kacagások. Bár a vírus erősen megtépázta a lehetőségeinket, no de mégis, a karácsony azért karácsony volt most is. És természetesen voltunk templomban is. Ha nem, akkor is legalább megnéztünk a tévében egy istentiszteletet. Mert az ünnep nem lett volna az emberré lett Isten nélkül.

És amíg mi karácsonyt ünnepeltünk, addig Nigériában, Owerri városában december 27-én vasárnap *Moses Chikwe* római katolikus segédpüspök éppen hazafelé tartott autójával. Egy közeli plébánián volt, ahol misézett. Fegyveresek támadták meg, és elrabolták őt a sofőrjével együtt. A nigériai katolikus televízió igazgatója, *Patrick Alumuku* elmondta: „Nagyon aggódunk, mert Moses Chikwe elrablása a korábbi esetekhez képest szokatlan... Erőszakra utaló nyomokat is találtak az autóban, de nincsenek vérnyomok. Még furcsább, hogy a püspök autóját visszavitték. Az emberrablók az autóban hagyták a liturgikus kellékeket... Mindeddig senkit nem kerestek meg azzal, hogy váltságdíjat követelnek." (Forrás: *Vatican News*)

Moses Chikwe esete sajnos csak egy a számtalan hasonló tragédia közül. December 15-én egy paptársát ugyanígy elrabolták fegyveres terroristák. Nigéria Afrika legnépesebb országa, közel kétszázmillióan élnek itt. A lakosság fele keresztyén. Az északi és keleti tartományokban ellenben sok muszlim is él, és ebben a térségben évek óta két terrorszervezet tartja rettegésben a keresztyéneket, a Boko Haram és a fulani pásztorok. Rendszeresen rontanak rá templomi esküvők násznépére, misén részt vevő gyülekezetekre, vagy rabolnak el keresztyén leányiskolából diáklányokat. Aztán vagy váltságdíjat követelnek, vagy egyszerűen megölik a foglyaikat. A rendőrség tehetetlen, vagy nem is akarja valójában fölvenni a harcot a terroristákkal. Hiteles adatok szerint csupán 2020-ban legalább háromezer (!) keresztyént gyilkoltak meg a hitéért ebben az országban. Bár Nigéria alkotmánya garantálja a demokráciát és a vallásszabadságot, az ország muszlim elitje immár tizenkét államban vezette be a saríát (iszlám törvénykezés). Törvények tiltják a keresztyéneknek, hogy például templomok építéséhez földet, telket vásároljanak. Nigéria túlnyomórészt keresztyén körzeteiben viszont a muszlimok szabadon építhetnek mecseteket és gyakorolhatják hitüket.

Nigéria csak egy azon országok közül, ahol keresztyén embereket naponta üldöznek hitük miatt. Az Open Doors az egyik legnagyobb és legismertebb szervezet, amely immáron több mint hatvan éve figyeli a világban a keresztyénüldözés helyzetét. A szervezet évente közzéteszi az üldözött keresztyének helyzetét vizsgáló jelentését, az úgynevezett *Világüldözési index*et, amely annak az ötven országnak a rangsorát tartalmazza, ahol a keresztyének leginkább szenvednek el üldöztetést. Becslések szerint ezekben az országokban jelenleg mintegy 260 millió keresztyén szenved a magas fokú, esetenként szélsőséges üldöztetésektől. Mindemellett az Open Doors projektjei sokrétűen segítik az üldözött keresztyén embereket.

Open Doors
Serving persecuted Christians worldwide

Hilfsaktion Märtyrerkirche

ADF INTERNATIONAL

OBSERVATORY ON INTOLERANCE AND DISCRIMINATION AGAINST CHRISTIANS IN EUROPE

Támogatják a keresztyén vezetők képzését, önkéntes munkát végeznek a foglyok között, munkatársaik részt vesznek a sürgősségi segély- és traumamunkában, Bibliákkal és keresztyén irodalom terjesztésével erősítik az üldözötteket, valamint sokrétűen támogatják a meggyilkolt keresztyének családtagjait. Mindemellett kiterjedt kapcsolatrendszerén keresztül az Open Doors kiadványokkal, előadások szervezésével szolgáltat információt a keresztyénüldözés aktuális helyzetéről, és közös imádságokra buzdítja a keresztyén közösségeket, egyéneket.

De nem csak egyházi személyeket érnek támadások. Az ENSZ bejelentése szerint ugyancsak a közelmúltban, november 28-án a Boko Haram fegyveresei több mint száztíz keresztyén földművest mészároltak le Zabarmari településen, az észak-nigériai Borno államban fekvő Jere környéki rizstermesztők közösségéből. „November 28-án kora délután motorkerékpáron érkező fegyveres férfiak brutális támadást hajtottak végre a Koshobe földjein és Jere közigazgatási területén található más földműves közösségekben dolgozó civil férfiak és nők ellen" – nyilatkozta *Edward Kallon*, az ENSZ nigériai humanitárius koordinátora, aki szerint a kíméletlen támadásban a halottak mellett sokan megsebesültek, és a Boko Haram harcosai sok nőt elraboltak.

Az Open Doors felmérése szerint mintegy nyolcvan országban üldözik a keresztyén embereket, gyülekezeteket valamilyen formában. Ezen országok többsége muszlim, hindu többségű, egyes országokban pedig totalitárius kommunista diktatúra elnyomásának esnek áldozatul hitvalló keresztyének. A szomorú listát hosszú idők óta Észak-Korea vezeti.

Tudjunk róluk! Istennek legyen hála, hogy hazánkban békésen és támogatott körülmények között élhetjük meg hitünket, gyakorolhatjuk vallásunkat. A kormány felállította a miniszterelnök mellett működő, üldözött keresztyének megsegítéséért felelős államtitkárságot. Innen szervezik a Hungary Helps segélyprogramot is. A feladat tehát adott: hordozzuk szívünkön üldözött keresztyén testvéreinket, imádságainkban se feledkezzünk meg róluk! S vegyük észre: Európában is egyre több atrocitás ér keresztyén templomokat, egyházi személyeket és hitvalló keresztyéneket. „Farkast emlegetnek, kert alatt jár" – tartja a közmondás. Igen, a farkas sokkal közelebb van, mint gondolnánk...

LUPTÁK GYÖRGY

Bocsánatot kapni és hirdetni a legnagyobb öröm

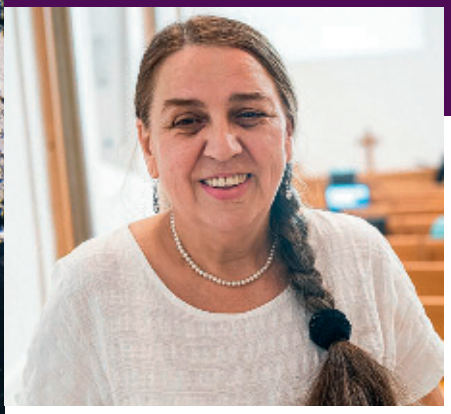

A Ráckeresztúri Drogterápiás Otthonban az évtizedek folyamán rengeteg talajt vesztett, mélyre süllyedt fiatal talált szabadulást a kábítószertől, de a reménytelenségből is. *Erdős Eszter*, az otthon alapító-vezetője azon túl, hogy lelkész, addiktológiai, mediátor és szupervizor-coach végzettséggel rendelkezik, főiskolák óraadó tanára, publikál, rádióműsort vezet. Munkásságát számos díjjal tüntették ki, köztük a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével.

Közel négy évtizede szolgálsz drogos, kallódó fiatalok között. Hogyan indult az utad?

1983-ban az állam felkérésére az ökumenikus tanács, majd a református egyház kezdett foglalkozni a deviáns fiatalok kérdésével. Az ezzel megbízott református esperes, teológiai tanárom ötödéves teológusként kért fel arra, hogy szervezzem meg a Kallódó Ifjúságot Mentő Missziót.

Először a hozzám hasonlóan gimnáziumból kirúgott gyerekekkel kezdtem foglalkozni, mert láttam sok ilyen fiatal elsodródását. A Széll Kálmán – korábbi nevén Moszkva – térnél nőttem fel, keresztyén családban, de zűrös kamaszként. A '70-es években ez volt a drogosok fő gyülekezőhelye, ezért rengeteg drogos haverom volt. Amikor tizennyolc évesen megtértem, akkor ott kialakult egy önkéntes drogmisszió. Elhívtam a barátaimat a gyülekezetbe, sokan el is jöttek, sőt voltak, akik hitre jutottak, és szakítottak a szenvedélybetegségükkel. Amikor a fasori református gyülekezetben elkezdtem szervezni a kallódómissziót, kiderült, hogy a kirúgott gyerekek is drogoznak, így ez a két szolgálat összeért.

Keresztyén családból származóként hogyan keveredtél abba a társaságba? És végül hogyhogy nem kezdtél el drogozni te is?

Jártunk templomba, és én mindig hittem Istenben, de elég sok probléma volt azért a családunkban. Szorongásos gyerek voltam, és nem túl jó tanuló. Sodródtam a hátrányos helyzetűek felé. Sok házibuliba jártam tizenöt-tizenhat évesen, és minden haverom drogos volt. Viszont büszke voltam arra, hogy alkohol és drog nélkül is tudok hülye lenni. Talán a genetika is közrejátszott: több generációra visszanézve sincs szenvedélybeteg a családunkban.

Mindenesetre nagyon szomorú kamasz voltam. Amikor tizennyolc évesen eljutottam egy ifjúsági csendeshétre, rájöttem, hogy én mindig ezt kerestem, mindig is Isten gyermeke akartam lenni. Nem volt istenélményem, fejben hoztam meg a döntést mellette, így tértem meg. Mindenki vidám volt hazafelé a vonaton, én pedig szomorú: gyenge jellem vagyok, otthon biztosan újrakezdődik minden, eddig tartott az én megtérésem. De Isten komolyan vette a szándékomat. Egyáltalán nem folytatódott semmi úgy, mint előtte. Elkezdtem gyülekezetbe járni, minden szabadidőmet az ifis társaimmal töltöttem.

Isten fordított a gondolkodásodon, hogy mi érdekeljen, mi felé legyél nyitott, mivel töltsd az idődet?

Igen, Isten volt az, aki a szívemet és a gondolataimat, a vágyaimat megváltoztatta. A társaimmal együtt mentünk ki a Moszkva téri drogosok közé. Később a Fasorban eleinte bibliaórákat tartottam a fiataloknak. Aztán hamar kiderült, hogy hiába mondtuk együtt kézen fogva este a Miatyánkot, gitároztunk, énekeltünk, beszélgettünk – másnap újra belőtték magukat.

Elutaztam az akkori NDK-ba, majd Svájcba, hogy tanulmányozzam a drogmissziókat. Nagyon tetszett, hogy vannak olyan terápiás közösségek, amelyeket volt drogosok vezetnek. Egy svájci drogterápiás közösség programját adaptáltuk 1986-ban, a református egyház pedig melléállt ennek a szolgálatnak. Kiderült, hogy nemcsak bentlakásos formában, hanem ambulánsan is kell foglalkoznunk a fiatalokkal, ebből nőttek ki a drogkonzultációs irodák. Végül a drogprevenció keretében azokhoz a fiatalokhoz próbáltunk elérni, akiknek nincsenek drogproblémái. 2015-ben megnyitottuk az Adna kávézót a Kálvin téri templom mögött, hogy velük találkozhassunk. Ők tovább tudják szórni az üzeneteket más fiatalok körében, hogy józannak lenni jó, nem muszáj a bulikban lerészegedni, drogokhoz nyúlni, hogy jól érezzem magam.

Jelenleg működik Ráckeresztúron egy felnőtt és egy serdülő drogterápiás otthon is. Hála Istennek, hogy meg tudtuk valósítani, hogy tizennyolc éven aluliakkal is lehessen foglalkoznunk.

Pontosítsuk, hogy mi minden tartozik a drog kategóriájába!

Drogoknak nevezzük azokat a szereket, amelyeknek tudatmódosító hatása van. A csokoládé, a kávé, az alkohol, a gyógyteák és nagyon sok minden ide tartozik. Kábítószernek nevezzük ezekből azokat, amelyek illegálisak. Én nem szeretem ezt a megkülönböztetést. A szolgálat oldaláról tekintve lehet egy legális drog is probléma egy ember életében. Olvastam, hogy akik altatókat, nyugatókat szednek, azoknak ötven százalékát soha nem látta pszichológus vagy pszichiáter, a háziorvosuk is felírja ezeket. Ezek is súlyos függőségeket okozhatnak. Jó, ha segítséget kap az, akinél már felmerül valami ebből adódó probléma. A kábítószerek nagyobb sajtóvisszhangot kapnak, jogosan, mert ezek összefonódnak a bűnözéssel, az alvilággal.

Hol látod már problémásnak a drog használatot?

Liberális drogpolitikusok azzal érvelnek, hogy legalizáljuk a marihuánát, hiszen az alkohol is legális. Csakhogy ha valaki nagyon berúg, néhány óra alatt kiürül a szervezetéből az alkohol. Ahhoz, hogy valaki alkoholista legyen, sok-sok éven át időt, pénzt nem kímélve inni és inni kell. Ha valaki egy vasárnapi ebéd után vagy a strandon néha megiszik egy pohár szeszes italt, az nem okoz problémát, ez szociális ivásnak nevezhető. Egyébként mára felborult a világ, már nemcsak egy alkoholista van egy faluban, mint száz éve, hanem majdnem minden családban jelen van.

Mi a helyzet a marihuánával? A fű rekreációs drog, semmi probléma, pénteken lazításra használja az ember. Csakhogy a marihuánát még három hét

múlva is ki lehet mutatni a vizeletből! Ha valaki ezen belül újra elszív egy füves cigit, nem a nulláról indul, mint aki hetente egyszer lerészegedik. Ő már „ráhasznál" a szervezetében lévő szeradagra. Ez azt jelenti, hogy az agyban sokkal gyorsabban és agresszívebben alakul ki a függőség. Mire rájön valaki, hogy függő lett, azzal szembesül, hogy elvonási tünetei vannak, ha nem használja.

A marihuánának van még két nagyon aljas tulajdonsága, ami pont a fiatalokra veszélyes. Az egyik, hogy nagyon roncsolja a rövid távú memóriát. Amikor jelentősen leromlik egy gyerek iskolai átlaga, azért is lehet, mert füvezik. A másik hatás az amotivációs szindróma, hogy az ambíció sérül. A motivációja csökken és be is szűkül éppen abban az időszakban, amikor a hivatását, karrierjét kellene megalapoznia a vágyakkal, amelyek erőfeszítésekre sarkallják őt.

Mit tehet a szülő a gyerekéért, hogy ne peregjen le róla, amit mond neki minderről?

Egyrészt ne dramatizáljon. Ha elmondja a gyereke, hogy elszívott egy füves cigit vagy használt valami kábítószert, nem kell pánikba esni és rögtön arra gondolni, hogy drogos lett. Másrészt viszont ne bagatellizálja a dolgot. Kezdjen plusz energiákat tenni a kapcsolatukba. A drog megelőzése nem a drogokkal kapcsolatos, hanem azokkal a lelki vitaminokkal, amelyektől boldog lesz a gyerek és javulnak a családban a kapcsolatok.

Ha megtisztel még azzal, hogy valamit elmesél, hallgassuk meg. Tudjunk nevetni, legyen irgalom, könyörület, ha valamit elrontott. És legyenek elvárások, legyen egy értékrend, amit megpróbálunk következetesen beépíteni a gyereknevelésbe. Magyarországon készült vizsgálat mutatta ki, hogy ritkábban válik droghasználóvá a gyerek, ha a szülei felelősségre vonják, ha elkésik, megkérdezik, hogy kik a barátai, kikkel töltötte az idejét. Harmadrészt, vagy inkább elsősorban pedig fontos az önfeledt együttlét, amelynek semmi praktikus haszna nincs, csak a jókedv, a legális örömforrások biztosítása a gyerekeknek.

Én nem egészen értek egyet azzal, hogy a kábítószer minden családban „megtörténhet". A klienseink egyáltalán nem átlagos családból jönnek, ahol a szülő „elég jó", tehát megpróbál szeretettel törődni a gyerekeivel. A legveszélyeztetettebbek az elhanyagolt gyerekek, ahol széthullott a család, és nem tudnak törődni velük.

Mit tehetünk idegenként vagy ismerős felnőttként, ha ilyesmit látunk a környezetünkben?

Az ilyen gyereket megmentheti a lecsúszástól, ha bevonjuk valamibe, ahol örömet kap. Kirándulás, szakkör, gyülekezeti közösség – legyen olyan szelete az életének, ahol jól érzi magát! Ha valahol nagyon sok rossz van, de betesznek pár jót a rendszerbe, az csodákat tud művelni.

Mi változott az alatt a harminc-negyven év alatt, amióta drogos fiatalokkal kapcsolatba lépsz?

Nagyot fordult a világ! A fiatalok sokszor már alsó tagozatban nemcsak szipuznak, hanem dizájner drogokat használnak. Ilyen fiatalon még nagyobb károkat okoz a drog. Az is változott, hogy sokan már az interneten rendelnek drogokat, leginkább Indiából és Kínából. Ezekre a csomagokra olyasmi van ráírva, hogy fürdősó vagy növényi tápszer, emberi fogyasztásra nem alkalmas. „Nem tehet róla a gyártó", hogy valaki ezt felszívja és beszúrja magának... Ezek az úgynevezett dizájner drogok jól fizetett vegyészmérnökök által újra és újra áttervezett, adott pszichés hatású vegyületek. Ezek nem szerepelnek tiltólistákon. A toxikológusok visszasírják a heroint. Ma hiába mondja be a kiütött fiatal egy dizájner drog fantázianevét, nem tudják, mit tartalmaz. A laborvizsgálattal értékes idő telik el, mire segíteni tudnak rajta.

Mi történik először, amikor Ráckeresztúron a drogterápiás otthonban megjelenik egy serdülő vagy egy felnőtt? Hogyan veszitek fel a harcot a problémájával?

A jézusi szeretet terápiájával gyógyítunk. Azonnal megöleljük, és elmondjuk, hogy örülünk, hogy itt van – pedig lehet, hogy az utcáról jön, tetves, koszos... Minden gesztusunkban benne van a szeretet, még akkor is, amikor valamit megtiltunk nekik. Emellett egy pszicho-szocioterápiás modellt követünk, amelyben van egyéni lelkigondozás és közösségi terápia egyaránt. Legelőször kellett volna mondanom, hogy az evangéliummal is gyógyítunk. Minden lélegzetvételünkben igyekszünk közvetíteni, hogy Istenhez tartozunk, aki szereti őket, és a bocsánatát kínálja nekik.

Aki még soha előtte nem volt templomban, mit kezd azzal, hogy Jézus tanításával próbáljátok megközelíteni?

El szokták mondani, hogy az első este megdöbbenve nézik a sok bolondot, aki szent éneket énekel, aztán azt veszik észre, hogy harmadik nap már ők is énekelnek. Általában az ének az első lépés. Sokat beszélgetünk az áhítatokon, bibliaórákon. Mindig meghatódom, hogy ezek a sok esetben agresszív, bűnöző srácok milyen hitre jutási vággyal vesznek részt ezeken az alkalmakon. Tévedés, hogy

nem lehet meggyógyítani őket, nálunk a terápiát elvégzők minden évben 80% feletti arányban maradnak tartósan józanok. Isten kegyelmének, és nem nekünk tudható be ez! A keresztyén légkör is gyógyító, még azoknál is, akik látványosan nem jutottak hitre. Sok kliensünk pedig valóban átadja az életét Istennek.

Mi ad ebben a szolgálatban erőt neked?

Az Istentől kapott elhívás ad lelkesedést, energiát nekem, és a kliensekkel való szeretetkapcsolat. Unom-e, ki vagyok-e égve? Nem, egy pillanatig sem! Úgy érzem, hogy arra kaptam elhívást, hogy nagyon látványos bűnökkel terhelt emberek felé tudjam hirdetni Isten szabadítását. Bocsánatot hirdetni és kapni a legnagyobb öröm!

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

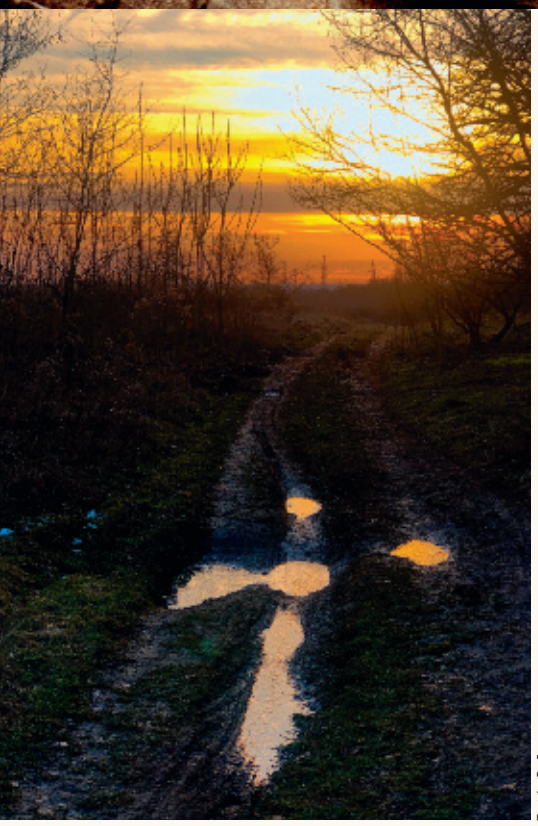

Fotó: SzJ

A hit szabálya

Az ókeresztyén írók műveiből élesen kiviláglik a „hit szabályának” óriási jelentősége. Az apostolok Krisztus-központú evangéliuma, himnuszai és hitvallásai a 4. századra a keresztyénség egyetemes hitvallásaivá kristályosodtak. A hiteles apostoli tanítás lényegének folyamatosságát az apostoli utódlás biztosította. Az apostolok ugyanis nem csupán írásaikat hagyták utódaikra, a helyi püspökökre, hanem azok értelmezési vezérfonalát, a „hit szabályát” is „átadták” nekik. Az egyház pedig városonként nyilvántartotta a hit szabályához hűségesen ragaszkodó püspökök nemzedékeit, akárcsak az ősi hit megtagadóit, akik egyúttal egyházi tisztségüket is elvesztették.

A hit szabálya és az Újszövetség

Az „egy (közös) hitet” (Ef 4,5), amely „egyszer s mindenkorra a szentekre bízatott” (Júd 3), először szóbeli hagyományként adták tovább, és már az Újszövetség megírása előtt (!) mindenben mércének számított.

Amikor a „hit szabálya” az apostoli iratokban megjelenik, úgy utalnak vele a keresztyénség lényegére, mint amit mindenki ismer, ezért az attól való eltérés is felismerhető.

Mihez kell mindent mérni? A „hithez”. Mi az, ami valójában számít? Az új teremtés Krisztusban. A „hit szabálya” tehát először az apostoli igehirdetés volt, amelynek lényegét az általuk megbízhatónak tartott püspökökre (a pásztorokra) bízták. Az apostolokat követő nemzedékek pedig – az apostoli atyák és egyházatyák – hűségesen tovább is adták a normatív hitet. Szükség szerint újrafogalmazták, de a lényegéhez való ragaszkodást számon kérték egymáson.

A „hit szabálya” volt az, ami körül a keresztyén misszió és istentisztelet, hitoktatás, hitvédelem és identitás kialakult. Az Újszövetség végleges összeállításában és minden más irat vizsgálatában is az volt a tartalmi szempont, hogy a szöveg megfelel-e a normatív hitnek.

A hit szabályához kell ragaszkodnunk hajthatatlanul, és Isten parancsait kell teljesítenünk.

A másik két szempont a szerzőség (apostol vagy tanítvány, tehát 1. század), illetve az elterjedtség, közismertség (a liturgikus használat) volt. **Ha egy irat a normatív hitnek ellentmondott, a püspökök elvetették,** felolvasását a gyülekezetekben megtiltották, így az Újszövetségbe sem került bele.

Ma bárki vehet magának Bibliát, de ez nem jelenti azt, hogy a hit dolgában ne lehetne megtéveszteni. Az ókori hamis tanítókhoz hasonlóan a maiak is a Bibliára hivatkozva érvelnek, de a hagyományos keresztyén bibliaértelmezést figyelmen kívül hagyva.

Egy tant nem feltétlenül tagadnak nyíltan, de mindig átértelmezik a saját elvárásaik és logikájuk szerint. Ezért ma is, számunkra is példamutató, hogy az ókori átlag hívőnek a hit tömör, könnyen megjegyezhető összefoglalásai nyújtották azt a biztonságot, amelynek alapján a számukra ismeretlenekben is gyorsan felismerhették a hiteles és a hiteltelen tanítót. Az ókori egyházban az apostoli hagyomány folyamatossága, majd a hit szabályához, végül az egyetemes zsinatok hitvallásaihoz való ragaszkodás vont határt az igaz tanítás és imádat (ortodoxia), illetve minden más tanítás és imádat (heterodoxia) között.

Ez az az üzenet és ez az az igaz hit, amelyet az egyház átvett és – bár az egész világban szét van szóródva, mégis – gondosan őriz. Mintha egy háztartás lenne, mintha egyetlen lelke lenne, egy és ugyanaz a szív dobogna benne, és olyan tökéletes harmóniában hirdeti, tanítja és adja tovább, mintha csak egyetlen szája lenne.

Az egyház vezetői közül senki sem tanít ezektől eltérő tanokat (hiszen senki sem nagyobb Mesterénél), másrészt a kifejezésbeli erőben szűkölködő sem árt ennek a hagyománynak, mert a hithez, amely egy és ugyanaz, sem az nem tud bármit is hozzátenni, aki képes hosszasan kifejteni, sem az nem tud belőle elvenni, aki csak keveset tud róla mondani.

Az apostolok hagyománya, amely az egész világon ismertté vált, az egyház egészében nyomon követhető mindazok számára, akik látni akarják az igazságot. Azt akarták ugyanis, hogy akiket utódaikul hátrahagytak, és akiknek saját tanítói tisztüket átadták, azok minden tekintetben tökéletesek és feddhetetlenek legyenek.

A nemzedékek egymást követő rendjében jutott el hozzánk az egyházban az apostoloktól a hagyomány és az igazság igehirdetése. Ez a legteljesebb bizonyítéka annak, hogy az egyházban az apostoloktól mostanáig az egyedüli és életadó hit ugyanabban a formában őrződött meg és igazságban hagyományozódott.

A hit szabályához kell ragaszkodnunk hajthatatlanul, és Isten parancsait kell teljesítenünk. Hiszünk benne és féljük őt, mert ő az Úr, és szeretjük, mert Atya. Az apostolok elsősorban azt hagyták meg, hogy emlékezzünk: elnyertük a keresztséget a bűnök bocsánatára Istennek, az Atyának nevében; és Jézus Krisztusnak, Isten Fiának nevében, aki megtestesült, meghalt és feltámadt; és Isten Szent Lelkének nevében.

Íme, hitünk szabálya, az építmény alapja és az, ami magatartásunkat szilárddá teszi: az Isten Atya, teremtetlen, nem foglalja magában semmi, láthatatlan, egyetlen Isten, a mindenség teremtője; ez hitünk első cikkelye.

A második cikkelye pedig: az Isten Igéje, az Isten Fia, Jézus Krisztus, a mi Urunk, aki megjelent a próféták jövendölése szerint és az Atya terve szerint, aki által minden létrejött, aki az idők végén azért, hogy mindent önmagában összefoglaljon, ember lett az emberek között, látható és tapintható, hogy megsemmisítse a halált és megmutassa

az életet, és megteremtse Isten és ember egységét.

A harmadik cikkely: a Szentlélek. Általa jövendöltek a próféták, tőle tanultak az ősatyák Istentől, az igazakat az igazságosság útján vezette, az idők végén pedig új módon áradt ki emberségünkre, hogy az embert az egész földön megújítsa Istennek.

Az eretnekségeket a görög választás (haireszisz) szóval jelölik. Ez arra a választásra utal, amelynek alapján valaki hamis tanításokat alapít vagy elfogad. Az eretnek önmagát ítéli el, hiszen maga választotta azt, amiért ítéletet érdemel. Nekünk ellenben semmit sem szabad bevezetnünk kényünk-kedvünk szerint, sem pedig olyasmit választani, amit más vezetett be önkényesen. A mi útmutatóink az Úr apostolai, akik maguk sem önkényesen választották meg, hogy milyen tanítást alapítsanak, hanem **azt a tanítást adták tovább hűségesen a pogányoknak, amelyet Krisztustól kaptak.**

A hit szabálya pedig az, amely szerint hisszük, hogy csak egy Isten van, aki mindent a semmiből hozott létre Igéje által. Ez az Ige, amelyet Fiának neveztek, különféle módon megjelent, végül az Atya Isten Lelke és ereje által Szűz Máriában testté lett, és mint Jézus Krisztus élt. Új törvényt hirdetett, és a mennyek országának új ígéretét, csodákat tett, keresztre feszítették, harmadnapon feltámadt, felragadtatott a mennybe, és az Atya jobbjára ült. Elküldte maga helyett a Szentlélek erejét, aki vezeti a hívőket. El fog jönni, hogy felvegye a szenteket az örök életbe.

A hit a szabályban van lefektetve, megvan a maga törvénye, és hordozza az üdvösséget e törvény megtartása alapján. Milyen igazságot védelmeznek azok, akik azt hazugságból kiindulva vezetik be? Az írásokról beszélnek, és az írások alapján igyekeznek meggyőzni minket. Hiszen hogyan beszélhetnénk másként a hit dolgairól, mint a hit könyvei segítségével?

Az eretnekek az írásokat helyezik előtérbe, és ezzel a vakmerőségükkel egyesekre rögtön hatást gyakorolnak. Egyes írásokat nem fogadnak el, ha pedig némelyeket elfogadnak is, nem a maguk egészében fogadják el őket, hanem hozzáfűzésekkel és kihagyásokkal összezavarva, a maguk rendszeréhez alkalmazzák őket.

DR. SZALAI ANDRÁS
apologia.hu

Idézhető idézetek

Nem Istennek van szüksége jó cselekedetekre, hanem a felebarátnak.
Luther Márton

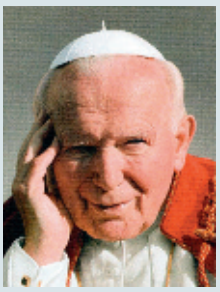

Nem szabad félni attól, hogy nevén nevezzük minden rossz elsődleges szerzőjét: a Gonoszt. Az általa alkalmazott taktika célja, hogy ne fedje fel önmagát – hogy a rossz, amit kezdettől fogva ő olt az emberbe, magából az emberből, az emberek, osztályok, nemzetek közötti rendszerekből táplálkozzék, hogy egyre inkább strukturális bűnné váljon, és ezáltal egyre nehezebbé váljon személyes bűnként való megragadása. Ezáltal az ember mintegy „felszabadítva" érezheti magát a bűn alól, miközben egyre inkább elmerül abban.
II. János Pál pápa

Hiszem, hogy az öregedésre nem akkor kell készülni, amikor ott van. Jó azt jóval hamarább tudni, hogy múló a fiatalság, ez a „minden az enyém" érzet. Az értékrendszerünk is megváltozik egy kicsit, ha a tudatunkba kerül, hogy megöregszünk. Örökösen csak az megy, hogy tartsd magad fiatalon. Mert félünk. Félünk az öregedéstől, félünk a haláltól, elvesztettük a hitünket, nincsenek morális értékeink, nincs mibe kapaszkodnunk. Figyeld meg, ha valaki szépen tud megöregedni, az morális tartást ad. Derűt.
Polcz Alaine

A papok hamarosan a szociális munkások szerepébe kerülnek, és a hit üzenete politikai vízióvá válik. Minden elveszettnek fog tűnni, de a megfelelő időben, a válság legdrámaibb szakaszában újjászületik az Egyház. Kisebb, szegényebb, majdnem katakombális, de szentebb is lesz. Mert többé már nem azoknak az egyháza lesz, akik a világ kedvére akarnak tenni, hanem az Istenhez hűségesek közössége és az ő örök törvénye lesz. Az Egyház újjászületése nem látványos, és nem választás kérdése, mert Istentől kapott megtisztulási folyamatként történik meg. Mert Isten így dolgozik. A gonosszal szemben egy kis hűséges nyáj ellenáll.
Joseph Ratzinger emeritus pápa

Lábam előtt mécses a te igéd

„Szeresd felebarátodat, mint magadat! Én vagyok az Úr!" (3Móz 19)

A keresztyének egy része valamit nagyon félreért a szeretettel kapcsolatban. Egyoldalúan, a teljes összefüggésből kiragadva hangsúlyozzák: „tagadd meg magad", „élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus"...

Még drámaibb a helyzet, ha gyermekkorban sem kapott valaki teljes elfogadást, bizalmat, elismerést. „Te egy bűnös senki vagy, örülj, hogy élsz..."

Az evangélium valami egészen más. Az Isten szeretet. Ő előbb szeretett minket. Szeretetből szeretetre teremtett. Ő akart téged. Ismeri fogantatásodat, eddigi életedet. Kegyelmi döntést hozott felőled. A kegyelemnek nincsenek feltételei! A kegyelemnek következményei vannak. Átéled a teljes elfogadottságot.

Egyedül ez a szeretet ad tartást, méltóságot, bűnismeretet, bűnbocsánatot, mennyei erőt, reményt, derűt. Ennek a szeretetnek a fényében, tüzében lesz helyes istenismereted és önismereted. A bűnt felismered, rendezni akarod, és rendezed is.

Él benned a Krisztus, de ő nem elnyomja a személyiségedet, hanem kiteljesíti, felépíti, istengyermeki vonást ad neki. Ezek után bűn, tévedés, ha utálod és megveted magadat vagy felebarátodat.

„Az Úr ezt mondta Izsáknak: Maradj jövevényként ebben az országban, én pedig veled leszek, és megáldalak..." (1Móz 26,3)
„Szent félelemmel éljetek földi vándorlásotok idején..." (1Pt 1,17)

Ahogy írom ezeket a mondatokat, és körülnézek a dolgozószobámban, tudom, hogy mindez elmúlik. Néhány év múlva (vagy hamarabb) minden külső megváltozik.

Évtizedekkel ezelőtt, amikor a műtőbe toltak, minden kívül maradt: Biblia, lelkészi kabát, bankkártya, szendvics, fényképezőgép, minden.

Így megyünk ki majd ebből a világból, bármit is tesznek a koporsóba vagy a kemencébe mellénk.

Ez nem kell, hogy megrémisszen. Erről tudni kell.

Adjon Isten belső szabadságot! Keressem azokat az örök értékeket, amelyek átvihetők a túlsó partra.

Ne savanyú, ítélkező szentként éljem napjaimat, főleg ne félelemben; és ne úgy, mintha örökre itt maradnék.

Örüljek mindennek, aminek lehet, tegyem a dolgomat, de tudnom kell, hogy jövevények és vándorok vagyunk.

Utunkat Istennel járhatjuk végig, amíg elérjük az égi otthont.

„Jöjjetek, mert már minden készen van!" (Lk 14,17)

Az 1981-ben használatba vett kis alakú Bibliám belső hátoldalára ragasztottam ezt a képet (kicsit megkopott), amely az üdvösség, a mennyei terített asztal jelképe. Nem látjuk a végét.

Hitem szerint itt mindenkinek van helye, névtáblája. Itt nem prédikátorok, püspökök, pápák, földi bíróságok vagy kidobóemberek őrzik az ajtót.

Itt a „karizmatikus", „transzcendens", guruszerű, másokat kárhoztató vagy éppen üdvözítő „próféták", „apostolok" is boldogok, ha asztalhoz ülhetnek.

Elfogadhatatlan, ha vécére járó, esendő, kegyelemre szoruló emberek merik venni a bátorságot, hogy másokat kizárjanak az üdvösségből. Legalábbis azt hiszik, hogy van hatalmuk erre. Ők az ítéletes bibliai igékből építik fel irgalmatlan rendszerüket, elfelejtve, hogy az evangélium ellenállhatatlan szeretettel nyit ajtót, meghív, befogad.

Isten nem azon dolgozik, hogy kit miért zárhat ki, hanem azon, hogy kit hogyan fogadhat be. Isten nem bízta az emberekre az ítéletet. Mérlegelnünk, jelenségeket megítélnünk szabad, sőt kell, de emberek elkárhoztatására nincs mandátumunk.

Ezt az asztalt Isten készítette elő angyalaival. A belépés lehetőségét a Bárány szerezte meg a Golgotán. Tehát ez sem „ingyen vacsora", újabb buli, hanem a kegyelmet elfogadók örök ünnepe.

„Magasságban és szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkűvel is. Felüdítem az alázatosak lelkét, felüdítem a megtörtek szívét." (Ézs 57,15)
„Jézus... meglátta a nagy sokaságot, megszánta őket, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélkül való juhok." (Mk 6,34)

Elterjedt egy olyan szemlélet, hogy ha Istennel akarsz találkozni, előbb szedd rendbe magad, vágd le a körmöd, menj fodrászhoz, zuhanyozz le, bánd meg bűneidet, konfirmálj, bérmálkozz, és persze fizesd be az elmaradt egyházfenntartói járulékot. Enélkül el sem temetünk.

Az evangélium ott kezdődik, hogy ő meglát, megszán, közel jön.

Félreértik például a tékozló fiú történetét azok, akik a fiúra teszik a hangsúlyt: elment, dorbézolt, megbánta, megtért... Az Atya szeretetéről szól ez a példázat, nem másról. Aki otthont ad, felnevel, elenged (mert a szeretet el is tud engedni), féltő szeretettel gondol fiára, majd megszakad a szíve. A kapuban áll, és figyeli a horizontot: hátha jön...

Meglátja, megszánja, elé fut, átöleli, csókolgatja, lakomát szerez, gyűrűt, ruhát ad neki, énekel és táncol a feltámadt fiával. Na, ez evangélium.

Nem a fiú tért meg, szedte össze magát, hanem az atyai ház és szív vonzotta haza. Ez a szeretet vonzotta haza a fiút.

Isten egymásra bízott minket. Ezzel az indulattal legyünk a megtört lelkű, szívű társaink felé.

Legyen a gyülekezet légköre ilyen.

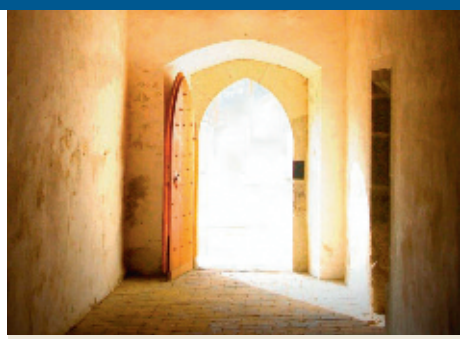

„Ő szabja meg a különböző időket és alkalmakat. Királyokat taszít el, és királyokat támaszt.” (Dán 2,21a–b)

„Nagyok és csodálatosak a te műveid, mindenható Úr Isten, igazságosak és igazak a te utaid, népek királya: ki ne félne téged, Urunk, és ki ne dicsőítené a te nevedet…” (Jel 15,3–4)

Néha az az érzésünk, hogy Isten elengedte a gyeplőt, mintha a világi eseményekhez nem lenne semmi köze.

Emberek, szervezetek hatalmaskodnak. Háborúkat indítanak, forradalmakat robbantanak ki, vezetőket emelnek fel vagy buktatnak meg. Keresztyének tömegeit üldözik. Átprogramozzák az emberek gondolkodását a média által.

A mai igék mégis arról szólnak, hogy van még Isten az égben és a földön. Az embernek adott szabadság miatt nem avatkozik bele percenként a világ életébe. Az ember hajlamos a rossz mellett dönteni.

Lesz egy végső ítélet, kiegyenlítődés: „Megfizet mindenkinek cselekedete szerint.” Nekem is, neked is, a világi és egyházi vezetőknek is.

Addig is tapasztaljuk, hogy bizonyos törvényszerűségek működnek. Például a zsarnokok ellen a népek összefognak. Lásd 1956.

Lehet, hogy üldözik az élet törvényének érvényt szerző szervezeteket, embereket, de látható, érzékelhető áldást hordoznak.

Végül is az időket ő szabja meg, ezt a korszakváltó vajúdást is megengedi, és majd ő zárja le a történelmet.

Milyen jó tudni azt, hogy a népek királya Jézus! Magyarország és a magyar nemzet királya is ő. Akár hisszük ezt, akár nem. Olyan király, aki életét adta a bűnös emberért, népekért. Igazsággal és irgalommal uralkodik.

Mondd ki, valld meg: Uram, te vagy életem áldott királya! Könyörülj népünkön, hazánkon, Európán és az egész világon!

SZEVERÉNYI JÁNOS

Legyetek irgalmasak!

2021 éneke

Szöveg és dallam: Bence Imre

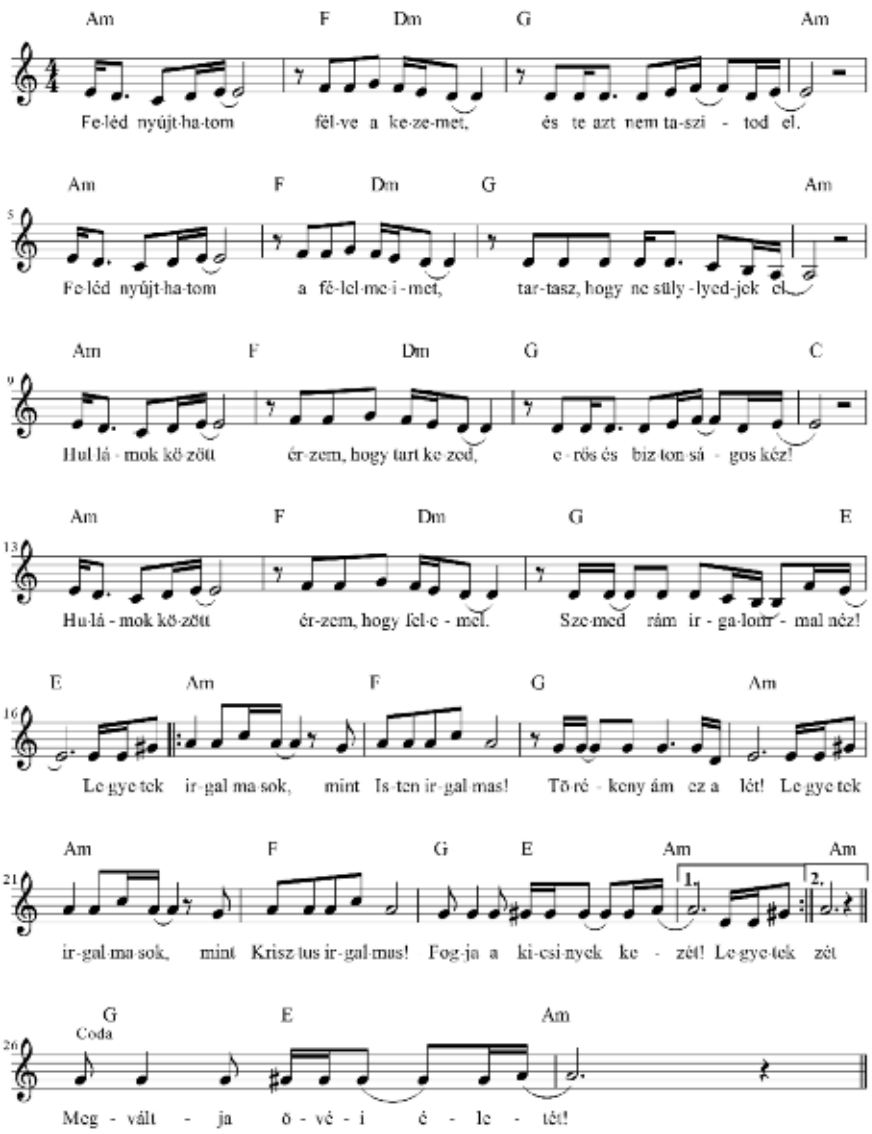

2. Eléd tárhatom az üres szívemet,
és te azt nem taszítod el.
Eléd tárhatom lelki éhségemet,
tartasz, hogy ne aléljak el.

Szeretet nélkül érzem, hogy elveszek!
Ó, vajon ki vigasztal meg?
Szereteteddel érzem, hogy meglelem
újra a békességemet.
Refr.

3. Eléd hozok most mindent, mi elrepedt,
és mindent, mi már összetört.
Eléd hozom most megrendült életünk
mélység és örvények fölött.

Ami előtted van, és amit te látsz,
Urunk, irgalmadra szorul!
Jóságod, Krisztus, új erő forrása,
Indít, és minden megújul!
Refr.

Lélekhangoló: a Magyar Evangélikus Rádiómisszió műsora

Hétről hétre szólnak műsorunkban a bátorító, hitre hangoló beszélgetések, áhítatok, igei szolgálatokon készült felvételek, keresztyén könnyűzenével tarkítva. Célja: épülés egymás hite, bizonyságtétele által, gondolatébresztés gyülekezeti alkalmakon, kisközösségekben, lelki töltekezés közösségbe el nem jutók számára, nem hívő barátok, ismerősök Istenhez hívogatása, evangéliumi segédanyag, illusztráció.

Várjuk a műsorokkal kapcsolatos észrevételeket, megjegyzéseket. Bátorítjuk hallgatóinkat, hogy osszák meg velünk személyes hit- és élettapasztalataikat. Emellett további regionális – világi és keresztyén – rádiók számára is felajánljuk műsorunkat. Leveleiket, jelentkezésüket várjuk e-mail címünkön: evmis@lutheran.hu.

A műsort sugárzó rádiók és az adások időpontjai (online is hallgathatóak):

CIVIL RÁDIÓ ONLINE
egyórás műsor
páratlan hét vasárnap 8.00
ismétlés: aznap 23.00
és páros héten vasárnap 8.00 és 23.00
www.civilradio.hu

SOLA RÁDIÓ – FM 101,6
Budapest
félórás műsorok:
vasárnap 16.25, ismétlés: csütörtök 10.30
korábbi műsoraink ismétlése hétfőtől péntekig 10.30, 24.00
egyórás műsor:
csütörtök 15.05
https://solaradio.hu

CREDO EVANGÉLIKUS RÁDIÓ – FM 98,8
Szombathely
szombat 8.00
ismétlés: szerda 19.00
www.credoradio.hu/credo/elo-adas

SZENT ISTVÁN RÁDIÓ
Vételkörzete Észak-Kelet-Magyarország, az alábbi sugárzási központokkal:
Eger – FM 91,8
Encs – FM 95,4
Gyöngyös – FM 102,2
Miskolc – FM 95,1
Sátoraljaújhely – FM 90,6
Hatvan – FM 94,0
Tokaj – FM 101,8
Törökszentmiklós – FM 96,4
páratlan hét szombat 15.30 (Ökumené c. műsorban)
www.szentistvanradio.hu

AGNUS RÁDIÓ – FM 88,3
Kolozsvár és környéke
péntek 12.25 (magyarországi idő szerint 11.25)
agnusradio.ro

A következő rádiókon alkalmi módon:
EURÓPA RÁDIÓ
Észak-Magyarország
www.euradio.hu

PATRIA RÁDIÓ
Pozsony
https://patria.rtvs.sk

KOSSUTH RÁDIÓ – FM 107,8 kéthetente hétfő 13.30; Missziói percek rovat

A legújabb rádió, amelyen hallható a félórás evangélikus műsor:

Szarvas vételkörzetében:
RÁDIÓ SZARVAS – 105,4 MHz
Online: http://radioszarvas.hu
Adásidő: vasárnap 16:00-tól, ismétlés: szerdán 18:00-tól

A rádióműsorainkban elhangzó beszélgetések honlapunkon is meghallgathatók:
misszio.lutheran.hu
– rádió menü/interjúk

Visszajelzések

Istent illeti a hálánk azért, hogy a szolgálatunk kicsiségünk, gyengeségeink ellenére is hordozhat áldást a hallgatóinknak, olvasóinknak.

LÉLEKHANGOLÓ RÁDIÓMŰSOR

Telefonon hívott minket a Szent István Rádió egyik hallgatója, egy ágyhoz kötött hetvenhét éves asszony. Örül minden műsorunknak, külön megköszönte a Kudlik Júliával, Szvorák Katalinnal és Szeverényi Jánossal az Ars Sacra fesztiválon készített interjúinkat.

Kedves testvérek, csak így tovább! Tudtotokra adom, hogy ti vagytok a Sola Rádióban hallható többi műsorokkal együtt a házi továbbképzőim a hitben. Ne hagyjátok abba!

Ötletes a cím is, *Lélekhangoló.* Köszönök minden műsort, és természetesen ajánlom tovább. Tiszteletem, bizony, erős vár a mi Istenünk!
B. J.

Nagyon különleges Széchey Rita interjúban megosztott élettörténete, és nagyon felemelő! Köszönöm!
A. A.

Idős hallgatója vagyok a Sola Rádiónak, ahol többször tudtam hallgatni a Lélekhangoló adásokat is. Szeretném megköszönni sok szolgálatukat, hogy általuk épülhetek, épülhetünk.
Hálás szívvel mondok köszönetet az Úr Jézusnak, hogy kedves szolgálataik által annyi örömben van részem. Sok áldást kérve életükre, szolgálataikra, testvéri szeretettel:
B. M.

A *Lélekhangoló* az egyik kedvenc műsorom!
Sz. A., az Agnus Rádió korábbi főszerkesztője

Előzetes a 2021. év missziói programjából *(terv)*

- március 3. Missziói konzultáció – online
- április Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) teológiai műhelye
- június 21–25. Ökumenikus (MEÖT) missziói lelkészkonferencia – Révfülöp
- július 24. Ez az a nap! – Budapest, Puskás Stadion

HONLAP

Köszönöm az adventi és karácsonyi CD énekeinek a megosztását. Az az ötletünk, hogy istentisztelet előtt várakozóknak helyben és a képernyők előtt a fix kezdőkép mellett ezek az énekek szóljanak, hangolva az istentiszteletre és advent üzenetére.
B. T.

HÍD MAGAZIN

Nagyon értékes, érdekes, lelkiekben gazdag és szép kiadványnak tartom a *Híd* magazint. A fókuszban megjelölt téma mindig érthető, tanulságos, változatos, informatív módon van az olvasó elé tárva, és amit én nagy előnynek tartok, hogy a fiatalok számára is élvezhető és érdekes stílusban jelenik meg a lap.
H. Cs.-né

A karantén kitágítását, feledtetését szolgálhatja a *Híd* magazin online „lapozgatása"...
Gy. G.

A *Híd* magazin áldásul van mindnyájunknak! Most külön is jó, hogy áhítatokat is olvashatunk a mellékletben. Hozzájárulnak, hogy a gyülekezeti táblára kimásoljak ezekből?
Sz. É.

Tanyán élő evangélikusok vagyunk. Számunkra fontos a *Híd* magazin, ez az egyetlen lelki táplálékunk.
Sz. L.

Nagyon örülök a legújabb *Híd* magazinnak, Európa holnapjáról, az érte való aggódásról s benne népünk-egyházunk jövőjéről több ragyogó, felelős írás született. Győrfi Károly írása minden – magunkban még csak töredékesen, felszínesen fogalmazgatott – sejtést pontosan, világosan, megdönthetetlen érveléssel foglal össze.
Z. P.

- augusztus 1–5. Közös asztal cigánytábor – Sárszentlőrinc
- augusztus 18–22. BalatonNET evangéliumi találkozó – Balatonszemes
- augusztus 22–25. Nyári konferencia – Piliscsaba (Evangélikus Missziói Központ)
- október 9. Országos evangelizáció – Budapest–Deák tér
- október 11. Missziói nap a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa missziói bizottságának szervezésében – Szombathely

Könyvajánló

Eugene H. Peterson:
A LELKÉSZI SZOLGÁLAT HÁROM SAROKPONTJA
Harmat Kiadó, 2019

Eugene Peterson provokatív felhívást intéz a lelkészekhez, miszerint ahelyett, hogy az imázs és rang fenntartására, az adminisztrációs folyamatokra, sikerre és gazdasági életképességre koncentrálnának, inkább vissza kellene térniük a lelkészi szolgálat három sarokpontjához, amelyek az imádság, az igeolvasás és a lelki kísérés.

*

Eugene Peterson helyzetértékelése kiváló, a magyar lelkészek helyzetét is pontosan jellemzi. Pár év szolgálat után fásultan vesszük észre, hogy elhívásunk monoton munkavégzéssé silányult. Peterson csupán annyit mond, hogy azt tegye a lelkész, ami a dolga: olvassa a Szentírást, imádkozzon sokat, és a Lélek vezetésére hagyatkozva beszélgessen az emberekkel. Vajon megvan-e még bennünk a vágy arra, hogy visszatérjünk ahhoz, amire elhívást kaptunk?
Márkus Tamás András református lelkipásztor

Ez a könyv nem könnyű olvasmány. Éles tükröt tartva elénk, leleplezi a lelkipásztori szereppel járó sztereotípiákat. Miután határozottan, de szeretettel visszairányít az ima és az ige szolgálatába, kihívja a pásztorokat a szószék biztonságos fala mögül a sebezhetőség és hitelesség világába. Meghív, hogy szegődjünk a ránk bízottak mellé kísérőként, hogy segítsük változásra szoruló testvéreinket úgy, mint akik magunk sem vagyunk tökéletesek.
Mike Sámuel, a Kecskeméti Baptista Gyülekezet lelkipásztora

Több évtizede gyakorló lelkészként nem vártam sok újat a három evidenciának tartott sarokpont fókuszba állításától. Meglepetésemre olvasás közben olyan érzésem volt, mintha egy csendes szobában napokon át beszélgettem volna egy nagy tudású, alázatos emberrel, aki érteni akarja Istent és a világot. Sok újat tanultam. Hálás vagyok ezért a tapasztalatért. Jó szívvel, sőt lelkesen ajánlom a könyvet minden lelkésznek és felelős hívőnek.
Szeverényi János, a Magyarországi Evangélikus Egyház evangelizációs és missziói lelkésze, a Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) elnöke

A szerző azon kevesek közé tartozik, akiknek az írása és beszéde ugyanazt a benyomást kelti, mint az életvitele és jelenléte. Számomra megadott az a kiváltság, hogy Eugene-t élete utolsó huszonöt évében közelről ismerhettem. Ezek fényében bátran mondom, hogy az a fajta újratervezés, amelyre hív, megvalósítható; az az életpálya-modell, amelyet az Isten felé forduló figyelem gyakorlása által kijelöl, élhető.
Kovács Endre lelkiségi teológus, a Barnabás Csoport munkatársa

A könyv 20% kedvezménnyel megvásárolható a Harmat Kiadó honlapján: www.harmat.hu.

Derű

„A vidám szív a legjobb orvosság, a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszárítja." (Péld 17,22)

Én vegyes házasságból származom:

anyám nő,
apám pedig férfi...

Garádi Péter: K3 – A kereszténység tanítása – rendhagyó formában és közegben

Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület, 2020

Komoly töprengésre késztetett Garádi Péter testvérem, hiszen könyvének előszavában jelezte, hogy szerinte mi nem ez a könyv. Nem a kereszténység tanítását klasszikus értelemben rendszerező dogmatika, nem is elsősorban felnőttek számára összeállított hittankönyv, de még bibliaórai sorozat témájaként sem ajánlja. Bár a könyvet alaposan ismerve előrebocsátom, hogy az előbb felsoroltakkal több helyen is érintkezik. Azonban a szerző bevezető mondatait illik komolyan vennem, és felvállalnom azt, hogy meghatározzam könyve műfaját – lehetőleg úgy, hogy a lehető legkevésbé térjek el a szerzői szándéktól. Remélem, hogy a következő sorok érthetővé teszik, hogy a bennem megfogalmazódó műfaj a következő: *beszélgetőkönyv.* Méghozzá többféle értelemben, síkon is.

Egyrészt azért, mert egy évek alatt formálódó, a keresztény hit tanításáról és az azzal kapcsolatban több irányból is megfogalmazódó téves sztereotípiákról rendszeresen együtt gondolkodó közösség beszélgetéssorozatának a fonalát szerkesztette egybe a szerző. A harminc-harmincöt fős közösséget a szerző így mutatja be: „Felekezethez nem köthető csoport vagyunk, mégpedig tagjaink elég változatos lelki előéletével. Alkalmainkon soha nem egy felekezet tanításáról beszéltünk, hanem az egyetemes kereszténységről." A K3 klub, ahogyan magukat nevezik, a „keresők, kíváncsiak, kételkedők" klubja. E szavak kezdőbetűit jelzi a K3. A beszélgetések során mindháromnak fontos, egymást építő és gazdagító ötvözetét élték meg a résztvevők.

Ezek a beszélgetések irányított mederben folytak. A tematika medrének alapja és iránya maga *a Könyv, a Szentírás: Isten igéje.* Éppen ezért Garádi Péter összeállításán keresztül az Olvasó is először talán észrevétlenül, de megszólítottá válik. A kereszténység tanításának jelentős része rendkívül logikus és érthető, nem pedig homályos tapogatózás, hiszen Isten beszédén alapul és arra épül. Isten megszólít a Szentírás mértékén megfogalmazott keresztény tanításon keresztül, és valódi kérdésekre valódi választ ad, az őszinte és nyitott istenkeresésre a vele való közösség megtapasztalásának ajándékával válaszol. Így tesz ezen a beszélgetőkönyvön keresztül is.

A könyv talán nem is a keresztény hitismeretnek a megszokottól valóban eltérő rendszerezése miatt rendhagyó, amint a szerző ezt jelzi. A könyv ugyanis két szálon fut. Minden egyes „tanítás" részt egy „történet" követ. Ezek a történetek a K3 klubról, annak kialakulásáról szólnak, valamint a résztvevőkben és közöttük megtapasztalt személyes és közösségi lelki folyamatokba, változásokba adnak bepillantást. Élő jelei annak, hogy a kereszténység tanításán keresztül megszólaló, beszélgető Szentháromság Isten valóban újjáteremt, felemel, összerak, és reménységgel tölti el kortársainkat ugyanúgy, mint az Egyház története során oly sokakat.

Az Egyház Urának, Krisztusnak a megváltó kereszthalála ma sem hamis reménység forrása. „Tiszteletem a véletlen-hívőké! Mi a K3-ban nem a véletlen Istent ismertük meg" – írja a szerző.

A tanítások és történetek egymásba fonódó dinamikája a hitismeret és a megélt hit ötvözetéről beszél. Mindazoknak szeretettel és jó szívvel ajánlom ezt a könyvet, akik – ha nem is Ábrahámhegyen, hanem bárhol máshol – keresve, kíváncsian, olykor kételkedve vágynak arra a beszélgetésre, amelynek nyomán élet és üdvösség fakad. Én is közéjük tartozom, hálás vagyok, hogy a könyv olvasójaként a K3 klubot kísérhettem egy ideig!

Kovács László

Első vélemények azoktól, akik már kezükbe vették a könyvet

Világosan áttekinthetők az egyes témák, a történetektől közvetlenné és személyessé válik az üzenet.
Bálintné Varsányi Vilma lelkész

Első megnézésre is tartalmas, komoly munka.
Isó Zoltán és Isó Dóra lelkészek

Hetek óta gondolkozom, hogy mi legyen a jövő évi naponkénti olvasmányom – most megadatott, és nem is kell január elsejéig várnom vele.
Ferenczy Erzsébet lelkész

Ez egy nagyszerű, áldott anyag. Ez a könyv nagy érték. Én szívesen járnék ilyen bibliaórákra.
Szeverényi János, az Evangélikus Missziói Központ vezetője

Rendkívül érdekes, egyéni a szerkezete, több síkon is lehet olvasni. Egyszerre érdekes történet és ugyanakkor teológiai kézikönyv egyéni megközelítésben. Mondhatnám, munkakönyvnek, tankönyvnek is alkalmas.
Fabiny Tibor egyetemi tanár

Megrendelés:
- a szerzőtől: zizsogyope@gmail.com
- az Evangélikus Missziói Központtól: evmis@lutheran.hu

Ár: 3000 Ft/db + postaköltség

„Jézus Krisztus mondja: Legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas!" (Lk 6,36)

Nyári konferencia

az Evangélikus Missziói Központ szervezésében

2021. augusztus 22–25., Piliscsaba (tervezett időpont)

Villáminterjú Gryllus Dániellel

NÉVJEGY:
Gryllus Dániel (1950) evangélikus vallású zeneszerző és előadóművész, az 1969-ben alakult Kaláka együttes vezetője.

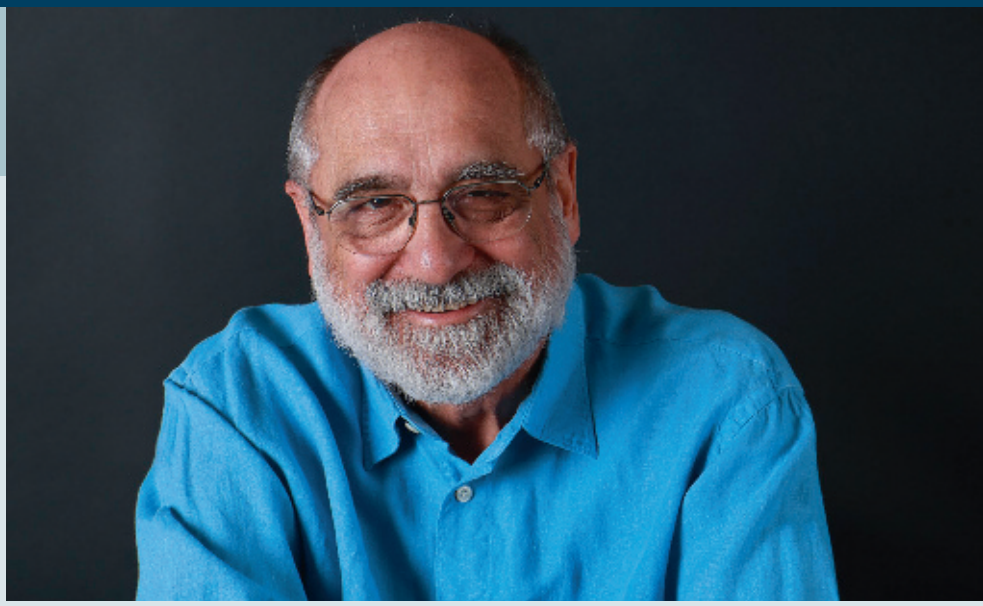

Igyekeztem az első gondolatomat leírni, ha hosszasabban rágódom rajta, lehet, hogy más lett volna az eredmény, de hát villáminterjú volt a műfaj.

Mi az első emléke gyermekkorából?
Dobozon kergetett egy tehén.

Mi volt a leghasznosabb tanács, amelyet kapott?
Ne akarjunk mindent magunk megoldani.

Emlék a konfirmációról
Utólag egy feljelentésből megtudtam, hogy nem csak vallási kérdésekről volt szó, sőt még kirándulni is mentünk.

Példakép
Sokakra felnézek.

Legrosszabb emlék
Mikor egy kanyarban esőben, sötétben elütöttem egy gyalogost.

Legjobb emlék
Túl sok van, nem tudok választani.

Az élet értelme
Nem az én kompetenciám.

Munkán kívüli időtöltés
Nincsenek éles határok, sokszor éjszaka is jár az agyam; scrabble, pasziánsz.

Szülők
Nagyon szerencsés vagyok.

Nagyszülők
Így hetvenen túl mind a három, akit ismerhettem, szép emlék.

Unoka
Az csuda dolog. Most már három van, mindegyik óriási fazon, Áronka még csak két hónapos, nagyon szeretem nézni alvás közben (is).

Halál
Még nem aktuális, remélem. Most még az öregedéssel próbálok megbékélni.

Öregség
Hát ez az.

Európa
Remélem, az én életemben, és talán kicsit még megmarad.

Ady Endre
„Bíbor-palástban jött Keletről / A rímek ősi hajnalán…"

Weöres Sándor
„Benned a létra…"

Kányádi Sándor
Az ezredforduló legnagyobb magyar költője. Nagy ajándék, hogy atyai jóbarátomnak tudhattam.

Bartók Béla
Most épp a *II. hegedűverseny* eleje jutott eszembe.

Kodály Zoltán
Ha nincs az általa alapított ének-zenei általános iskola, azt hiszem, egészen máshogy alakul az életem.

Kaláka
Erről inkább másoknak jusson eszébe, ami eszébe jut.

Kedvenc
- hangszer: hallgatni: trombita, muzsikálni: citera
- zeneszerző: *J. S. Bach*
- író: most épp *Lázár Ervin*
- költő: most épp *Weöres Sándor*
- regény: talán a *Mester és Margarita* volt rám legnagyobb hatással – régen olvastam
- színdarab: *Friedrich Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása*
- zenemű: *Bach* lantművei *Sárközy Gergely* előadásában
- szobor: egy ókori női alak, amit Rómában láttam múzeumban, de többre nem emlékszem
- festmény: *Monet* hatalmas képei a liliomokról, amiket az Orangerie-ben láttam a hetvenes évek közepén
- vers: *Arany János: Családi kör*
- templom: Budapest, Deák tér
- bibliai könyv: így a bezártságban talán a Filemonhoz írott levél
- bibliai szereplő Jézuson kívül: Pál – nagyon hozzám nőtt
- étel: tökfőzelék vagy zöldborsó, spenót stb. és sült krumpli
- ital: mostanában vörösbor
- hazánkon kívüli ország: Románia
- hazánkon kívüli város: Buenos Aires (talán ott még élni is tudnék… ha beszélnék spanyolul)
- fa: fenyő
- állat: varacskos disznó kölyökkorában (vagy talán malackort kell mondani)
- madár: egy kolibri, amelyik egyszer a fejemtől kb. tíz centire vibrált hosszasan egy virágban
- szín: ha csak egyet lehet, akkor kék, de a természetben minden szín, és a színek bármely keveredése a kedvencem
- illat: erdő

Mit szeretne még elérni az életben?
Legyen vége a vírusnak, aztán majd meglátjuk.

Azt mondja,
jaj, annyi dolgom van,
meghalni sincs időm,
meg kell locsolni a virágokat,
enni adni az állatoknak,
enni adni az embereknek,
kibogozni a szerelmeket,
ha a szerelmesek is akarják,
csillapító kúpot beadni a háborúknak,
ha a csatázók is akarják,
gyarapítani a részvények értékét,
ha a részvényesek nem csak
zsiványkodni szeretnének,
felvirágoztatni az országokat,
ha gazdáik nem csak
a saját zsebüket tömik,
komolyan mondom, azt se tudom,
hol áll a fejem, hát itt mindennel
nekem kell törődnöm, különben
nem lesz törődve vele, ez hétszentség.
Ja, nem.
Azt mondja,
minden végbemegy a maga idejében,
ahogy öröktől elterveztetett,
ahogy szeretettel meghívtalak titeket,
én pedig szüntelenül munkálkodom,
s ha megmaradtok bennem,
hát bennetek is munkálkodom,
ja, és meghalni is van időm értetek,
hogy bőséges életetek legyen.

Lackfi János

A 2021-es év igéje

Fotó: Révészné Bellai Csilla

„Jézus Krisztus mondja:
Legyetek irgalmasok,
amint a ti Atyátok is irgalmas!”

(Lk 6,36)